

Online grooming i strafferetten: straffelovens § 231

- En komparativ analyse med norsk og svensk strafferet

Engelsk titel: Online grooming in criminal law: the Danish Criminal Code § 231

- A comparative analysis with Norwegian and Swedish criminal law

Kandidatspeciale

Aalborg Universitet

Udarbejdet af:

Nikoline Drastrup Frydkjær – Studienummer: 20194369

Sofie Anna Krogner-Fleming – Studienummer: 20193186

Vejleder: Lene Wachter Lentz

Afleveringsdato: 16. maj 2024

Antal tegn: 167.917

**AALBORG
UNIVERSITET**

Abstract

The possibilities that the internet provides such as social media platforms often have a positive impact and create a means for children to connect with their peers. Yet, the easy access to the digital world can turn dark when sexual predators use it as a platform to sexually abuse children and prey on their vulnerability by pretending to be said peers.

In 2019 a working group was established to investigate whether the chapter on sexual offences in the Danish Criminal Code was sufficient in the light of the modern technological advances i.a. if there was a need for a provision, where grooming was explicitly criminalized. The working group confirmed the aforementioned need, and thus The Ministry of Justice criminalized grooming by introducing Provision 231 in the Danish Criminal Code on the 1st July 2023.

The objective of this thesis is to determine the scope of Provision 231 and its specific requirements. The thesis uses the legal dogmatic method to interpret, systematize and analyze applicable criminal law on grooming. The scope of Provision 231 will be assessed through draft legislations, preparatory legislative work, criminal law literature, articles, and other relevant sources. Due to the lack of case law on Provision 231 and to illustrate each criminal element in Provision 231, case law on grooming prior to Provision 231 will be included for analytical purposes.

The working group on digital abuse laid down the foundation for Provision 231 and sought inspiration from Sweden and Norway, and therefore the thesis will examine the provisions on grooming in the Swedish and Norwegian Criminal Codes. Through a comparative functional analysis, the thesis will determine the dissimilarities and resemblances on grooming between the researched Danish criminal law and foreign criminal law.

The thesis debates the possible implications of Provision 231 and analyzes each criminal element required in Provision 231. The thesis also discusses the possible uncertainties and issues regarding Provision 231's scope of application hereby raising e.g. evidentiary issues and questions when Provision 231 can be seen as fulfilled.

The thesis concludes that Provision 231 on grooming theoretically has a small presumed autonomous field of application in Danish criminal law. Provision 231 requires that a person systematically or through manipulation uses their superiority based on age and experience and forms a relationship with a minor with the intention of exposing them to a sexual offence. Furthermore, Provision 231 has many requirements for its application and due to this it is not presumed to be applied, prior to evidence can be provided for attempt on the other criminalized sexual offences in Chapter 24 of the Danish Criminal Code, but rather alongside them.

The comparative analysis concludes similarities and dissimilarities between the Danish Criminal Code Provision 231 on grooming and the Norwegian Criminal Code Provision 306 and the Swedish Criminal Code Chapter 6 Provision 10 a e.g. the protection interest in relation to the child's age, the field of application, and the content of the provisions.

The Norwegian and Swedish grooming provisions are more restrictive in their field of application than the presumed field of application of Provision 231. The Swedish and Norwegian Criminal Codes on grooming is by their field of application similar to how we in Denmark punish attempts on sexual offences. Norway and Sweden had to criminalize grooming as a preparatory crime, since they would not otherwise be able to punish grooming solely by using their rules on attempt. The aforementioned being contradictory to the Danish rules on attempt, which are particularly far-reaching. The researched foreign criminal law also requires a concretized meeting as a part of its field of application. In particular the Norwegian Provision 306 requires that the grooming is attempted to be carried out in the physical world. Instead, online grooming only can solely be punishable by Provision 305 in the Norwegian Criminal Code.

The abovementioned indicates that Denmark may be criminalizing grooming at such an early stage that legal certainty issues can be raised e.g. making the distinction between legitimate and illegitimate contact difficult to determine. Combined with that Provision 231 requires no intent to commit a specific sexual offence in the Danish Criminal Code, but solely a sexual motive, it may risk weakening one's legal certainty and rights, thereby obscuring one's justified expectation of applicable law.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	6
2. Problemformulering.....	7
3. Afgrænsning	7
4. Metode	9
5. Online grooming	12
6. Straffelovens § 231.....	15
6.1. <i>Ved manipulation eller systematik.....</i>	<i>17</i>
6.1.1. Manipulation.....	18
6.1.2. Systematik.....	21
6.2. <i>Alder og en erfaring beroende overlegenhed</i>	<i>22</i>
6.3. <i>Periode og relation.....</i>	<i>26</i>
6.4. <i>Forsæt til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse</i>	<i>30</i>
6.5. <i>Skadelig og ikke-skadelig kontakt.....</i>	<i>34</i>
6.6. <i>Fuldbyrdelse af en seksualforbrydelse</i>	<i>36</i>
6.7. <i>Sammenstød.....</i>	<i>39</i>
6.8. <i>Forældelse</i>	<i>44</i>
6.9. <i>Strafferamme</i>	<i>46</i>
6.10. <i>Afrunding.....</i>	<i>47</i>
7. Fremmed ret.....	48
7.1. <i>Norge</i>	<i>48</i>
7.1.1. <i>Aftale om at mødes og mødestedet</i>	<i>50</i>
7.1.2. <i>Det kriminelle forsæt.....</i>	<i>53</i>
7.1.3. <i>Det fysiske mødekrav</i>	<i>55</i>
7.1.4. <i>Ls § 305 om seksuel chikane.....</i>	<i>57</i>
7.2. <i>Sverige</i>	<i>59</i>
7.2.1. <i>Mødekravet</i>	<i>62</i>
7.2.2. <i>Det kriminelle forsæt.....</i>	<i>66</i>
7.2.3. <i>Objektivt ansvar?</i>	<i>69</i>
8. Udvalgte komparative problemstillinger.....	70
8.1. <i>Gerningsindhold og anvendelsesområde.....</i>	<i>70</i>
8.2. <i>Forsøgsreglerne.....</i>	<i>73</i>
8.2. 1. <i>Generelt.....</i>	<i>74</i>
8.2.2. <i>Illustration af forsøgsreglerne ved et hypotetisk eksempel</i>	<i>77</i>
8.3. <i>Grooming i den digitale verden.....</i>	<i>78</i>

8.4. Barnets alder	80
8.5. Sammenstød	82
9. Opsamling af den komparative ret ved et hypotetisk eksempel.....	84
9.1. Dansk ret.....	84
9.2. Norsk ret	85
9.3. Svensk ret.....	86
10. Konklusion	86
11. Retspolitiske overvejelser.....	90
12. Litteraturliste	92
12.1. Love og bekendtgørelser.....	92
12.2. Lovforarbejder.....	93
12.3. Retspraksis.....	95
12.4. Spørgsmål og svar	97
12.5. Høringssvar	97
12.6. Trykt faglitteratur	97
12.7. Videnskabelige artikler.....	98
12.8. Cirkulære.....	99
12.9. Øvrigt materiale	99
13. Vedlagte bilag.....	100
13.1. Excelark til overblik over aktindsigtsdomme.....	100
13.2. Samarbejdsaftale og procesafsnit.....	101
14. Skærmpoint	101

1. Indledning

Flere og flere unge har en daglig gang på sociale medier. En undersøgelse fra VIVE i 2022 viser, at en fjerdedel af unge mellem 11-19 år udelukkende er sammen med deres venner online.¹ Kulturministeriet udgav i 2021 en rapport, som statuerede, at 99% af unge i alderen 12-18 år har mindst ét socialt medie.² Idet flere og flere børn begår sig online, er der et større fokus på, at børn kan være særligt sårbare i den digitale verden, da disse ofte er mindre monitorerede af deres værger online og på baggrund af deres manglende alder og erfaring lettere kan blive ofre for seksualforbrydelser. Især i lyset af, at den digitale verden giver seksuelle krænker mindre fysiske begrænsninger og en større umonitoreret og ubegrænset kontaktflade til børn på tværs af geografiske grænser.

Den teknologiske udvikling har haft nationale og internationale implikationer for den strafferetlige regulering af seksualforbrydelser online. Særligt fænomenet “grooming” har været i mediernes søgelys i Danmark, som i længere tid har været under kritik for ikke at have en selvstændig groomingbestemmelse. Især da to af vores nabolande selvstændigt havde kriminaliseret grooming - Norge kriminaliserede grooming i 2007, og Sverige fulgte trop i 2009.³

Grooming har i længere tid været et anerkendt begreb i dansk retspraksis og strafferetligt reguleret gennem straffelovens § 232 (herefter strfl.) om blufærdighedskrænkelser og forsøg på de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, hvorfor Justitsministeriet nægtede selvstændigt at kriminalisere grooming i straffeloven. Den 1. juli 2023 blev grooming selvstændigt kriminaliseret i strfl. § 231 på baggrund af en udarbejdet rapport fra *Arbejdsgruppen om Digitale Krænkelser*.⁴

Specialet ønsker herved at undersøge anvendelsesområdet og gerningsindholdet i strfl. § 231 ved en retssammenligning med svensk og norsk strafferetlig regulering af online grooming.

¹ Heide Ottosen, Mai m.fl. (2022), Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2022, København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, side 114.

² Kulturministeriet (2021), Mediernes udvikling i Danmark: Overblik og perspektivering 2021, side 33.

³ Retsudvalget 2019-20, REU Alm. Del, spørgsmål nr. 541 af 2. marts 2020.

⁴ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet.

2. Problemformulering

I specialet undersøges Danmarks strafferetlige regulering af online grooming, jf. strfl. § 231. Idet strfl. § 231 er udformet på baggrund af en udarbejdet rapport fra *Arbejdsgruppen om Digitale Krænkelser*, som søgte inspiration i bl.a. norsk og svensk strafferet, inddrages disses respektive landes strafferetlige regulering af online grooming. Herved undersøges strfl. § 231, den norske straffelovs (lov om straff, herefter ls) § 306 samt den svenske straffelovs (brottsbalk, herefter bb) kapitel 6, § 10 a (herefter bb § 10 a) for at afdække forskelle mellem de tre reguleringer. På den baggrund afklares, om norsk og svensk ret har et sammenligneligt anvendelsesområde og gerningsindhold tilsvarende strfl. § 231, hvilket vil bidrage til forståelsen af anvendelsesområdet for den nuværende danske groomingbestemmelse.

Specialet søger herved at besvare følgende:

- Hvad er gerningsindholdet og anvendelsesområdet for strfl. § 231, og opfylder strfl. § 231 dens formodede tilegnede formål?
- Hvordan regulerer Norge og Sverige online grooming ved ls § 306 og bb § 10 a?
- Hvilke funktionelle ligheder og forskelle kan identificeres ved en komparativ analyse af ls § 306 og bb § 10 a med strfl. § 231?

3. Afgrænsning

Specialets overordnede emne omhandler Danmarks strafferetlige regulering af online grooming og herved gerningsindholdet og anvendelsesområdet af strfl. § 231. I specialet anses online grooming for værende kontakt mellem en voksen og et barn, der etableres og udvikler sig online, hvorved der senere sker en seksualforbrydelse i den digitale verden og/eller, hvor kontakten forlader den digitale verden og bringes ud i den fysiske verden, hvorpå barnet udsættes for et kontaktovergreb. Herved bemærkes, at specialet definerer - medmindre andet fremgår - et barn, som alle under 18 år, hvilket er samme definition, som ses i *FN's Konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989*.

Specialet afgrænser sig fra den almindelige strafferet og straffeprocessen, idet der fokuseres på den specielle del, herunder gerningsindholdet og anvendelsesområdet for de i afhandlingen undersøgte groomingbestemmelser. Strafferettens almindelige del benyttes

alene, idet straffelovens regler om forsøg i strfl. § 21 anvendes i den danske retsdogmatiske analyse og undersøges i et komparativt øjemed med norsk og svensk forsøgsregler, da disse har betydning for gerningsindholdet og anvendelsesområdet af landenes groomingbestemmelser.

I specialet foretages ikke en særskilt analyse af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, men inddrager disse, hvor det vurderes relevant. Dette begrundes i specialets omfang, og at specialet alene søger at klarlægge gerningsindholdet og anvendelsesområdet af strfl. § 231 bl.a. dennes funktionelle ligheder og forskelle med norsk og svensk strafferetlig regulering af online grooming ved en komparativ analyse. Specialet er opmærksom på, at sextortion og lignende trusselstilfælde ofte har karakter af grooming og indgår heri, men afhandlingen afgrænser sig herfra, idet specialets fokus er grooming som beskrevet i strfl. § 231.⁵

Idet specialet foretager en komparativ analyse ved en retssammenligning med Norges og Sveriges strafferetlige regulering af online grooming, analyseres disse landes specifikke groomingbestemmelser: ls § 306 og bb § 10 a. Ls § 305 inddrages alene, da denne, jf. de norske lovforarbejder, rammer grooming, som aldrig aktualiseres i den fysiske verden, hvorimod Sveriges og Danmarks groomingbestemmelser ikke stiller krav om, at grooming på et tidspunkt skal aktualiseres i den fysiske verden.

Yderligere afgrænser specialet sig fra den generelle folkeret, herunder særligt Istanbulkonventionen⁶ og Handicapkonventionen,⁷ idet disse ikke særskilt er inddraget i de undersøgte bestemmelsers lovforarbejder, ligesom en inddragelse heraf vil gå ud over afhandlingens emne. Specialet inddrager andre relevante internationale forpligtelser, herunder udvalgte menneskerettigheder og dertilhørende konventioner, som ses at være centrale for landenes kriminalisering af grooming baseret på specialets undersøgte materiale. Afslutningsvis afgrænser specialet sig fra den konkrete strafudmåling og jurisdiktionsproblematikkerne ved online grooming på tværs af internationale grænser, da dette går ud over afhandlingens problemformulering.

⁵ Retsudvalget 2019-20, REU Alm.del, spørgsmål nr. 541 af 2. marts 2020, side 4.

⁶ BKI nr. 11 af 01/08/2014 af konvention af 11. maj 2011 til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet.

⁷ BKI nr. 20 af 15/11/2017 af FN-konventionen af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap.

4. Metode

Til besvarelse af specialets problemformulering benyttes den retsdogmatiske metode til at analysere og systematisere dansk strafferetlige regulering af online grooming ved strfl. § 231.⁸ For at kunne anvende den komparative metode, benyttes den retsdogmatiske metode til at analysere og systematisere Norges og Sveriges strafferetlige regulering af online grooming gennem ls § 306 og bb § 10 a. Specialet benytter den retsdogmatiske metode til at analysere, beskrive og fastlægge gældende ret - *de lege lata* - gennem en systematisk, metodisk og transparent virksomhed.⁹ Ved anvendelse af den retsdogmatiske metode inddrages retskilder med forskellige kildeværdi indenfor det undersøgte retsområde - online grooming. Særligt vil specialet benytte sig af følgende retskilder: *retsforskrifter* og *retsafgørelser*. I supplerende øjemed og fortolkningsbidrag benyttes *lovforarbejder*.¹⁰ Specialet anvender den traditionelle forståelse af retskilder med forbehold for, at der ikke findes en almen global retsdogmatisk metode, men at metoden kan opdeles i retsfamilier.¹¹ Det antages, at der findes fælles metodiske træk og ligheder i de nordiske lande, hvorfor der benyttes den samme metodiske tilgang til det i specialet undersøgte fremmed ret.¹²

Endvidere anvendes den *komparative funktionelle metode*. Idet den komparative metode bygger på præmissen om at lande med lignende infra- og social struktur vil nå frem til ens løsninger af f.eks. strafferetlige problematikker, er Norges og Sveriges strafferetlige regulering af online grooming genstand for en komparativ retssammenligning med den danske strafferetlige regulering i strfl. § 231.¹³ Metoden omfatter en funktionel analyse af retsregler og retsprincipper i fremmed ret, som sammenlignes med de danske retsregler og retsprincipper.¹⁴ Først anvendes *Länderbericht-metoden*, hvor den norske og svenske strafferetlige regulering af online grooming er genstand for en retsdogmatisk analyse.¹⁵ Herefter vil den *analytiske del* af metoden anvendes, hvori den analyserede fremmed ret indenfor afhandlingens emne vil blive genstand for den egentlige komparative analyse

⁸ Munk-Hansen, Carsten (2022), Retsvidenskabsteori (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 211.

⁹ Ibid.

¹⁰ Ibid, side 269.

¹¹ Ibid, side 232.

¹² Ibid.

¹³ Evald, Jens (2024), Juridisk teori, metode og videnskab (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 176-177.

¹⁴ Ibid, side 177.

¹⁵ Ibid.

ved en funktionel retssammenligning med den danske strafferetlige regulering af online grooming.¹⁶ Herved søges at underbygge beskrivelsen af gældende ret vedrørende online grooming for de respektive landene samt påvise ligheder og forskelle af disses groomingbestemmelers gerningsindhold og anvendelsesområde.¹⁷

Der tages i specialet højde for, at fremmed ret ikke er en retskilde i dansk ret, men at fremmed ret kan tjene som inspiration til juridiske problemstillinger samt disses løsninger.¹⁸ Den *retspolitiske metode*, som beskriver, hvordan en retstilstand burde være - *de lege ferenda* og *de sententia ferenda*, benyttes til afsluttende overvejelser ift. hvordan retsområdet inden for online grooming burde udvikle sig.¹⁹

Der benyttes retskilder af forskellige kildeværdi afhængig af, hvor disse kan anses at være placeret i kildehierarkiet. Efter nordisk retstradition findes der fire retskildegrupper: *loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur*.²⁰

For så vidt angår dansk ret, benyttes følgende retskilder. Loven er den primære retskilde og har en høj retskildemæssig værdi, idet den autoritativt fastlægger gældende ret.²¹ Lovforarbejder til strfl. § 231 benyttes som et fortolkningsbidrag med anerkendelse af, at dette ikke udgør en decideret retskilde, men derimod kan bidrage til lovgivers motiver og intentioner vedrørende behovet for en selvstændig kriminalisering af grooming.²² På samme måde benyttes lovforberedende materiale og særligt rapporten fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, med forbehold for, at flertallets overvejelser vægter tungest, idet Justitsministeriet tiltræder disse.²³ § 20-spørgsmål efter Folketingets forretningsorden, hvor Folketingsmedlemmer kan stille spørgsmål til ministre, og svar herpå, benyttes ligeledes, idet disse anses for at være på samme taksonomiske niveau som lovforarbejderne.²⁴

¹⁶ Evald, Jens (2024), Juridisk teori, metode og videnskab (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 177.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Munk-Hansen, Carsten (2022), Retsvidenskabsteori (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 78.

¹⁹ Evald, Jens (2024), Juridisk teori, metode og videnskab (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 157-158.

²⁰ Munk-Hansen, Carsten (2021), Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 9.

²¹ Blume, Peter (2020). Retssystemet og juridisk metode (4. udgave, 1. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag / Djøf Forlag, Side 188.

²² Ibid, side 189.

²³ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 7.

²⁴ Blume, Peter (2020), Retssystemet og juridisk metode (4. udgave, 1. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag / Djøf Forlag, side 189.

Retspraksis benyttes til at analysere og illustrere gældende ret af online grooming.²⁵ Retspraksis har en høj retskildemæssig værdi, idet domstolene ved deres anvendelse af *jus* og retlig subsumption udøver en lovfortolkende og retsskabende virksomhed.²⁶ Retspraksis i specialet er udvalgt på baggrund af relevans og indhold for at belyse området indenfor online grooming. Hertil bemærkes, at der ikke foreligger retspraksis på strfl. § 231, idet strfl. § 231 trådte i kraft den 1. juli 2023, og der ikke straffes med tilbagevirkende kraft, jf. legalitetsprincippet. Dette medfører, at specialet gør brug af retspraksis fra før strfl. § 231, hvori domstolene kategoriserer seksualforbrydelsen eksplicit som grooming, idet dette formodes at være sammenlignelig med den gældende retstilstand efter strfl. § 231. Førnævnte benyttes med forbehold for, at det ikke præcist kan afdække nuværende gældende ret, jf. strfl. § 231, ligesom det alene benyttes som et fortolkningsbidrag og supplement for at illustrere gerningsmomenterne i strfl. § 231. Tillige tages hensyn til, at ikke alle domme har samme præjudikatværdi. Domme fra Højesteret har en højere værdi end f.eks. en byretsdom, ligesom der tages hensyn til, hvorvidt en dom skaber præcedens eller ikke ift. om der tilkendegives en generel eller en konkret udtalelse om retlige forhold.²⁷

Juridisk faglitteratur benyttes med en kildekritisk tilgang, idet denne ikke er en retskilde, da forfatteren ikke har legitimitet til at fastlægge gældende ret, og ikke al retslitteratur kan kategoriseres som værende videnskabelig. Juridisk faglitteratur indeholder ofte en juridisk argumentation, som kan udgøre et fortolkningsbidrag.²⁸

Rigsadvokatsmeddelelser benyttes i specialet med forbehold for, at cirkulærer kun binder de modtagende myndigheder, dog kan disse ved hyppig anvendelse skabe en berettiget forventning for borgeren og få en vis form for retskildeværdi, jf. lighedsgrundsætningen.²⁹

²⁵ Munk-Hansen, Carsten (2021), Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 65-67.

²⁶ Blume, Peter (2020), Retssystemet og juridisk metode (4. udgave, 1. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag / Djøf Forlag. Side 190.

²⁷ Evald, Jens (2024), Juridisk teori, metode og videnskab (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 123-124.

²⁸ Munk-Hansen, Carsten (2022), Retsvidenskabsteori (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 397-398.

²⁹ Ibid, side 359-362.

Høringssvar inddrages, idet disse benyttes til at påvirke, kommentere og foreslå potentielle ændringer til en foreslået lovgivning.³⁰ Høringssvar er ikke en bindende retskilde, og deres værdi afhænger af afsenderens autoritet, f.eks., hvorvidt det er en interesseorganisation eller en autoritativ myndighed. Høringssvar anses som værende som retslitteratur ift. deres kildeværdi.³¹

Artikler og internetsider har oftest ingen retskildemæssig værdi og vil blive benyttet med respekt herfor i afhandlingen, ligesom der i udvælgelse af disse er gjort brug af kildekritik ift. indhold, afsender og lignende metodiske overvejelser.³²

For så vidt angår svensk og norsk ret, inddrages disses retskilder på samme måde, som redegjort for ved de danske retskilder, herunder særligt retsforarbejder, retsafgørelser og lovforarbejder. Det bemærkes hertil, at ikke alt retspraksis fra Sverige og Norge vedrørende online grooming er medtaget i specialet, da det ikke har været muligt for afhandlingen at få aktindsigt i alt retspraksis vedrørende online grooming. Herved tages forbehold for, at specialet ikke er en fuldstændig fremstilling af norsk og svensk gældende ret, men en illustration heraf.

5. Online grooming

Grooming var i start 80'erne anset som værende den stereotypiske børnelokker iført en stor frakke og en pose med slik, som prøvede at udsætte børn for seksualforbrydelser ved at lokke med førnævnte godter. I juridisk faglitteratur ses nutidens grooming beskrevet som datidens børnelokkeri, jf. bl.a. Jørn Vestergaard: *“grooming, (...)” er en nutidig udgave af det, der før i tiden blev kaldt børnelokkeri.*³³

Det fremgår af Rigsadvokatmeddelelsen vedrørende digitale sexkrænkelser, at disse omfatter situationer, hvor *“der sker deling eller offentliggørelse – ofte via internettet, mobiltelefoner mv. – af nøgenbilleder, herunder billeder eller videoer af seksuel karakter,*

³⁰ Munk-Hansen, Carsten (2022), Retsvidenskabsteori (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 269.

³¹ Ibid.

³² Ibid. 397-398.

³³ Vestergaard, Jørn, U.2016B.238; Thygesen Vendius, Trine (2015), Europol & cyberkriminalitet – Proaktiv efterforskning og forbrydelser mod børn, Ex Tuto Publishing.

uden samtykke fra den afbildede person.”³⁴ Digitale sexkrænkelser fremkommer dog ikke at være begrænset hertil, men antages at angå alle typer af handlinger, som foregår online og senere kan aktualiseres fysisk.³⁵

Justitsministeriet har i en årrække været afvisende over for en selvstændig kriminalisering af grooming. Grooming fremgår som straffet før strfl. § 231, idet der forekommer retspraksis, hvor tiltalte dømmes for grooming f.eks. ved manipulation eller systematik efter de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24. Følgende fremhæves: FED 2020.232 Ø, hvor tiltalte (T) over internettet instruerede og overtalte de flere forurettede (F) til at udføre seksuelle handlinger og TfK 2023.403 Ø, hvor T udsatte F for grooming ved at opbygge et fortroligt forhold til hende, hvor F i T's selskab følte sig tryk, som gjorde at T kunne fuldbyrde to samlejer med F.

Yderligere kan det henvises til, at Danmark i 2008 ratificerede *Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug*. Konventionens art. 23 forpligter Danmark til at besidde et strafferetligt værn mod grooming, men ikke en eksplicit kriminalisering heraf.³⁶ Bemærkningerne til lovforslaget om gennemførelsen af konventionen statuerer, at Danmark ved sine seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 opfylder forpligtelser i konventionen - særligt kapitel 6, art. 18-29.³⁷

Det fremgår, at Rigspolitiet i 2010 foretog en redegørelse for grooming efter anmodning fra Justitsministeriet på baggrund af en beretning afgivet i 2007 over en folketingsbeslutning om beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb.³⁸ I redegørelsen fremgår det, at strfl. § 21 dækker groomingforbrydelsen, under forudsætning af, at der kan føres bevis for, at gerningspersonen ved sin kontakt til barnet havde forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.³⁹

Særligt henviste Rigspolitiet til, at grooming tilstrækkeligt kunne straffes ved forsøg på strfl. § 222, når gerningspersonen ved kontakt gennem en chat- eller e-

³⁴ Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Digitale sexkrænkelser, CIR1H nr. 9607 af 1. juni 2023, afsnit 1.

³⁵ Ibid.

³⁶ LFF nr. L 86 af 10. december 2008, afsnit 4.1.

³⁷ Ibid.

³⁸ BRB nr. 111 af 20. september 2007.

³⁹ Retsudvalget 2009-10, REU Alm. Del, Bilag 667 af 23. august 2010, Rigspolitiets redegørelse vedrørende grooming, side 42.

mailkorrespondance forsøgte at udsætte et barn for en seksualforbrydelse.⁴⁰ Efter Rigspolitiets vurdering forelå der ikke juridiske eller politifaglige grunde for en selvstændig kriminalisering af grooming, men en selvstændig kriminalisering af grooming vil *“antageligvis være egnet til at markere det strafferetlige værn af børn i forhold til en bestemt type seksuelle overgreb.”*⁴¹ Justitsministeriet tiltrådte vurderingen fra Rigspolitiet, og der forelå efter deres vurdering ikke en mangel på et materielt strafferetligt værn for grooming.⁴²

I 2019 redegjorde Justitsministeriet igen for den gældende retstilstand vedrørende grooming i Danmark vha. Rigsadvokaten. Rigsadvokatens definerede groomingbegrebet som følgende:

*“Begrebet grooming dækker typisk over de situationer, hvor en voksen igennem strategisk manipulation opbygger et tillidsforhold til et barn via sociale medier og andre online platforme med henblik på senere at begå et seksuelt overgreb mod barnet. Grooming kan i visse tilfælde udvikle sig til ”sexafpresning” eller ”sextortion”, hvor gerningsmanden anvender seksuelle eller intime billeder og videoer af offeret til afpresning.”*⁴³

Rigsadvokaten redegjorde for, at det danske strafferetlige værn mod grooming skulle findes i bl.a. forsøg på de øvrige seksualforbrydelser. Rene groomingforbrydelser blev oftest straffet efter strfl. § 232 om blufærdighedskrænkelse, ligesom der, hvis gerningspersonen fik barnet til at fremsende seksuelt materiale, blev straffet i sammenstød med strfl. § 235 - eller strfl. § 226, hvis gerningspersonen optog seksuelt materiale af barnet med forsæt til at sælge eller udbrede.⁴⁴ Når gerningspersonen forsøgte at møde barnet fysisk for at udsætte dette for et kontaktovergreb, vil der afhængigt af bevisernes stilling straffes for forsøg på overtrædelse af § 216, stk. 1 eller 2, evt. jf. § 225, hvis barnet er under 12 år, eller § 222, stk. 1, evt. jf. § 225, hvis barnet er under 15 år.⁴⁵

⁴⁰ Retsudvalget 2009-10, REU Alm. Del, Bilag 667 af 23. august 2010, Rigspolitiets redegørelse vedrørende grooming, side 43.

⁴¹ Ibid.

⁴² Retsudvalget 2009-10, REU Alm. Del, Bilag 667 af 23. august 2010, Brev fra Justitsministeriet, side 4.

⁴³ Retsudvalget 2019-20, REU Alm. Del, spørgsmål nr. 541 af 2. marts 2020, side 5.

⁴⁴ Ibid, side 5-6.

⁴⁵ Ibid, side 6.

Danmark var dog under kritik for en manglende selvstændig straffebestemmelse, idet domstolene blev beskyldt for under visse omstændigheder at beskrive forhold mellem børn og voksne, som kærestelignende, og straffe disse forhold mildere.⁴⁶ Førnævnte var efter kritikens holdning bevis for, at der i det danske retssystem ikke forelå forståelse for groomingprocessens særlige karakter, herunder den indgåede udnyttelse og manipulation, og at der ofte ikke indgår umiddelbar tvang.⁴⁷

I maj 2021 etablerede regeringen en arbejdsgruppe, som fik til opgave at evaluere, om der var behov for ændringer i straffeloven, herunder en selvstændig groomingbestemmelse.⁴⁸ ⁴⁹ Arbejdsgruppen tilkendegav i 2022 et flertal for en selvstændig kriminalisering af grooming.⁵⁰ Regeringen indgik herefter en aftale om 5 tiltag mod digitale sexkrænkelser den 29. juni 2023, herunder en særskilt kriminalisering af grooming, hvori det fremgår at grooming kan ske både fysisk og digitalt og anses som værende en *“proces, hvor en gerningsperson opbygger en relation til sit offer med det formål senere at udsætte offeret for et seksuelt overgreb.”*⁵¹

6. Straffelovens § 231

Grooming blev selvstændigt kriminaliseret ved strfl. § 231 med ikrafttrædelsesdato den 1. juli 2023 med følgende ordlyd:⁵²

*“For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.”*⁵³

Essensen for kriminaliseringen ved strfl. § 231 er barnets integritet, som krænkes gennem groomingprocessen, herunder særligt at gerningspersonen ved brug af manipulation eller

⁴⁶ Borrowmano, Helle og Djurhuus, Chili (5. april 2018), Debat: Danske domstole ser kærestelignende forhold mellem voksne og børn som formildende omstændigheder, Politiken.

⁴⁷ Guldberg Olesen, Amalie (22. december 2020), Lovgivning: Børn skal per lov sikres mod seksuel manipulation, K-NEWS, Karnov.

⁴⁸ Justitsministeriet (maj 2021), Værn mod voksne, der krænker børn - Tiltag til bekæmpelse af seksuelle krænkelser mod børn, side 10.

⁴⁹ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022. Justitsministeriet, side 4

⁵⁰ Ibid, side 7.

⁵¹ Regeringens aftale om initiativer mod digitale krænkelser af 29. juni 2022, side 2.

⁵² LFV nr. L 741 af 13. juni 2023.

⁵³ LBK nr. L 434 af 25. april 2024 af straffeloven, strfl. § 231.

systematik opbygger en relation funderet på tillid under udnyttelse af sin alder og erfaring beroende overlegenhed med forsæt til at udsætte barnet for en seksualforbrydelse.⁵⁴

Strfl. § 231 skal efter dennes lovforarbejder primært ramme tilfælde, hvor anklagemyndigheden ikke kan føre bevis for forsøg på en seksualforbrydelse omfattet af straffelovens kapitel 24.⁵⁵ Strfl. § 231 er subsidær i tilfælde, hvor forsøgsreglerne rettelig burde finde anvendelse og forholdet førhen ville være subsumeret under en af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24.⁵⁶ De situationer der kan straffes som f.eks. forsøg på strfl. §§ 216, stk. 2 eller 222 skal stadig, uanset om forholdet samtidig er en overtrædelse af strfl. § 231, straffes efter forsøgsreglerne evt. i sammenstød med strfl. § 231.⁵⁷ Det samme gør sig gældende for forsøg på strfl. § 232.⁵⁸ For yderligere om sammenstød henvises til afhandlingens *afsnit 6.7*.

Det fremgår af arbejdsgruppens overvejelser, at flertallet var for indførelsen af en selvstændig kriminalisering af grooming, idet de ikke fandt, at det var tilstrækkeligt at gerningspersonen kunne straffes for grooming ved forsøg på en seksualforbrydelse.⁵⁹ Hertil anførte flertallet, at det i starten af kontaktetableringen mellem gerningspersonen og barnet - uanset om der foreligger seksuelle temaer - vil være svært at fastlægge et konkretiseret forsæt, ligesom der ikke nødvendigvis på et tidligt stadie for grooming er sket en aktualisering af objektive beviser.⁶⁰ Strfl. § 231 kan anvendes i tilfælde, hvor der ikke forekommer et direkte seksuelt motiv som f.eks. mere underfundige tilfælde af kontakt med mulige seksuelle undertoner, hvor gerningspersonen spørger ind til et barns krop.⁶¹ Anvendelsesområdet foreligger herved, jf. arbejdsgruppen, på det stadie, som alene anses for at være en den indledende fase af en seksualforbrydelse.⁶²

⁵⁴ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 35-55

⁵⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 10.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 35-55.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 62.

⁶⁰ Ibid, side 60 og 63.

⁶¹ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 58.

⁶² Ibid, side 59.

Yderligere var flertallet opmærksom på, at en selvstændig kriminalisering af grooming resulterer i en bestemmelse med et fremrykket fuldbyrdelsesmomentet hvor, at gerningspersonens incitament til at træde tilbage fra en seksualforbrydelse vil svækkes eller helt i praksis være umulig.⁶³ Dette hensyn til gerningspersonen fandtes at måtte vige, ligesom flertallet, fandt at en selvstændig groomingbestemmelse vil gøre, at gerningspersonen ville have incitament til ikke at begå et fuldbyrdet kontaktovergreb pga. den lavere strafferamme for grooming, uanset denne med det fremrykkede fuldbyrdelsesmoment alligevel på dette tidspunkt vil kunne straffes for grooming.^{64 65}

Endvidere havde arbejdsgruppen en bekymring for, at groomingbestemmelsen i praksis vil have den effekt, at flere sager vil blive ført herefter, idet denne antages at have en lettere bevisbyrde, når der ikke kræves et konkretiseret forsæt, som vil lede til lavere straffe på området for grooming.⁶⁶

Det forventede anvendelsesområde for strfl. § 231 kan, jf. ovenstående, udledes til at være før, at der kan føres bevis for forsøg på en seksualforbrydelse.

Anvendelsesområdet og gerningsindholdet af strfl. § 231 søger afhandlingen i de næste afsnit at afdække ved en retsdogmatisk analyse.

6.1. Ved manipulation eller systematik

Det er i strfl. § 231 betinget, at den relation og tillidsforhold, som en gerningsperson opbygger til et barn, sker ved manipulation eller systematik.⁶⁷ Betingelserne er ikke kumulative, men gerningspersonens handlinger kan samtidigt være både systematiske og manipulerende.⁶⁸ Det har herved, som udgangspunkt ikke betydning, hvordan adfærden fra gerningspersonen kategoriseres, jf. strfl. § 231, såfremt blot en af disse er opfyldt.

⁶³ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 59.

⁶⁴ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.1., side 7.

⁶⁵ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 59 og 62.

⁶⁶ Ibid, side 63.

⁶⁷ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4., side 9.

⁶⁸ Ibid.

6.1.1. Manipulation

Grooming kan efter strfl. § 231 foregå ved, at gerningspersonen benytter sig af manipulation. Manipulation er i sociale relationer karakteriseret ved, at en person med en skjult agenda påvirker og/eller overbeviser en person til at handle på en nærmere bestemt måde.⁶⁹

Strfl. § 231 betinger, at gerningspersonen på en utilbørlig måde opbygger en relation til et barn baseret på tillid ved at bringe barnet i en vildfarelse om de faktiske omstændigheder vedrørende gerningspersonen og dennes egentlige forsæt.⁷⁰ Gerningspersonen kan herved efter lovforarbejderne manipulere barnet ved at udgive sig for at være jævnaldrende eller af en anden profession, herunder f.eks. fotograf eller personlig træner, med det formål at få barnet til at indgå i seksuel aktivitet.⁷¹ Det vil oftest være af denne vej, at gerningspersonen tilsniger sig nøgenbilleder eller lignende af barnet.⁷²

Manipulationsprocessen er karakteriseret ved en langsom udvikling, ligesom den samtidige relationsopbygningen almindeligvis foregår i faser.^{73 74} Det vil ofte være, at gerningspersonen i starten af kontakten begår handlinger som isoleret ikke vil anses for utilbørlige.⁷⁵ Kontaktetableringen kan forekomme tilfældig eller sporadisk i starten, ligesom relationen heller ikke behøver være seksuelt orienteret, men nærmere en relation, hvor gerningspersonen fremstår som en *“fortrolig og nær ven.”*⁷⁶ Gerningspersonen vil formentlig også før, at der overhovedet kan udledes et seksuelt tema i dennes kontakt til barnet, forsøge at afprøve barnets loyalitet på forskellige måder, og alt efter resultatet heraf udvikle relationen i en seksuel retning.⁷⁷ Særligt, hvor groomingprocessen foregår online, vil det være lettere for gerningspersonen at bruge andre identiteter, skjule sit udseende, reelle intentioner og alder.⁷⁸

⁶⁹ Per Schultz Jørgensen, Dr. Phil (11. maj. 2023), Manipulation (psykologisk begreb), Den Store Danske.

⁷⁰ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33-34.

⁷¹ Ibid, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

⁷² Ibid.

⁷³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2., side 6.

⁷⁴ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33.

⁷⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2., side 6.

⁷⁶ Ibid, afsnit 2.1.2, side 6 og afsnit 2.1.3, side 8.

⁷⁷ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 56-57.

⁷⁸ Ibid, side 56.

Grooming har en helt særlig karakter, idet der ikke i samme grad som ved andre seksualforbrydelser ofte forekommer tvang eller trusler.⁷⁹ Grooming er en proces, hvor gerningspersonen opbygger en relation til et barn ved plejende og rosende ord, men skjuler sit egentlige formål, som er at udsætte barnet for en seksualforbrydelse.⁸⁰

Arbejdsgruppen anførte f.eks., at det ligger i groomingens natur, at barnet ikke vil være opmærksom på det foregående før lang tid efter.⁸¹ Det faktum, at barnet ikke selv anerkender at have været offer for grooming, hindrer ikke straf efter strfl. § 231, idet manipulationen leder barnet til at tro, at barnet selv har samtykket og er skyld i det seksuelle overgreb.⁸² Barnet krænkes både ved den fysiske og/eller digitale seksualforbrydelse, men særligt også barnets integritet, idet barnet narres til at føle sig som medvirkensansvarlig.⁸³

Manipulationsbegrebet kan illustreres ved FED 2020.232 Ø, hvor T over en periode på mindre end 4 ½ måned systematisk opsøgte 40 mindreårige F på det sociale medie *Snapchat* og særligt *OME.TV* og groft krænkede disses blufærdighed. T udgav sig for at være jævnaldrende overfor de flere F i sagen, og i kraft heraf overtalte T dem til at indgå i seksuelle aktiviteter og instruerede dem herom ved brug af groft sprog. Endvidere filmede T uberettiget de seksuelle handlinger for at bruge det af T tilsneget seksuelle materiale som pression.⁸⁴ Landsretten lagde ved deres afgørelse til grund, at det på baggrund af tiltaltes og to af de F's - F4 på 15 år og F5 på 11-12 år - forklaringer samt de foreviste videoklip med F4 kunne statueres, at T udgav sig for at være en jævnaldrende dreng og ikke viste sig på kamera.⁸⁵ Landsretten fandt yderligere, at beviserne i sagen viste, at det var T, der overtalte og instruerede de flere F til de seksuelle handlinger, ligesom de seksuelle aktiviteter ikke skete på initiativ af de flere F i hovedparten af

⁷⁹ Guldberg Olesen, Amalie (22. december 2020), Lovgivning: Børn skal per lov sikres mod seksuel manipulation, K-NEWS, Karnov.

⁸⁰ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 56-57.

⁸¹ Ibid, side 68.

⁸² Ibid, side 68

⁸³ Ibid, side 57.

⁸⁴ FED 2020.232 Ø, side 28.

⁸⁵ Ibid, side 27 og 29.

tilfældene.⁸⁶ Landsretten fandt efter en samlet vurdering, at T's adfærd og dennes handlinger havde en groominglignende karakter.⁸⁷

For så vidt angik F4 i FED 2020.232 Ø kan det fremhæves, at byretten ved deres vurdering lagde vægt på, at F4 grundet hendes unge alder havde en manglende evne til at forstå rækkevidden af hendes samtykke, ligesom et muligt af hende afgivet samtykke ikke var med kendskab til, at T var en ældre mand.⁸⁸ Landsretten nævner ikke eksplicit førnævnte, men er enige med byrettens bevisvurdering og fandt, at T havde sagt, at han var 17 år, og at T, efter at de havde haft kontakt i et stykke tid, fik F4's mobilnummer. Efter T fik mobilnummeret skiftede han attitude og blev aggressiv, og F4 følte sig presset af T til at udføre de seksuelle handlinger, som T bad hende om, idet hun var bange for T's repressalier.⁸⁹ Det kan særligt i dommen fremhæves, at F4 adspurgt om, hvorfor hun indvilligede i det krævede af T, når hun ikke havde lyst til at udføre de seksuelle aktiviteter, forklarede, at hun troede, at hende og T var venner, og at hun stolede på T.⁹⁰ F4 forklarede yderligere, at hun havde opbygget et forhold til T, ligesom hun ikke følte, at hun kunne sige fra overfor T.⁹¹

Ovenstående adfærd fra T kan udledes til at være omfattet af manipulationsbegrebet, jf. strfl. § 231, idet T bl.a. udgiver sig at være jævnaldrende og som særligt fremhævet ift. F4 opbygger og udnytter tillidsforholdet mellem dem til et seksuelt formål.

Det kan udledes, at manipulation, jf. strfl. § 231 er, når gerningspersonen udnytter sin alder og erfaring til at etablere og opbygge en relation til et barn, funderet på tillid til at begå en seksualforbrydelse. Gerningspersonen opfylder betingelsen for manipulation ved f.eks. at udgive sig for at være jævnaldrende med barnet eller for at have en profession, hvorpå denne kan tilegne sig seksuelt materiale af barnet.

⁸⁶ FED 2020.232 Ø, side 27.

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid, side 18.

⁸⁹ Ibid, side 26.

⁹⁰ Ibid, side 12 og 15.

⁹¹ Ibid, side 14.

6.1.2. Systematik

Grooming kan efter strfl. § 231 også foregå ved, at gerningspersonen systematisk groomer et eller flere børn. Systematik defineres generelt som handlinger, der har en organisatorisk karakter, følger en bestemt plan og er konsekvent gennemført.⁹²

Det fremgår af forarbejderne, at systematik foreligger, når gerningspersonen benytter sig af samme *systematiske modus* til at kontakte flere børn.⁹³ Følgende eksempel afgives i lovforarbejderne: *kontakt gennem internettet, på bestemte sociale medier eller lignende, og/eller opbyggelse af kontakten under falske forudsætninger med det formål at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse.*⁹⁴ Herved kan på ny fremhæves til illustration FED 2020.232 Ø, hvori T benyttede sig af samme fremgangsmåde overfor de flere F og begik en lignende stime af seksualforbrydelser.

Det systematiske aspekt kan udledes ved at kigge på gerningspersonens handlingsmønstre i den digitale verden f.eks. gennem et etableret netværk, bestemt tilgang og brug af et forum eller andet, hvorved dennes digitale aftryk kan aflæses. Flere forhold eller handlinger med samme karakter og adfærd vil statuere samme *systematiske modus*, ligesom dette er med til at underbygge gerningspersonens seksuelle forsæt.⁹⁵

Til illustration af begrebet systematik, jf. strfl. § 231 anvendes SS-15270/2022-GLO, hvori den 31-årige T blev dømt for grooming efter de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24. Byretten lagde vægt på forholdets karakter og det betydelige omfang af seksualforbrydelserne, herunder adfærdens langvarige og systematiske karakter. T havde systematisk krænket 25 F i alderen 10-16 år over en periode på cirka 2 år - 20 F var mellem 10-13 år.⁹⁶ T havde udgivet sig for at være en jævnaldrende dreng på 14-16 år og gennem illusionen heri vildledt og misbrugt det opbyggede tillidsforhold til de flere F. T udnyttede tillidsforholdet til at fremprovokere seksuel adfærd og tilegne sig seksuelt materiale af de flere F uden disses viden og samtykke.⁹⁷

⁹² Hårbøl, Karl, m.fl. (red), systematik, Dansk Fremmedordbog (2. udgave), Gyldendal 1999, Den Store Danske.

⁹³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4., side 9.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33.

⁹⁶ Retten i Glostrups dom afsagt den 30. maj 2023, SS-15270/2022-GLO, side 19.

⁹⁷ Ibid, side 2 og 19.

AM2024.03.01B kan ligeledes illustrere et af gerningspersonen anvendt *modus*. T benyttede det sociale medie Snapchat til at kontakte i alt 18 mindreårige F.⁹⁸ Ved kontaktetableringen benyttede T samme modus ved bl.a. at spørge til deres alder, lokke dem med goder i form af penge eller Apple-produkter, spørger om deres kendskab til andre unge piger, bede om seksuelt materiale ved betaling og i flere tilfælde ved brug af pression truede med at offentliggøre tilegnet seksuelt materiale af de flere F.⁹⁹

Ved grooming, der er tilstrækkelig systematisk, vil enkeltstående tilfælde af grooming, uanset der ikke indgår seksuel kontakt, når gerningspersonens fremgangsmåde er organiseret og af samme karakter, ligesom der er mange implicerede, forudsat et beviseligt seksuelt forsæt, være omfattet.¹⁰⁰ For enkeltstående tilfælde henvises til afhandlingens *afsnit 6.3*.

Ud fra ovenstående kan systematisk udledes til at være, når gerningspersonen gør brug af samme fremgangsmåde, adfærd og handlinger og herved samme *systematiske modus* i sin kontaktetablering og relation til et barn. Manipulation og systematik er ofte i praksis svær at adskille, da systematikken typisk afspejler sig i den udøvede manipulation og fremgangsmåde anvendt af gerningspersonen f.eks. når gerningspersonen udgiver sig for at være en jævnaldrende.

6.2. Alder og en erfaring beroende overlegenhed

Det er en betingelse efter strfl. § 231, at gerningspersonen skal udnytte en alder og erfaring beroende overlegenhed, som denne ved brug af systematik og/eller manipulation benytter til at opbygge en relation til et barn med forsæt at udnytte barnets tillid til at begå en seksualforbrydelse.

Begrebet "*alder og erfaring beroende overlegenhed*" skal forstås i overensstemmelse med begrebet i strfl. § 223, stk. 2.¹⁰¹ Dette indebærer, at bestemmelsen kun finder anvendelse, når barnet er yngre end gerningspersonen. Såfremt barnet og gerningspersonen er tilsvarende i alder, erfaring og udvikling udelukker dette under

⁹⁸ AM2024.03.01B, side 9.

⁹⁹ Ibid, side 9.

¹⁰⁰ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

¹⁰¹ Ibid side 34.

omstændighederne strafansvar.¹⁰² Den seksuelle lavalder er 15 år, jf. strfl. § 222, stk. 1, hvilket medfører, at der stilles højere krav til forskellen mellem alder, erfaring og udvikling når barnet er over 15, modsat de tilfælde, hvor barnet er under 15 år - særligt under 12 år.¹⁰³

Der forekommer begrænset retspraksis vedrørende strfl. § 223, stk. 2, men til belysning af begrebet "*alder og erfaring beroende overlegenhed*" kan der henvises til ældre retspraksis U 2003.1616 V, hvori T online udgav sig for at være en jævnaldrende pige over for den 15-årige F.¹⁰⁴ T fik et møde sat i stand med F og ved afhentning af F bildte T ham ind, at T var pigens far, som ville hente F for, at F kunne møde pigen. T kørte F til sin bopæl, trak bukserne af F og suttede F's kønslem til sædafgang. Landsretten lagde til grund, at T havde udøvet et groft misbrug af sin alder og erfaring beroende på overlegenhed til at kreere muligheden for at udsætte F for en seksualforbrydelse.¹⁰⁵

Til illustration af, hvordan en groomingproces, når gerningspersonen udnytter sin alder og erfaring beroende overlegenhed, jf. strfl. § 231 kan være, anvendes AM2012.11.12Ø3. I dommen udnyttede T sin psykiske overlegenhed, idet T påtog sig to fiktive virtuelle identiteter - over for 14-årige F en jævnaldrende 15-årig pige og over for F's værger en kvindelig fotograf, idet de ikke tillod F at blive fotograferet af en mandlig fotograf.¹⁰⁶ T opfordrede, ved brug af identiteten som den 15-årige pige, F gennem sociale medier til at blive fotograferet med seksuelt motiv og til seksuelle aktiviteter med T. T opnåede ved sin adfærd samleje og samleje ved anden kønslig omgang med F.¹⁰⁷ Der kan ligeledes henvises til at adfærden udvist bl.a. ved at udgive sig for at være jævnaldrende og en anden profession er omfattet af manipulationsbegrebet, jf. afhandlingens *afsnit 6.1.1*.

Et lignende resultat forekommer i AM2021.02.04Ø, hvor byretten idømte T for groominglignende adfærd i flere forhold overfor flere F. Særligt forhold 3 kan fremhæves, idet T dømmes, jf. strfl. § 222, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, jf. til dels § 225, jf. § 21, idet retten

¹⁰² Elholm, Thomas m.fl. (2022), Kommenteret straffelov, specielle del (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 436.

¹⁰³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

¹⁰⁴ U 2003.1616 V, side 1617.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ AM2012.11.12Ø3, side 2-3

¹⁰⁷ Ibid, side 10.

fandt, at T ved at udgive sig for at være 19 år - uagtet at denne var ca. 49 år - over for den særligt psykiske sårbare 11-årige F1, udnyttede sin psykiske og fysiske overlegenhed til at opbygge og opretholde en relation til F med det formål at udsætte F for seksualforbrydelser.¹⁰⁸

T blev i forhold 3 frifundet ved landsretten for strfl. § 222, stk. 2, idet anklagemyndigheden nedsatte påstand om frifindelse.¹⁰⁹ Anklagemyndighedens begrundelse for frifindelsesdommen fremgår ikke, men må henledes til, at T ikke ud fra hændelsesforløbet i dommen kan siges at opfylde kravet om pression og herved truet eller tvunget F med det formål at tilegne sig samleje, jf. strfl. § 222, stk. 2. Særligt i dommen skal det fremhæves, at både byretten og landsretten i deres vurdering af strfl. § 222 lægger vægt på F1's sårbare tilstand, som F1 befandt sig i, men ikke det faktum, at T havde opbygget en særlig tillidsrelation til F1 ved brug af sin alder og erfaring beroende overlegenhed.¹¹⁰ Ud fra hændelsesforløbet kan forarbejderne til strfl. § 222 særligt bemærkningerne til strfl. § 222, stk. 3, fremhæves, som statuerer ved strafudmåling, at der kan lægges vægt på et opbygget tillidsforhold, når barnet i relationen mister sin evne eller har svært ved at sige imod.¹¹¹ Førnævnte har en groominglignende karakter, men det fremgår ikke, at domstolene i deres vurdering ses, at have taget stilling eksplicit til de opbyggede tillidsrelationer af T, som skaber en formodning for, at domstolene formentlig ikke var fuldstændig opmærksom på tillidsforholdets betydning i groomingforbrydelser.

Det bemærkes, at strafansvar ikke udelukkes, jf. strfl. § 231, når barnet har været udfordrende, provokerende eller lignende og initiativtageren til kontakten med gerningspersonen.¹¹² Dette står i modsætning til strfl. § 223, stk. 2.¹¹³ Ved groomingtilfælde er der ofte tale om hyppig kontakt og flere på hinanden følgende henvendelser, som kan udgå fra barnet til gerningspersonen og omvendt, hvorfor det faktum at barnet selv aktivt deltager i den seksuelle udvikling af relationen ikke udelukker strafansvar, jf. strfl. § 231.¹¹⁴

¹⁰⁸ AM2021.02.04Ø, side 26.

¹⁰⁹ Ibid, side 1-2.

¹¹⁰ Ibid, side 6 og 26.

¹¹¹ LFF nr. L 78 af 10. november 2021, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.1.2., side 5.

¹¹² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33.

¹¹³ Elholm, Thomas m.fl. (2022), Kommenteret straffelov, specielle del (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 436.

¹¹⁴ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4., side 8-9.

Der anlægges en betinget sondring vedrørende vurderingen af initiativet fra barnet baseret på, om dette er over eller under den seksuelle lavalder. Børn over 15 år kan afgive et gyldigt seksuelt samtykke og indgå i seksuelle relationer med ældre personer, hvorfor dette ikke per definition, når et barn og en gerningsperson har et seksuelt forhold, kan anses for strafbart.¹¹⁵ Der skal kun foretages en konkret vurdering af barnets initiativ og vilje baseret på de specifikke omstændigheder i sagen, når barnet er over 15 år.¹¹⁶ Barnets initiativ og vilje er uden betydning, når barnet er under 15 år, da et barn under 15 år ikke kan afgive et gyldigt seksuelt samtykke, og et af gerningspersonen opnået samtykke vil ikke have diskulperende virkning.¹¹⁷

De tilfælde, hvor barnet er over 15 år, kan være problematisk, hvis barnet samtykker direkte eller på en anden måde siges at have samtykket til det foregående, når barnet er udsat for en groomingproces, som dette ikke selv er bekendt med. I disse tilfælde skal groomingprocessen være tilstrækkeligt manipulerende og grov før, at der kan ses bort fra barnets hensigt og aktive rolle, herunder kræves det at manipulationen var bestemmende for, at barnet vedligeholdte relationen.¹¹⁸ Tilfælde, hvor gerningspersonen har givet barnet gaver og manipuleret dette til at føle sig underlagt et *“gensidigt skyldforhold”*, hvor barnet føler, at dette står i gæld til gerningspersonen for det modtagne vil kunne være omfattet f.eks. til illustration AM2012.11.12Ø3, hvor T gav F flere forskellige gaver.¹¹⁹ Det kan også være tilfælde, hvor gerningspersonen groft lyver om sin alder, profession eller lignende.¹²⁰

Med henhold i ovenstående skal begrebet *“en på alder og erfaring beroende overlegenhed”* forstås i overensstemmelse med begrebet i strfl. § 223, stk. 2. Dette medfører, at strfl. § 231 kun finder anvendelse, når gerningspersonen og barnet ikke står hinanden nær i alder, erfaring og udvikling. Ydermere skal der sondres mellem, om barnet er under eller over 15 år ved vægtningen af barnets initiativ, jf. strfl. § 231. I særligt grove groomingtilfælde af børn over 15 år kan der ses bort fra disses egen vilje og initiativ.

¹¹⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4., side 9.

¹¹⁶ Ibid, afsnit 2.1.4., side 8-9.

¹¹⁷ Ibid, afsnit 2.1.4., side 9.

¹¹⁸ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33.

¹¹⁹ AM2012.11.12Ø3, side 8.

¹²⁰ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

6.3. Periode og relation

Et krav om, at den opbyggede relation mellem gerningspersonen og barnet skal udvikle sig over tid, kan udledes af strfl. § 231.¹²¹

Ovenstående begrundes i, at en forudsætning for straf er, at gerningspersonen skal opbygge en relation til barnet.¹²² Relationen mellem barnet og gerningspersonen er funderet i opbygget “falsk” tillid, der til sidst leder barnet til at blive offer for en seksualforbrydelse. Herved indlægges der et samtidigt krav om, at der mellem gerningspersonen og barnet er en længere eller gentagen kontakt over en vis periode.¹²³ Der er ingen begrænsning i, hvordan kontakten mellem gerningspersonen og barnet etableres og udvikler sig. Dette kan ske personligt, skriftligt eller digitalt.¹²⁴

Selve relationsopbygningen er det, som giver grooming dens særlige karakter, idet forbrydelsen langsomt gror og eskalerer over tid.¹²⁵ Vurderingen af hvor lang tid groomingprocessen skal vare før, at der kan straffes, jf. strfl. § 231, er en konkret vurdering afhængig af gerningspersonens handlingers karakter, ligesom det har betydning for vurderingen, hvor sårbar en position barnet befinder sig i. Kravet om en vis periode varierer fra sag til sag, men grooming er karakteriseret ved et længerevarende tidsforløb og proces, som typisk foregår i faser.¹²⁶

Det forekommer ikke direkte af arbejdsgruppens overvejelser eller lovforarbejderne, men det antages, at længden af groomingprocessen er afhængig af, hvor hyppigt og intensivt kontakten mellem gerningspersonen er, hvor den afledte effekt her er, hvor hurtigt relationen mellem gerningspersonen og barnet vokser. Jo hyppigere og intensiv kontakt, jo hurtigere udvikler relationen sig, og jo kortere periode kræves, jf. strfl. § 231. Modsat jo mindre kontakt og intensitet, jo længere periode kræves, jf. strfl. § 231.

¹²¹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 8.

¹²² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33.

¹²³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 8.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ Ibid.

Som eksempel på periodekravet benyttes Rettens nr. 18-291/2024, hvilket er den eneste fundne dom, hvori grooming, jf. strfl. § 231 benævnes – uagtet at T frifindes for groomingforholdet.¹²⁷ 32-årige T og 12-årige F mødtes fysisk i perioden mellem d. 15. og 21. juli 2023, hvor F udsættes for to fuldbyrdede kontaktovergreb.¹²⁸ T havde før deres fysiske møder og efter kontinuerligt indtil dagen før hans anholdelse d. 7. september 2023 udsat F for flere blufærdighedskrænkelser online, herunder sendte T billeder af sig selv mens han masturberede. T skrev endvidere bl.a. følgende til F: *“Babe, still wanna fuck and taste you”* og *“Gonna keep you in my basement sexslave gamingslave cuddleslave”*.¹²⁹ Byretten lagde følgende til grund i forbindelse med deres afvisning af grooming:

*“Retten har herved især lagt vægt på, at det fremgår af forarbejderne til § 231, at det er en forudsætning for straf, at gerningspersonen skal have opbygget en relation til en person under 18 år, og det skal udvikle sig “over tid”. Retten finder på baggrund af det anførte, at den nævnte forudsætning ikke er opfyldt, idet parternes relation før lovens ikrafttræden og perioden efter, at seksualforbrydelserne ophørte, ikke kan antages at skulle medregnes”*¹³⁰

Byretten nægtede herefter at strfl. § 231 fandt anvendelse på baggrund af, at den opbyggede relation mellem gerningspersonen og barnet skal udvikle sig over tid. Det kan i denne anledning henvises til, at ikke alt af byrettens begrundelse er tilgængelig, idet F’s forklaring foregik bag lukkede døre. Ud fra domstolens formulering vedrørende groomingforholdet, må det ud fra det anonymiserede lægges til grund, at F’s forklaring bekræfter, at T udgav sig for at være 18 år, hvorpå T udnyttede en på ham alder og erfaring beroende overlegenhed, som ledte til at F blev udsat for flere seksualforbrydelser.

Groomingforholdet faldt i dommen på periodekravet, og byretten henviste til, at parternes relation før lovens ikrafttræden og perioden efter, at seksualforbrydelserne ophørte, ikke skulle medregnes.¹³¹ Herved beror byrettens beregning af perioden på, at en samlet groomingforbrydelse afbrydes, når seksualforbrydelserne ophører. Dette synes at måtte afkræftes på baggrund af groomingprocessens særlige karakter f.eks. henviser

¹²⁷ Byretten i Aalborg, dom afsagt den 12. februar 2024, Rettens nr. 18-291/2024, side 2-3.

¹²⁸ Ibid, side 1 og 4.

¹²⁹ Ibid, side 2-3.

¹³⁰ Ibid, side 5.

¹³¹ Ibid, side 5.

lovforarbejderne til, at det kan indgå i vurderingen vedrørende grooming om gerningspersonen opfordrer barnet til at hemmeligholde deres relation.¹³² Såfremt seksualforbrydelserne ophører, må dette ikke formodes samtidig at være lig med, at groomingforbrydelsen afbrydes.

Hvis domstolenes vurdering af tidsperioden skal følges til ende, kan der henvises til, at den “korte tidsperiode”, som byretten henviser til, er en periode på op til 68 mulige dage. Såfremt Byretten i Aalborg ikke antager de fuldbyrdede blufærdighedskrænkelser, jf. strfl. § 232, som en seksualforbrydelse omfattet af strfl. § 231, er perioden 21 dage. Såfremt disse ikke tælles med, havde T som den eneste dag ikke kontakt til F på dagen for sin anholdelse, og tidsperioden for forholdet er 67 dage. Idet det må lægges til grund, at blufærdighedskrænkelser er en seksualforbrydelse omfattet af strfl. § 231, må tidsperioden i dommen være på i alt 67 dage.

Ud fra forarbejderne og strfl. § 231 burde T formentlig være blevet straffet for grooming, jf. strfl. § 231, idet en tidsperiode på 67 dage må være tilstrækkelig til at opbygge en relation af en karakter, som omfattet af strfl. § 231. Især når T i sine beskeder til F ikke lægger skjul på sine seksuelle motiver, og at det efter det opstillede hændelsesforløb – baseret på, at specialegruppen overværede dommen i retten - havde hyppig og daglig kontakt hver dag i perioden. Det henvises til, at den begrænsede retspraksis gør, at anvendelsesområdet for strfl. § 231 forekommer usikkert, ligesom der henvises til den lave præjudikatværdi af en byretsdom.

Rettens nr. 18-291/2024 kan også være et udtryk for, at strfl. 231 ikke fandt anvendelse, idet relationen og tillidsforholdet mellem T og F allerede var etableret før ikrafttrædelsen af strfl. § 231. T og F havde forud for dommen opbygget et nært forhold til hinanden. Domstolene forholder sig dog ikke hertil.

Idet det karakteristiske for grooming er, at forbrydelsen udvikler sig over tid ved udnyttelse af en opbygget tillidsrelation, taler dette imod, at enkeltstående tilfælde er

¹³² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 10.

omfattet af strfl. § 231.¹³³ Enkeltstående tilfælde kan f.eks. straffes efter strfl. § 232 om blufærdighedskrænkelser.¹³⁴ Det fremgår af lovforarbejderne, at:

*“Bestemmelsen vil dog også kunne finde anvendelse ved enkeltstående tilfælde af ikke-seksuel kontakt, hvis andre omstændigheder tilsiger, at kontakten sker med det formål at opbygge en relation, f.eks. hvor gerningspersonen sender én manipulerende besked til et barn under 15 år, og gerningspersonen i andre tilfælde af grooming har anvendt samme modus.”*¹³⁵

Ovenstående forudsætter, at det er muligt på et enkeltstående tilfælde at føre bevis for, at gerningspersonen besad det fornødne seksuelle forsæt. Der kan straffes for enkeltstående tilfælde, hvis andre omstændigheder taler for, at kontakten har til formål at udsætte barnet for grooming, f.eks. hvis gerningspersonen har et bredt netværk af ofre, som denne systematisk krænker eller groomingen har en særlig grov samt alvorlig karakter.¹³⁶

Til illustration af enkeltstående tilfælde, som omfattet, jf. strfl. § 231 fremhæves på ny FED 2020.232 Ø. T havde systematisk kontaktet flere F, og udsat disse for ensartede seksualforbrydelser ved brug af overtalelse og/eller pression over *Snapchat* eller platformen *OME.TV*, herunder fået flere F til masturbere ved brug af fingre eller børster.¹³⁷ Efter de tekniske fund på T's mobiltelefon, blev det påvist, at T var skyldig i grooming og systematisk udsatte de flere F for seksualforbrydelser. Endvidere forsøgte T at bevare kontakten til de flere F gennem deres mobilnummer eller profiler på sociale medier.¹³⁸ Uanset, at de fleste af forholdene havde et hændelsesforløb på en dag, hvorved der ikke var opbygget en tillidsrelation, idet T havde brugt platformen *OME.TV*, hvori det var tilfældigt hvilke personer han kom i kontakt med, var systematikken og T's handlingsmønster af en så grov karakter, at den korte periode ikke kunne føre til en anden vurdering af T's skyld.¹³⁹

¹³³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 8.

¹³⁴ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022. Justitsministeriet, side 66.

¹³⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 8.

¹³⁶ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 33.

¹³⁷ FED 2020.232 Ø, side 3-4 og 27.

¹³⁸ Ibid, side 27.

¹³⁹ Ibid, side 13 og 27.

Når grooming har en særdeles grov karakter, kan der ses bort fra, at grooming som udgangspunkt skal foregå over en periode og være af seksuel karakter.

På baggrund af ovenstående kan det udledes, at karakteren af grooming, herunder den opbyggede relation, har en direkte korrelation med den påkrævede periode for, at der kan straffes, jf. strfl. § 231. Både enkeltstående kontakt samt mere hyppig og længerevarende kontakt kan være omfattet. Der må i hver enkelt sag foretages en konkret vurdering af de nærmere omstændigheder for kontaktetableringen og udvikling af relationen over den konkrete periode for at klarlægge, hvornår groomingprocessens periode-og relationskrav er opfyldt, jf. strfl. § 231.

6.4. Forsæt til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse

For at gerningspersonen skal straffes, jf. strfl. § 231 skal denne besidde den fornødne tilregnelse. Tilregnelserne i dansk ret er forsæt og uagtsomhed, jf. strfl. §§ 19 og 20.¹⁴⁰

For så vidt angår tilregnelserne for strfl. § 231 fremgår det, at der stilles krav om, at gerningspersonen har et seksuelt forsæt, men at forsættet ikke behøver at kunne tilregnes en konkretiseret seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.¹⁴¹ Det kræves, at gerningspersonen adfærd og handlinger sker med forsæt til at begå en seksualforbrydelse, forudsat at de resterende betingelser for strfl. § 231 er opfyldt.¹⁴² Idet der ikke stilles krav om et konkretiseret forsæt, jf. strfl. § 231, ses der bort fra straffelovens almindelige regler om forsøg, så længe gerningspersonen besidder en form for seksuelt motiv, har det ikke betydning for anvendelsen af strfl. § 231, hvilken konkret seksualforbrydelse, som gerningspersonen har forsæt til at begå.¹⁴³

Anvendelsesområdet for strfl. § 231 anses teoretisk at være bredere end de øvrige kriminaliserede seksualforbrydelser, når det ikke er afgørende, hvilken specifik seksualforbrydelse gerningspersonens forsæt skal subsumeres under, så længe, at det

¹⁴⁰ Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag). Karnov Group Denmark A/S, side 162.

¹⁴¹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9.

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Ibid.

bevismæssigt kan udledes, at gerningspersonen ved sin kontakt og relation til barnet havde et seksuelt motiv. Bestemmelsens anvendelsesområde ligger herved i teorien før, at der kan føres bevis for forsøg på en konkretiseret seksualforbrydelse. Dette kan formodes i nogle tilfælde at være problematisk, idet groomingen, jf. strfl. § 231 finder sted på et så tidligt stadie, at det ikke konkretiserede forsæt muligt kan få karakter af forsætsgraden *dolus eventualis*.¹⁴⁴

Heroverfor forekommer strfl. § 231 begrænset i dens anvendelsesområde, idet denne har mange betingelser, hvorfor dens anvendelsesområde i praksis antages at være mere indsnævret end formodet af flertallet i arbejdsgruppen.¹⁴⁵ Mindretallet i arbejdsgruppen, anførte, at der tidligt kan føres bevis for forsøg på en seksualforbrydelse, hvorfor det under førnævnte omstændigheder kan forekomme lettere at føre bevis for forsøg på en seksualforbrydelse.¹⁴⁶ Det formodes derfor, at der alligevel på tidspunktet, hvor strfl. § 231 gerningsindhold er opfyldt kan føres bevis for et konkretiseret forsæt.

Endvidere har de øvrige seksualforbrydelser en højere strafferamme, hvorfor der formodes at de fleste sager vil rejses herefter evt. med en subsidær påstand om straf, jf. strfl. § 231. I disse tilfælde vil strfl. § 231 være en opsamlingsbestemmelse, der opfanger forhold, når bevisførelsen for den primære påstand fejler.

Endvidere fremgår det af lovforarbejderne, at forsættet for gerningspersonen kan udvikle sig over tid.¹⁴⁷ Der stilles efter strfl. § 231 ikke krav til, at relationen mellem gerningspersonen og barnet begynder med at være seksuelt orienteret. Relationen og den tillid som barnet opbygger til gerningspersonen, kan forekomme helt uskyldig, men hvis forholdet senere udvikler sig i en seksuel retning, så er anvendelsen af strfl. § 231 aktuel.¹⁴⁸ Dette begrundes i, at det karakteristiske for groomingprocessen er, at relationerne ofte udvikler sig over en periode for at gerningspersonen kan opbygge det rette fundament og

¹⁴⁴ Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), Strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 202-204 og 308-309.

¹⁴⁵ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022. Justitsministeriet, side 62-63.

¹⁴⁶ Ibid, side 63-64.

¹⁴⁷ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9.

¹⁴⁸ Ibid, afsnit 2.1.4., side 8-9.

tillidsforhold til barnet og herved fremstå som en nær ven, hvilket gør, at barnet lettere kan udnyttes seksuelt.¹⁴⁹

Hvorvidt gerningspersonen kan anses for at have den fornødne tilregnelse til strfl. § 231 afhænger endvidere af bevisernes stilling i sagen.¹⁵⁰ Beviserne vil aldrig forekomme med en helt ens troværdighed eller værdi, uanset om sagerne ligner hinanden.

Gerningspersonens forsæt kan bevises på baggrund af de afgivne forklaringer og særligt de tekniske beviser, idet disse kan underbygge barnets forklaring og belyse gerningspersonens seksuelle motiv, der kan være med til at underbygge om denne besidder det fornødne forsæt.¹⁵¹ Herved får sprogbruget fra gerningspersonen betydning, idet der kan udledes faktiske omstændigheder, som understøtter dennes forsæt, herunder om denne tilpasser sit ordsprog til at matche til et jævnaldrende barn og denne vej introducerer et seksuelt tema til samtalen med barnet.¹⁵² Gerningspersonens personlige forhold får også betydning, idet det ved vurderingen kan tages i betragtning, om denne har begået lignende kriminalitet.¹⁵³

Lovforarbejderne gør det klart, at der er forskel på, hvor tilstrækkeligt bevis, som påkræves, hvilket betinges af, om barnet er over eller under 15 år.¹⁵⁴

For så vidt angår børn under 15 år, er det tilstrækkeligt, at der i korrespondancen med gerningspersonen indgår et seksuelt tema/indhold, og gerningspersonen har udtrykt, at denne gerne vil mødes med barnet fysisk eller online.¹⁵⁵ Seksuelt sprog og indholdet af beskederne mellem gerningspersonen og barnet er tilstrækkeligt, uagtet at der heri ikke kan konkretiseres gerningspersonens forsæt. Tilfælde med indhold der statuerer, at gerningspersonen ikke vil have en legitim kontakt til barnet f.eks. hvor gerningspersonen har bedt barnet om at hemmeligholde relationen, antages ligeledes at være tilstrækkelig

¹⁴⁹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2, side 6

¹⁵⁰ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022. Justitsministeriet, side 67-68.

¹⁵¹ Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), Strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 201-201.

¹⁵² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9.

¹⁵³ Ibid, afsnit 2.1.4, side 10.

¹⁵⁴ Ibid, afsnit 2.1.4, side 9.

¹⁵⁵ Ibid.

til at statuere forsæt.¹⁵⁶ Til illustration fremhæves AM2012.11.12Ø, hvori F forklarede, at T bad hende om ikke at fortælle nogen om deres seksuelle aktiviteter.¹⁵⁷

For så vidt angår børn over 15 år, er det mere problematisk at føre bevis for, at gerningspersonen besidder det fornødne forsæt til en seksualforbrydelse, idet et barn over den seksuelle lavalder frivilligt kan indgå seksuelle relationer med ældre personer.¹⁵⁸ Bevisernes stilling vil ofte være imod en seksualforbrydelse medmindre, at der forekommer en særlig grov eller manipulerende adfærd. Gerningspersonen skal udnytte, at han er overlegen i alder, udvikling og erfaring i en sådan grad og karakter, at den formodede frivillighed og gensidighed fra barnet kan afvises.¹⁵⁹ Det faktum, at en person alene lyver sig et par år yngre eller ældre, om en fritidsaktivitet eller gør sig mere attraktiv ved tilføjelse af forholdsvis uskyldige ting på sit CV, er ikke tilstrækkeligt til at statuere grooming.¹⁶⁰

Strfl. § 231 er endvidere omfattet af strfl. § 228, hvori en gerningspersonen kan straffes for sin uagtsomhed ift. barnets alder.¹⁶¹ Når gerningspersonen burde have vidst bedre ift. barnets alder, kan gerningspersonen straffes for sin udviste uagtsomhed, medmindre uagtsomheden ikke kan bebrejdes denne.¹⁶² Ud fra sagens nærmere omstændigheder vil gerningspersonen kunne straffes for sin kontakt med barnet, som f.eks. er etableret på en platform, hvor brugeren normalt er under 18 eller 15 år.¹⁶³ Barnets udseende har ligeledes betydning for vurdering af gerningspersonens uagtsomhed, idet der kan lægges vægt på, om barnet fremtræder alderssvarende eller af en ældre alder.¹⁶⁴

Det kan hermed konkluderes, at strfl. § 231 betinger et konkretiseret fortsæt, men alene et seksuelt motiv og forsæt uden specifikt at kunne henledes til en specifik seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. Efter strfl. § 231 kan der straffes for uagtsomhed til barnets alder. Såfremt uagtsomheden ikke kan tilregnes gerningspersonen, jf. strfl. § 288. Idet den seksuelle lavalder er 15 år vil et seksuelt forsæt for

¹⁵⁶ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9-10.

¹⁵⁷ AM2012.11.12Ø3, side 7.

¹⁵⁸ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022. Justitsministeriet, side 65.

¹⁵⁹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 10.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Ibid., afsnit 2.1.4., side 9.

¹⁶² Ibid.

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 32-33.

gerningspersonen til grooming kunne konstateres alene ved en seksuel relation af en art til børn under 15 år, hvor der modsat kræves mere for børn over 15 år, idet de lovligt kan afgive et seksuelt samtykke. For at en gerningsperson skal straffes for grooming af et barn over 15 år skal denne være af grov karakter.

6.5. Skadelig og ikke-skadelig kontakt

Strfl. § 231 giver anledning til en række overvejelser om, hvorvidt det er muligt at sondre mellem legitim og ikke legitim kontakt, eller om der ved strfl. § 231 skabes en formodning for, at alt kontakt mellem en voksen og et barn i den digitale verden uden forhenværende relation, som udgangspunkt er skadelig og forekommer i seksuelt øjemed.¹⁶⁵

Flertallet i arbejdsgruppen fandt, at groomingbestemmelsen alene skulle ramme utilbørlig kontakt.¹⁶⁶ Det kan uden tvivl fremhæves, at der findes relationer, hvor der forekommer ikke-skadelig kontakt mellem voksne og børn f.eks. *Børns voksenvenner* eller ved en fælles interesse for computerspil.

Teoretisk forekommer formodningen om, at voksne skal straffes for deres kontaktetablering til børn online, hvor de ikke har en forhenværende relation, helt naturligt for den almene offentlighed - særligt når den voksne lyver om sin identitet og samtalerne er seksuelt ladet. Førnævnte er som udgangspunkt ved strfl. § 231 let at ramme, idet der ikke kræves et konkretiseret forsæt, hvorfor rækkevidden af bestemmelsen forekommer særligt vidtgående, når bestemmelsens anvendelsesområde ligger forud for forsøgsreglerne i straffeloven.¹⁶⁷ Strfl. § 231 stoppes herved alene kun af dens mange betingede gerningsmomenter.

Sondringen forekommer i praksis ikke helt sort-hvid, idet billedet kan mudres, når barnet og den voksne har en relation, der går udover et almindeligt venskab, herunder hvor den voksne fremstår som rollefigur, der besvarer spørgsmål på grænsen af seksuel karakter fra barnet og måske endda giver barnet goder af forskellig art uden nødvendigvis at besidde et seksuelt forsæt. Særligt når der henvises til, at strfl. § 231 kan ramme ikke-

¹⁶⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2, side 6-7.

¹⁶⁶ Ibid, afsnit 2.1.2, side 7.

¹⁶⁷ Ibid, afsnit 2.1.4, side 9-10.

seksuel kontakt, såfremt det kan konstateres, at gerningspersonen spørger ind til barnets krop og lignende.¹⁶⁸

Mindretallet i arbejdsgruppen anførte endvidere, at det ansås svært at anlægge, hvor grænsen mellem utilbørlig og legitim kontakt lå.¹⁶⁹ Dette forekommer en valid sontring, idet online grooming foregår i den digitale verden, hvor det for det meste ikke er muligt at bekræfte personers aktuelle identitet. Personer tenderer til at udbrede deres seksuelle fantasier eller dialoger online uden direkte forståelse for disses reelle adressater og ej heller i besiddelse af et forsæt til at aktualisere fantasierne.

Ovenstående er ikke udtryk for, at visse typer af seksuelle handlinger mod børn i den digitale verden skal accepteres, når disse ikke leder til en seksualforbrydelse. På baggrund af børns unge alder skal disse beskyttes mod misbrug og seksuel kontakt fra voksne online. Børn under 15 år kan netop ikke afgive et seksuelt samtykke, og børn over 15 år, som kan afgive et seksuelt samtykke, kan stadigvæk afhængig af deres udvikling have svært ved at forstå rækkevidden af deres afgivne samtykke.¹⁷⁰

Hertil bemærkes, at der kan være situationer, hvor børn er over 15 år, hvor deres relation til en voksen objektivt er inden for strfl. § 231, men ud fra, at barnet direkte eller indirekte samtykker fremstår som en kærestelignende relation - især hvis relationen forekommer på initiativ af barnet.¹⁷¹ Der må af denne grund ved vurderingen heraf inddrages, at børn over 15 år har en vis ret til at samtykke seksuelt, hvorved hvad der fremkommer, som skadelig kontakt under visse omstændigheder må tillades. Dog er der tilfælde, hvor gerningspersonen har en på alder og erfaring beroende overlegenhed, at manipulationen af barnet har en sådan effekt, at der uagtet den kærestelignende relation, ikke forekommer en legitim kontakt som barnet kan samtykke til.¹⁷²

Ovenstående overvejelser kan give anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, når strfl. § 231 ikke kræver et konkretiseret forsæt, og ud fra de nærmere omstændigheder

¹⁶⁸ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 8.

¹⁶⁹ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 63-64.

¹⁷⁰ Ibid, side 64-65.

¹⁷¹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9.

¹⁷² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

kan straffe ikke-seksuel kontakt og finder anvendelse på et stadie før aktualisering af forsøgsreglerne. Det kan her være svært at skabe sig en berettiget forventning om, hvad strfl. § 231 reelt rammer af adfærd og handlinger, herunder skildringen af legitim og utilbørlig kontakt. Dette uagtet, at grooming ses benævnt i retspraksis forud for vedtagelsen af strfl. § 231.

Ovenstående formodes at være på grænsen af legalitetsprincippet i dansk ret og EMRK art. 6 (2) om, at der alene kan straffes med hjemmel i lov.¹⁷³ Betragtningen understøttes af, at de danske forsøgsregler har været kritiseret for deres lave krav til den objektive del af forbrydelsen og for ikke at overholde den i folkeretten almindelig anerkendte definition af forsøg, jf. Rom-statutten for den internationale straffedomstol art. 25 (3), litra. f, hvor forsøgshandlingen som det mindste skal ligge umiddelbart op ad iværksættelseshandlingen.¹⁷⁴

Det kan konkluderes, at der skal sondres mellem utilbørlig og legitim kontakt ud fra et helhedsorienteret perspektiv og den fulde kontekst af kontakten mellem den voksne og barnet. Sondringen mellem legitim og skadelig kontakt forekommer på visse punkter uklar, ligesom det især online kan være svært for voksne i praksis at helgardere sig fra at realisere gerningsindholdet i strfl. § 231.

6.6. Fuldbrydelse af en seksualforbrydelse

Ordlyden og det forventede anvendelsesområde af strfl. § 231 gør, at det må overvejes, hvilke konsekvenser fuldbrydelsen af en eller flere af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 har for strfl. § 231.

En straffebestemmelses *fuldbrydelsesmoment* defineres som det tidspunkt, hvorpå gerningspersonen forlader forsøgsstadiet og fuldbyrder forbrydelsens gerningsindhold.¹⁷⁵

Nogle straffebestemmelser har en særegen konstruktion, idet disse har et *fremrykket*

¹⁷³ LBK nr. 138 af 26. januar 2022 af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), art. 6 (2).

¹⁷⁴ Cornils, Dr. Jur. Karin, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg i. Br. (2008), Juristen nr. 4, straffelovens § 21: Betragtninger om forsøgs strafbarhed, side 212.

¹⁷⁵ Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag), Karnov Group Denmark A/S, side 76.

fuldbyrdesmoment, hvorved de fuldbyrdes på det stadie, hvor gerningspersonen foretager handlinger mhp. at opnå en bestemt følge eller virke.¹⁷⁶

Såfremt der er tale om tilfælde, hvor en gerningsperson ved sine handlinger foretager en række forsøg før, at forbrydelsen fuldbyrdes, kan det diskuteres, hvornår der skal straffes både for forsøg og den fuldbyrdede forbrydelse.¹⁷⁷ Det afgørende ift. sondringen og skildringen omhandler karakteren af det foregående, herunder den tidsmæssige, indholdsmæssige og personmæssige sammenhæng.¹⁷⁸ Såfremt førnævnte sker i umiddelbar sammenhæng, bør der straffes alene for den fuldbyrdede forbrydelse, men hvis forsøgene og den fuldbyrdede forbrydelse differentierer sig tilstrækkeligt fra hinanden, straffes gerningspersonen for begge forbrydelser.¹⁷⁹

Særligt kan fremhæves, at selve begrebet "*fuldbyrdesmoment*" har været genstand for kritik, idet det faktum, at en forbrydelse fuldbyrdes, ikke samtidig gør, at forbrydelsen kan anses for afsluttet.¹⁸⁰ Teoretisk vil gerningspersonen kunne fuldbyrde det subjektive og objektive gerningsindhold af strfl. § 231, og ved sin fortsatte adfærd fortsat realisere gerningsindholdet i strfl. § 231. Adfærden kan endda eskalere undervejs, hvorved barnet på baggrund af groomingprocessen udsættes for andre fuldbyrdede seksualforbrydelser.

Strfl. § 231's ordlyd statuerer, at forbrydelsens gerningsmomenter sker "*med forsæt*" til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse.¹⁸¹ Derudover fremgår det af lovforarbejderne, at strfl. § 231 har et fremrykket fuldbyrdesmoment, ligesom bestemmelsen har et præventivt sigte i, at gerningspersonen formodes at have et lavere incitament til at begå en fuldbyrdet seksualforbrydelse.¹⁸² Herved forventes, at der straffes, jf. strfl. § 231 tidligere end aktualiseringen af forsøgsreglerne eller i sammenstød hermed.¹⁸³

¹⁷⁶ Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), Strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag). Djøf Forlag, side 302.

¹⁷⁷ Ibid.

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Toftegaard Nielsen, Gorm. U 1990 B 329: Om at lære strafferet og/eller begreber, side 334-335.

¹⁸¹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

¹⁸² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2, side 7.

¹⁸³ Ibid. afsnit 2.1.4., side 10.

Lovforarbejderne tager ikke stilling til de tilfælde, hvor grooming kan anses for fuldbyrdet, og der på baggrund af groomingprocessen er sket en eller flere fuldbyrdede seksualforbrydelser.

Det bør overvejes, hvorvidt en groomingproces kan anses for at “være nået i mål”, når der aktualiseres en øvrig seksualforbrydelse, og gerningspersonen af denne grund ved sin fortsatte adfærd starter en “ny” groomingproces. Problematikken kan belyses ved et hypotetisk tilfælde, hvor et barn udsættes for to adskilte voldtægter som led i en groomingproces. Her forekommer det uklart, om der i sådanne tilfælde er to selvstændige groomingforhold, jf. strfl. § 231 eller i alt én samlet groomingproces, som er uberørt af gerningspersonens fuldbrydelse af voldtægterne.

Særligt fremhæves Rettens nr. 18-291/2024, idet Aalborg Byret anså groomingforholdet afbrudt, når de øvrige seksualforbrydelser i sagen ophørte.¹⁸⁴ Ud fra førnævnte afskæres anvendelsen af strfl. § 231 som udgangspunkt ikke af en eller flere fuldbyrdede seksualforbrydelser.

Ovenstående stemmer overens med, at grooming er anerkendt som en proces, som foregår over en vis periode.¹⁸⁵ Det kan med baggrund i den særlige karakter af grooming ikke formodes at strfl. § 231 skulle afskæres af en fuldbyrdet seksualforbrydelse, idet den selvstændige kriminalisering er baseret på, at selve tillidsrelationen indgående i grooming er strafbar.¹⁸⁶

Det modsatte kan overvejes på baggrund af ordlyden af strfl. § 231 og arbejdsgruppens overvejelser, hvor grooming er en handling, som tidsmæssigt ligger før en fuldbyrdet seksualforbrydelse, og i et stadie, hvor gerningspersonen forsøger at udsætte et barn for en seksualforbrydelse - strfl. § 231 er en eksplicit kriminalisering af en forberedende fase til en seksualforbrydelse.¹⁸⁷

¹⁸⁴ Byretten i Aalborgs dom afsagt den 12. februar 2024, Rettens nr. 18-291/2024, side 5.

¹⁸⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2, side 6.

¹⁸⁶ Ibid, afsnit 2.1.2, side 7.

¹⁸⁷ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 59.

En fuldbyrdet seksualforbrydelse gør herved, at groomingprocessen kan anses for at være afsluttet, idet gerningspersonen fuldbyrder sit forsæt og sin egentlige målsætning, som går videre end ordlyden af gerningsindholdet i strfl. § 231. Idet tillidsrelationen samtidig er etableret mellem gerningspersonen og barnet, må efterfølgende seksualforbrydelser antages at kunne rumme en evt. fortsat groomingproces, særligt når grooming tidligere i mangel af en eksplicit kriminalisering kunne rummes inden for de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24.

Såfremt ovenstående vurdering anlægges, straffes gerningspersonen for grooming op til aktualiseringen af seksualforbrydelsen, og hvis denne fortsætter sin adfærd, opstartes enten en ny groomingproces eller så absorberes den fortsatte proces af de nu fuldbyrdede seksualforbrydelser. Såfremt gerningspersonen efter sin fuldbyrdede seksualforbrydelse stopper sin adfærd, men lang tid efter begynder igen, vil gerningspersonen på ny formentlig skulle opfylde betingelserne i strfl. § 231 for strafansvar for den nye groomingproces.

Spørgsmålet er indtil videre uafklaret, men mest taler for, at grooming, jf. ovenstående, kan indeholde flere fuldbyrdede seksualforbrydelser, og ikke afbrydes heraf.

6.7. Sammenstød

Såfremt en gerningsperson har begået flere forbrydelser, kan der enten være tale om en sammensat forbrydelse, hvori den mindre handling anses for absorberet af den større handling, eller der kan straffes i sammenstød med forbrydelserne, jf. strfl. § 88.

Det er ofte vanskeligt at fastlægge i praksis, hvorvidt en handling, som principielt omfattes af flere straffebestemmelser, skal straffes i sammenstød hermed eller om handlingen skal anses som værende omfattet af en enkelt straffebestemmelse eller om den senere begåede handling rettelig absorberes af den først begåede handling.¹⁸⁸

¹⁸⁸ Elholm, Thomas m.fl. (2022). Kommenteret straffelov, almindelig del (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomiforbundets Forlag, side 636-637.

Der sondres i strafferetten mellem realkonkurrence og idealkonkurrence.¹⁸⁹ Realkonkurrence omfatter de tilfælde, hvor der forekommer flere forskellige forbrydelser ved flere forskellige handlinger.¹⁹⁰ Modsætningsvist vil idealkonkurrence være når en handling leder til flere forbrydelser. Der skelnes ligeledes mellem uligeartede og ligeartede konkurrencetilfælde.¹⁹¹ Der forekommer tilfælde af uligeartede konkurrence, når der er kriminaliserede forhold af forskelligartet karakter, herunder f.eks. blufærdighedskrænkelser, voldtægt og optagelse af seksuelt materiale, kontra ligeartede forbrydelser f.eks. en serie af voldtægter.¹⁹²

Strfl. § 231 finder anvendelse i de tilfælde, hvor det ikke forekommer muligt at føre bevis for et konkretiseret forsæt til en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.¹⁹³ Når anklagemyndigheden ikke kan løfte bevisbyrden for forsøg, skal sagen alt efter bevisernes stilling anlægges som grooming, jf. strfl. § 231.¹⁹⁴ Hensigten med strfl. § 231 er ikke, at sager som forhen vil være ført, som forsøg på en seksualforbrydelse, skal føres som grooming, uanset bevisbyrden i teorien, når der ikke skal bevises et konkretiseret forsæt, vil kunne forekomme lettere at føre. Anklagemyndigheden skal ud fra det almindelige objektivitetsprincip stadigvæk foretage en konkret vurdering af, hvilken domfældelse bevisernes stilling vender til fordel for.¹⁹⁵

Det er et almindeligt udgangspunkt, at der kan straffes i sammenstød med forskellige seksualforbrydelser og forsøg herpå, idet disse alle i deres essens har samme beskyttelsesinteresse, men varierer i deres specifikke og konkret givet beskyttelse mod specifikke seksualforbrydelser.

Ifølge lovforarbejderne kan der straffes i sammenstød mellem strfl. § 231 og §§ 216, stk. 2, 222 eller 232, jf. § 21, hvis forsøg herpå er sket som led i en groomingproces.¹⁹⁶ Uanset, at det ikke benævnes yderligere, at der kan straffes i sammenstød med de øvrige

¹⁸⁹ KBET 2013 nr. 1424, kapitel 13, afsnit 1.1., side 423.

¹⁹⁰ Ibid.

¹⁹¹ Ibid.

¹⁹² Elholm, Thomas m.fl. (2022), Kommenteret straffelov, almindelig del (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 636-637.

¹⁹³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9.

¹⁹⁴ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

¹⁹⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2., side 7 og afsnit 2.1.4., side 10.

¹⁹⁶ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 34.

seksualforbrydelser. Såfremt disse sker som led i en groomingproces, formodes dette, idet bemærkningerne ikke udelukker muligheden herfor.

Hvornår der efter en konkret vurdering skal straffes i sammenstød med strfl. § 231 ses ikke yderligere berørt end anført ovenstående. Det ses heller ikke yderligere uddybet, hvornår der konkret foreligger en selvstændig groomingproces, som ikke kan rummes indenfor forsøgsreglerne, og hvornår groomingtilfælde rettelig skal føres som forsøg på en øvrig seksualforbrydelse eller omvendt.

Hele muligheden for sammenstød mellem strfl. § 231 og forsøg på en seksualforbrydelse forekommer ud fra omstændighederne betænkeligt. Her kan særligt mindretallet i arbejdsgruppens overvejelser fremhæves, idet dette anførte, at grooming allerede var strafbar efter forsøgsreglerne.¹⁹⁷ Efter mindretallets vurdering kan der allerede tidligt straffes for grooming ved forsøg på en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. Det faktum, at bevisbyrden alt efter de konkrete omstændigheder er svær at løfte, kunne efter mindretallets vurdering ikke i sig selv begrunde en særskilt kriminalisering.¹⁹⁸

En ensartet vurdering ses anført i de i specialet undersøgte svenske og norske lovforarbejder til deres groomingbestemmelser, hvori deres vurdering var, at Danmark ved sine vide forsøgsregler ikke ansås at have et selvstændigt kriminaliseringsbehov for grooming.^{199 200} Ved anlæggelse af mindretallets vurdering vil straf i sammenstød med forsøgsreglerne og strfl. § 231 fremstå som en "*dobbeltstraf*" - gerningspersonen straffes for samme groomingforhold ved to forskellige regelsæt.

Der ses, jf. ovenstående at foreligge et teoretisk overlap mellem strfl. § 231 og forsøgsreglerne i forbindelse med disses anvendelsesområder. Ud fra lovforarbejderne formodes det, at udgangspunktet er, at der kan straffes i sammenstød med strfl. § 231 og forsøg på de alle øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, når disse er sket som et led i en groomingproces.

¹⁹⁷ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022. Justitsministeriet, side 63-64.

¹⁹⁸ Ibid.

¹⁹⁹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.2, side 10.

²⁰⁰ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 4.4, side 14.

Lovforarbejderne har ikke forholdt sig til muligheden for at straffe i sammenstød med strfl. § 231, når der i et hændelsesforløb af gerningspersonen er begået en fuldbrydet seksualforbrydelse på baggrund af en groomingproces. Det fremgår klart af lovforarbejderne, at hensigten med selvstændigt at kriminalisere grooming er at straffe selve groomingprocessen, idet denne i sig selv er alvorlig på baggrund af, at gerningspersonen under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en tillidsrelation til et barn med forsæt til at udsætte dette for en seksualforbrydelse.²⁰¹ Dette taler umiddelbart for, at der skal straffes i sammenstød med de efterfølgende seksualforbrydelser.

Der kan henvises til, at det på baggrund af strfl. § 231's anvendelsesområde og dens mange betingelser må anses som at være en forbrydelse som i mange tilfælde let kan sondres fra de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24. Yderligere, må det kunne lægges til grund, at strfl. § 231 har en beskyttelsesinteresse, som specifikt adskiller sig fra de andre seksualforbrydelser, idet strfl. § 231 eksplicit beskytter barnets integritet mod bl.a. manipulation.

Det modsatte kan derimod anføres, jf. som argumenteret i afhandlingens *afsnit 6.6.*, idet en fuldbrydet seksualforbrydelse kan anses for at gå videre end selve groomingprocessen. Gerningspersonen har formentlig ved en seksualforbrydelse opnået sit egentlige seksuelle formål, og etableret en tillidsrelation til barnet. Efterfølgende groominglignende adfærd antages her at rummes inden for de andre seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 - specifikt dem hvori brug af en fysisk eller psykisk overlegenhed er kriminaliseret.

Idet det ikke eksplicit i bemærkningerne til strfl. § 231 afvises muligheden for straf i sammenstød med en fuldbrydet seksualforbrydelse, ligesom det heller ikke fremgår, at et fuldbrydet seksuelt overgreb absorberer strfl. § 231, antages det, - uagtet det forekommer uafklaret - at der kan straffes i sammenstød med de øvrige seksualforbrydelser, når disse er fuldbrydet, og strfl. § 231.

²⁰¹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2., side 7 og afsnit 2.2.2., side 12.

Det fremgår af lovforarbejderne, at en af hensigterne med særskilt at kriminalisere grooming gennem strfl. § 231 er et ønske om at fjerne den følelse af skyld og skam, som børn udsat for grooming kan opleve.²⁰² Herved skal strfl. § 231 medvirke til at fjerne barnets følelser af ansvar og følelse af, at de selv er skyld i udviklingen af den seksuelle relation.²⁰³ Hensigten bag kriminalisering vil muligt karakteriseres som uden selvstændigt indhold, hvis strfl. § 231 ikke vil finde anvendelse i de tilfælde, hvor groomingprocessen leder til fuldbyrdede seksualforbrydelser.

Ovenstående ses endvidere ikke afkræftet i anklagemyndighedens procedure i *Rettens nr. 18-291/2024*. Anklagemyndigheden procederede her for, at der efter anklagerens vurdering uden tvivl kunne straffes i sammenstød mellem strfl. § 231 og øvrige fuldbyrdede seksualforbrydelser med henvisning til lovforarbejderne.²⁰⁴ Ligeledes afviste domstolene ikke eksplicit i deres begrundelse, at strfl. § 231 ikke finder anvendelse, når en af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 er fuldbyrdet.²⁰⁵

Det kan konkluderes, at der, jf. lovforarbejderne kan straffes i sammenstød mellem strfl. § 231 og §§ 216, stk. 2, 222 eller 232, jf. § 21, hvis forsøg herpå er sket som led i en groomingproces. Det antages ligeledes, at der kan straffes i sammenstød med forsøg på andre end førnævnte seksualforbrydelser og/eller fuldbyrdede seksualforbrydelser og strfl. § 231, når disse er sket som led i en groomingproces. Førnævnte er dog ikke afklaret.

Det skal bemærkes, at det forekommer usikkert, hvornår en aktualiseret seksualforbrydelse konkret kan anses for at være sket som led i en groomingproces, og hvornår der alene skal straffes efter forsøgsreglerne og ikke i sammenstød. Særligt når der henvises til, at det før strfl. § 231 var muligt at straffe grooming ved forsøg på en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.

²⁰² LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2., side 7.

²⁰³ Ibid.

²⁰⁴ Proceduren fra anklagemyndigheden i Byretten i Aalborg, dom afsagt den 12. februar 2024, Rettens nr. 18-291/2024, er overværet af afhandlingens forfattere.

²⁰⁵ Byretten i Aalborg, dom afsagt den 12. februar 2024, Rettens nr. 18-291/2024, side 5.

6.8. Forældelse

For grooming efter strfl. § 231 gælder en strafferamme på op til 2 års fængsel, hvilket medfører, at der efter strfl. § 93 gælder en forældelsesfrist på 5 år, jf. 93, stk. 1, nr. 2.

Forældelsesfristen regnes fra den dag, hvor den strafbare virksomhed eller undladelse ophører, jf. strfl. § 94, stk. 1. Yderligere er strfl. § 231 sidestillet med strfl. § 232 om blufærdighedskrænkelser, hvori grooming begået mod et barn under 15 år, tidligst bør regnes fra dagen barnet fylder 15 år, jf. 94, stk. 4.²⁰⁶

Forældelsesfristen for strfl. § 231 var debatteret i flere høringssvar, idet der var et ønske om, at forældelsesfristen skulle beregnes efter strfl. § 93 b, stk. 2.²⁰⁷ Såfremt forældelsesfristen skulle beregnes, jf. strfl. § 93 b, stk. 2, vil der aldrig indtræde forældelse efter strfl. § 231. Justitsministeriet henviste til, at strfl. § 93 b, stk. 2 alene, er forbeholdt de grovere seksualforbrydelser og anførte, at jo ældre forhold, jo større risiko er der for materielt urigtige afgørelser.²⁰⁸ Grooming blev herved afvist som værende en af de grovere seksualforbrydelser, hvorved forældelsesreglerne helt kan tilsidesættes, og blev forældelsesmæssigt ligestillet med strfl. § 232.²⁰⁹

For så vidt angår beregningen af forældelsesfristen efter strfl. § 231, idet denne stiller et krav om, at grooming foregår over en vis periode, findes det relevant at vurdere, hvorvidt grooming kan kategoriseres som en *fortsat forbrydelse*. Lovforarbejderne er uden henvisning til denne problematik, som til dels hænger sammen med det tidligere gennemgåede om fuldbyrdelse i afhandlingens *afsnit 6.6*, idet det har betydning for forældelsen, hvorvidt beregningen er uafhængig af fuldbyrdelse af en seksualforbrydelse eller ikke.

Kategorisering af strfl. § 231 som en fortsat forbrydelse har forældelsesmæssig betydning, idet fristen først begynder at løbe, når den sidste groominghandling

²⁰⁶ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, 2.1.4., side 8.

²⁰⁷ Retsudvalget 2022-23 (2. samling), LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, Bilag 1 af 20. februar 2023, Kommenteret Høringsoversigt, side 11-12.

²⁰⁸ Ibid, side 14.

²⁰⁹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4., side 8.

aktualiseres, jf. strfl. § 94, stk. 1. Såfremt grooming er en fortsat forbrydelse, indtræder der ikke forældelse, når den sidste handling omfattet af strfl. § 231 er uforældet.²¹⁰

Såfremt der i en forbrydelse indgår gentagne handlinger af en vis kontinuitet og ensartethed i umiddelbar sammenhæng anlægges der ofte en enhedsbedømmelse af det samlet foregående.²¹¹ Dette ses bl.a. ved seksualforbrydelser, hvor der ofte henvises til, at der i anklageskriftet alene sker tidsangivning i de perioder, hvor offeret er udsat for gentagne og ensartede handlinger.²¹²

Idet grooming har et kontinuitetskrav og anses som en længerevarende proces, hvor gerningspersonen gentagne gange skal have kontakt til et barn og opbygge en tillidsrelation over tid, tæller karakteren af strfl. § 231 for, at denne er en fortsat forbrydelse.²¹³ Det formodes herved, at grooming skal kategoriseres som en fortsat forbrydelse og forældelsen beregnet herefter.

Det forekommer sandsynligt, jf. afhandlingens *afsnit 6.6. og 6.7.*, at mange sager, jf. strfl. § 231 ville indeholde andre seksualforbrydelser. Det fremgår ikke af lovforarbejderne eller arbejdsgruppen, hvordan strfl. § 93, stk. 4 finder anvendelse ift. strfl. § 231.

Det følger af strfl. § 93, stk. 4, at såfremt *nogen ved samme handling* har begået flere lovovertrædelser, som har forskellige forældelsesfrister, skal den længste forældelsesfrist anvendes. Herved kan der forekomme situationer, hvor f.eks. både strfl. § 216, stk. 2 og strfl. § 231 indgår. Voldtægtsbestemmelsen vil her have den længste forældelsesfrist. Idet strfl. § 93, stk. 4 stiller krav om, at gerningspersonen ved samme handling begår flere forbrydelser, må der efter en anlagt ordlydsfortolkning antages, at bestemmelsen ikke vil finde anvendelse ift. grooming med undtagelse af grovere enkeltstående tilfælde, når det antages, at strfl. § 231 er en fortsat forbrydelse, der rummer flere ensartede handlinger.²¹⁴

²¹⁰ Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag), Karnov Group Denmark A/S, side 126

²¹¹ Elholm, Thomas m.fl. (2022), Kommenteret straffelov, almindelige del (12. udgave, 2. oplag). Jurist- og Økonomforbundets Forlag, side 665-666.

²¹² Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag), Karnov Group Denmark A/S, side 126.

²¹³ Ibid.

²¹⁴ Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag). Karnov Group Denmark A/S, side 122.

6.9. Strafferamme

Indledningsvist bemærkes det her, at specialet har afgrænset sig overfor den konkrete strafudmåling. Der redegøres alene for den generelle strafferamme af strfl. § 231.

Grooming har en strafferamme på bøde eller op til to års fængsel, jf. strfl. § 231. Udgangspunktet for strafudmålingen ved førstegangstilfælde for grooming er forudsat i lovforarbejderne til at være en straf på 30 dages ubetinget fængsel.²¹⁵ Ved strafudmåling kan der inddrages strafskærpende eller strafformildende omstændigheder. Den konkrete straffastsættelse tilfalder domstolene efter straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse, hvoraf domstolene kan fravige de angivne straffniveauer i op- eller nedadgående retning.²¹⁶ Domstolene kan ved deres vurdering af den konkrete straf lægge vægt på omfanget, karakteren og varigheden af groomingprocessen.²¹⁷ Det fremgår endvidere af Justitsministeriet notat til høringssvarene, at relationen mellem gerningspersonen og barnet kan indgå i vurderingen af straffen f.eks., vil en opdragelses- eller undervisningsrelation være en strafskærpende omstændighed.²¹⁸

Der kan undtagelsesvist fraviges kravet om en ubetinget fængselsstraf, hvis der er strafformildende omstændigheder f.eks. gerningspersonens personlige forhold, hvor domstolene kan vælge at fastsætte en betinget straf med vilkår, herunder krav om sexologisk behandling efter straffelovens kapitel 7 om betinget fængsel.²¹⁹ Såfremt der alene er en lav grad af uagtsomhed fra gerningspersonen ift. barnets alder, og der er belæg herfor, vil der kunne udmåles en bødestraf.²²⁰ Et eksempel der kan tillægges vægt i strafformidlende retning er, hvorvidt gerningspersonen af egen drift stoppede forbrydelsen.²²¹ I disse tilfælde kan anklagemyndigheden meddele et tiltalefrafald for grooming, når gerningspersonen ikke vil gentage sin forbrydelse og har søgt relevant behandling.²²²

²¹⁵ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 35.

²¹⁶ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4., side 10.

²¹⁷ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 35.

²¹⁸ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.4.2., side 16.

²¹⁹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, specielle bemærkninger til nr. 11, side 35

²²⁰ Ibid.

²²¹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.2., side 7 og afsnit 2.1.4., side 10.

²²² Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 63.

I anledning af ovenstående må det kommenteres, at grooming har en lav strafferamme, hvorfor anklagemyndigheden i deres overvejelser formentlig vil tillægge det vægt, at grooming som straffet efter forsøgsreglerne vil muliggøre en højere straf. Såfremt der kan føres bevis efter forsøgsreglerne, vil anklagemyndigheden formodes at gå denne vej evt. med overvejelser om grooming i sammenstød, når forholdet er særligt fremtrædende. Såfremt forholdet ikke har et konkretiseret forsæt og er på et så tidligt stadie, at kun kan føres bevis for grooming - hvilket formodes begrænset - vil kunne indebære en risiko for, at grooming vil straffes med en lavere strafferamme end tidligere.²²³

6.10. Afrunding

Strfl. § 231 betinger ved dens gerningsindhold, at gerningspersonen skal gøre brug af manipulation eller systematik, udnytte en alder og erfaring beroende overlegenhed, besidde et seksuelt forsæt til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse, som kan henledes til en seksualforbrydelse i strfl. § 231, uanset forsættet er konkretiseret eller ej, og at gerningspersonen over en periode har opbygget en relation til barnet.

En eksplicit kriminalisering af grooming kan ved det ovenstående analyserede fungere individualpræventivt, og eksplicit markerer at grooming er strafbart. Yderligere, gør en eksplicit definition det lettere konkret at begrebsdefinere grooming, uden dette alene baseres på praksis vedrørende de andre seksualforbrydelser og domstolenes skøn.

På baggrund af de udledte gerningsindhold i strfl. § 231, herunder dens mange betingelser og anvendelsesområde, formodes det ikke at bevisbyrden efter strfl. § 231 er lettere at løfte end forsøg på en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. I teorien når alle gerningsmomenterne i strfl. § 231 er opfyldt formodes seksualforbrydelsen at være af en sådan karakter og stadie, at der er mulighed for at føre bevis for forsøg på en seksualforbrydelse.

²²³ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 63.

Teoretisk vil grooming have et bredere anvendelsesområde, idet der ikke kræves et konkretiseret forsæt, jf. strfl. § 231, hvorved denne fylder et smalt praktisk hul i straffeloven. Den antages dog ikke, når strfl. § 231 ud fra det i specialet undersøgte formodningsvist skal konkurrere med forsøgsreglerne, at få den materielle betydning, som forventet af lovgiver og arbejdsgruppen, hvilket kan henledes til dens tidlige anvendelsesområde.

Der forekommer yderligere flere uafklarede aspekter vedrørende strfl. § 231, herunder det i afhandlingen fremhævede vedrørende forældelse, fuldbyrdelse samt sammenstød, og om sondring på et så tidligt stadie mellem legitim og utilbørlig kontakt, jf. strfl. § 231 er mulig - særligt for børn over den seksuelle lavalder.

7. Fremmed ret

I afhandlingens kapitel 7 foretages en retsdogmatisk analyse af de norske og svenske straffebestemmelser vedrørende grooming. Kapitlet afgrænser sig fra sammenstød, og henviser til *afsnit 8.5*.

7.1. Norge

Norge kriminaliserede selvstændigt grooming i deres straffelov ved ls § 201 a, med ikrafttrædelse d. 13. april 2007.²²⁴ Ved kriminaliseringen vil Norge imødegå voksnes skadelige kontakt med børn over internettet, idet de anså børn som værende særlig sårbare og ofte uden monitorering fra deres værger, når de færdes online.²²⁵

Bestemmelsen blev foreslået revideret ved et lovforslag af 19. december 2008 om ændringer i straffeloven, som trådte i kraft d. 19. juni 2009.²²⁶ Det fremgår her, at den nye ls § 306 i det hele viderefører indholdet af ls § 201 a.²²⁷ Den daværende ls § 201 a kriminaliserede den handling, at en gerningsperson aftalte et møde med et barn med forsæt til at udsætte barnet for seksuelle handlinger som kriminaliseret i ls §§ 195, 196 og 200. Bestemmelsen blev ved revideringen udvidet mhp. at opfylde *Europarådets*

²²⁴ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.15.1, side 256.

²²⁵ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1, side 6.

²²⁶ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.9.1, side 240.

²²⁷ Ibid, afsnit 7.15.3, side 258.

konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug art. 23 og 24. Herved blev ls § 311, 1. led, bogstav a, om seksualiseret materiale af børn tilføjet til ls § 306.²²⁸

Den daværende ls § 201 a var inspireret af den engelske straffelov, som allerede siden 2003 selvstændigt kriminaliserede grooming ved den handling, hvori en gerningsperson rejser og møder et barn, som gerningspersonen har haft kontakt til med det formål at begå en seksualforbrydelse.²²⁹ En helt sammenlignelig bestemmelse med den engelske vil efter de norske forsøgsregler anses som straffri forberedelse, idet gerningspersonen her skal være langt over almene forberedelseshandlinger og meget tæt på fuldbyrdelsen af forbrydelsen før, at der straffes.²³⁰ Norge fandt grundet deres forsøgsregler herved behov for en straffelovsbestemmelse, som kunne ramme groominglignende forhold.²³¹

Den nuværende norske strafferetlige regulering af grooming findes nu i ls § 306 og har følgende ordlyd:

*“Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som har avtalt et møte med et barn under 16 år, og som med forsett om å begå en handling med barnet som nevnt i §§ 299-304, § 305 bokstav b eller § 311 første ledd bokstav a, har kommet frem til møtestedet eller et sted hvor møtestedet kan iakttas.”*²³²

Grooming er kvalificeret, som værende når en gerningsperson aftaler et møde med et barn under 16 år for at udsætte dette for en seksualforbrydelse, som foreskrevet i ls §§ 299-304, 305, bogstav b, eller 311, 1. led, bogstav a. De i ls § 306 nævnte seksualforbrydelser omhandler følgende: § 299 om voldtægt af barn under 14 år, § 300 om minimumsstraf for voldtægt af et barn under 14 år, § 301 om grov voldtægt af børn under 14 år, § 302 om seksuel omgang med børn mellem 14 og 16 år, § 303 om grov seksuel omgang om mv. med børn mellem 14 og 16 år, § 304 om seksuel handling med børn under 16 år, § 305, bogstav b om seksuelt krænkende adfærd mv. overfor børn under 16 år og § 311, 1. led, bogstav a om fremstilling af seksuelle overgreb mod børn eller fremstilling, der

²²⁸ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.1.5.3, side 258.

²²⁹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1, side 6.

²³⁰ Ibid, afsnit 3.1, side 9.

²³¹ Ibid, afsnit 3.4.1, side 11.

²³² Lov om straff (den norske straffelov), LOV-2023-12-20-111 fra 08. april 2024, LOV-2023-12-20-113 fra 01. januar 2024, § 306.

seksualiserer børn. Ved opfyldelse af førnævnte gerningsindhold kan gerningspersonen straffes for *kontakt til et barn i seksuelt øjemed* og idømmes en bøde eller fængsel i højst et år.²³³

For klarlæggelse af betingelserne for strafansvar, jf. ls § 306 kan fremhæves dommene LF-2016-106879²³⁴ og 18-130781MED-NERO.²³⁵ Det fremgår heraf, at der er knyttet tre krav til, at gerningsindholdet i ls § 306 kan anses for opfyldt: 1) Der skal foreligge en aftale om at mødes, 2) gerningspersonen skal være kommet frem til mødestedet og 3) gerningspersonen skal have forsæt til en seksualforbrydelse omfattet af ls § 306.^{236 237}

Gerningsmomenterne uddybes i de følgende afsnit.

7.1.1. Aftale om at mødes og mødestedet

Ls § 306 rammer alle former for kontakt både på internettet og fysisk kontakt f.eks. et møde i svømmehallen eller lignende sted, uanset om denne forekommer tilfældig, f.eks. hvor barnet og gerningspersonen ingen forhenværende relation har, men også tilfælde, hvor parterne i forvejen kender hinanden.²³⁸ På baggrund af kontaktetableringen - uanset hvordan denne forekommer - formodes det, at barnet og gerningspersonen f.eks. udveksler kontaktoplysninger, som i sidste ende leder til, at et seksuelt kontaktovergreb kan finde sted.²³⁹

Strafansvar efter ls § 306 er ikke udelukket i tilfælde, hvor aftalen mellem barnet og gerningspersonen er sket ved tredjemand, f.eks. gennem en fiktiv identitet.²⁴⁰ Herved tænkes særligt, at gerningspersonen kan have foranlediget barnet ved brug af en fiktiv identitet, hvorved barnet er af den overbevisning om at aftalen er indgået gennem en fortrolig relation. Hvorvidt barnet har udvist initiativ eller ej er uden betydning for strafansvaret.²⁴¹

²³³ Lov om straff (den norske straffelov), LOV-2023-12-20-111 fra 08. april 2024, LOV-2023-12-20-113 fra 01. januar 2024, § 306.

²³⁴ Frostating lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 25. november 2016, LF-2016-106879.

²³⁵ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019, 18-130781MED-NERO.

²³⁶ Ibid, side 101.

²³⁷ Frostating lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 25. november 2016, LF-2016-106879, side 4.

²³⁸ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, specielle bemærkninger til ny § 201 a, afsnit 7.1, side 30.

²³⁹ Ibid.

²⁴⁰ Ibid.

²⁴¹ Ibid.

Begrebet “*aftale*” skal fortolkes bredt, og der er ikke krav om, at aftalen skal fremgå eksplicit af f.eks. korrespondancen mellem barnet og gerningspersonen.²⁴² Det er derimod afgørende, hvorvidt gerningspersonen har en forventning om at kunne mødes med barnet inden for et nærmere konkretiseret tid og sted. Tilfælde, hvor gerningspersonen møder uventet op uden en forudgående aftale, et sted, hvor barnet almindeligvis færdes f.eks. en institution, falder uden for bestemmelsen.²⁴³

Heroverfor vil en underforstået besked om, at gerningspersonen har spurgt om barnet er hjemme i aften, som barnet bekræfter, være omfattet af ls § 306.²⁴⁴ Her kan 18-130781MED-NERO særligt fremhæves, idet der eksplicit heri henvises til Rt-2015-134, hvori fuldbyrdelsesproblematikken af ls § 306 og forsøg vurderes. T var i dommen endnu ikke nået til et punkt, hvor mødet var konkretiseret på en sådan måde, at tid og sted for et møde indgik i korrespondancen mellem F og T. Der manglende yderligere handlinger fra T for, at de objektive krav i § 306 kunne anses for opfyldt. T blev frifundet og af denne årsag heller ikke straffet for forsøg.²⁴⁵

Det er efter retspraksis også uden betydning om mødestedet er et offentligt sted, jf. LE-2021-99912, hvoraf det fremgik, at mødet var aftalt en sen aften, så var der få mennesker, og T ankom til stedet i bil, hvorfor han havde mulighed for at fuldbyrde seksualforbrydelsen i bilen.²⁴⁶ Det havde heller ikke i sagen betydning for vurderingen, at mødestedet blev ændret få timer før, at T skulle mødes med de flere F, idet mødestedet var konkretiseret og alle parter havde mulighed for at møde op.²⁴⁷

Hvorvidt mødet forekommer online eller i den fysiske verden har betydning for strafansvar efter ls § 306, idet kontaktetableringen og udviklingen heraf godt kan foregå i den digitale verden, men der foreligger krav om, at forbrydelsen skal fuldbyrdes henholdsvis, aktualiseres på et tidspunkt i den fysiske verden.²⁴⁸ Ls § 306 er herved ikke

²⁴² Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, specielle bemærkninger til ny § 201 a, afsnit 7.1, side 30.

²⁴³ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.3, side 17-18

²⁴⁴ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, specielle bemærkninger til ny § 201 a, afsnit 7.1, side 30.

²⁴⁵ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019, 18-130781MED-NERO, side 101

²⁴⁶ Eidsivating lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 3. november 2021, LE-2021-99912, side 4.

²⁴⁷ Ibid.

²⁴⁸ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, specielle bemærkninger til ny § 201 a, afsnit 7.1, side 30.

fuldstændig teknologineutral, idet fuldbyrdelsen af ls § 306 først indtræder, når gerningspersonen kan iagttage eller er ankommet til mødestedet.²⁴⁹ Såfremt mødet finder sted, hvor gerningspersonen almindeligt befinder sig f.eks. ved sin egen bopæl, anses vedkommende for at være ankommet, hvis denne befinder sig her på det aftalte tidspunkt.²⁵⁰

Såfremt gerningspersonen alene er på vej til mødestedet, vil denne kunne straffes for forsøg, når der foreligger udførligt bevis for, at dennes har til formål at udsætte barnet for en seksualforbrydelse.²⁵¹ Herved kan fremhæves 16-205538MED-HEDM, hvori T i forbindelse med en af de flere F i sagen erkendte, at T var på vej til at mødes med F med det formål at have samleje.²⁵²

Såfremt der blot er aftalt et møde mellem gerningspersonen og barnet, men som ikke har ledt til yderligere konkrete handlinger, kan der ikke straffes efter ls § 306, jf. lovforarbejderne hertil.²⁵³ De tilfælde der efter lovforarbejderne aldrig ender ud i et fysisk møde kan straffes efter ls § 309, når der er givet en form for aktiver eller goder mhp. at udnytte barnet seksuelt eller ls § 305 om seksuel chikane.²⁵⁴

Der forekommer dog en undtagelse til ovenstående i retspraksis, jf. 18-130781MED-NERO, hvori flertallet fandt, at der ikke forelå tvivl om T's seksuelle forsæt, og dømte T for fem tilfælde af forsøg på grooming efter ls §§ 306 for bl.a. for i månedsvis at forsøge at overtale flere af de F i sagen til at mødes.²⁵⁵ Det blev lagt til grund, at T systematisk havde flere seksuelle korrespondancer med børn under 16 år, og at der forelå åbenlys seksuel interesse og intention for at mødes med dem.²⁵⁶ Idet T maste på for at få møder med de flere F i stand, tilbød penge og andre goder, og i et tilfælde benævnte, at et møde til "*sommer*", fandt flertallet, at mødet på baggrund af sagens omstændigheder var tilstrækkelig konkretiseret.²⁵⁷ Endvidere fandt flertallet, at T udelukkende ikke havde

²⁴⁹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.3, side 18

²⁵⁰ Ibid.

²⁵¹ Ibid.

²⁵² Hedmarken Tingsret (byret), dom afsagt den 26. juni 2017, 16-205538MED-HEDM, side 64-65.

²⁵³ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.3, side 17-18.

²⁵⁴ Ibid, afsnit 3.1, side 9.

²⁵⁵ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019, 18-130781MED-NERO, side 133 og 195.

²⁵⁶ Ibid, side 134.

²⁵⁷ Ibid, side 133 og 162-163.

mødes med børn under 18 år, idet disse ikke indvilligede heri, ligesom en af de flere F's værger nægtede F at mødes med T.²⁵⁸ Modsat fandt mindretallet, - i overensstemmelse med forarbejderne - at der hverken skulle dømmes for ls § 306 eller forsøg herpå idet det ikke kunne bevises med enhver rimelig tvivl, at T vil mødes med børn under 16 år, da denne aldrig havde aktualiseret et fysisk møde.²⁵⁹

Det kan konkluderes, at ls § 306 finder anvendelse på online grooming, som til sidst leder til en konkretiseret aftale om at mødes i den fysiske verden mellem barnet og gerningspersonen. Når gerningspersonen er på vej til mødestedet eller ikke har foretaget yderligere handlinger efter forslaget om et møde, vil dette alene straffes som forsøg. Der forekommer en undtagelse til udgangspunktet i retspraksis, jf. 18-130781MED-NERO, hvori en tilstrækkelig systematisk tilgang og mange ofre gør, at domstolene kan sænke kravene til, hvor konkretiseret en aftale om at mødes skal være.

7.1.2. Det kriminelle forsæt

Efter den almindelige norske strafferetlige regulering om tilregnelse omfatter dette både forsæt og uagtsomhed, hvilket reguleres i ls §§ 21, 22, 23 og 26.

Ls § 306 kriminaliserer, at en gerningsperson aftaler at mødes med et barn under 16 år, med forsæt til at udsætte dette for en seksualforbrydelse omfattet heraf. Herudover kan gerningspersonen straffes ved forsæt eller simpel uagtsomhed til barnets alder.²⁶⁰ I lovforarbejderne lægges der særlig vægt på, at gerningspersonen ved sin ankomst til det konkretiseret mødested skal besidde det nødvendige forsæt netop i dette øjeblik.²⁶¹

Det fremgår, at ls § 306 omfatter almindeligt seksuelt forsæt til at udsætte et barn for de beskrevne forbrydelser i ls § 306, men derimod ikke krav om, at hensigten konkret kan henledes til en af de specifikt henviste bestemmelser i ls § 306.²⁶² ²⁶³ Ved tvivl om gerningspersonens forsæt ligger til en af de grovere forbrydelser eller ikke, må tvivlen komme gerningspersonen til gode, hvilket får betydning for strafudmålingen i

²⁵⁸ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019, 18-130781MED-NERO, side 157-158.

²⁵⁹ Ibid, side 134 og 157-158.

²⁶⁰ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.9.1, side 21.

²⁶¹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, specielle bemærkninger til ny § 201 a, afsnit 7.1, side 30.

²⁶² Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.9.2.2, side 21.

²⁶³ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.15.3, side 258.

formildende retning, idet der på et tidligt stadie af grooming kan forekomme usikkerhed, om gerningspersonens forsæt var til den grovere forbrydelse eller ej.²⁶⁴

Gerningspersonen kan efter ls § 307 straffes for uagtsomhed, når denne ikke har udvist den fornødne agtpågivenhed i relation til barnets alder.²⁶⁵ Domstolene skal som udgangspunkt anlægge en streng vurdering af den udviste uagtsomhed udvist af gerningspersonen mht. barnets alder. Hvis det kan statueres, at gerningspersonen har handlet uagtsomt, uanset hvor bagatelagtigt, vil dette som udgangspunkt lede til straf, jf. ls § 306.²⁶⁶ Der kræves alene simpel uagtsomhed til barnets alder.²⁶⁷ ²⁶⁸ Det vil ikke være tilstrækkeligt til frifindelse, at gerningspersonen stolede på barnets oplysninger om dets alder, eller vurderede barnets alder ud fra dets biologiske udseende.²⁶⁹ Såfremt gerningspersonen kan beskyldes for sin uagtsomhed i kraft af førnævnte, er det uden betydning, at straffen ud fra den konkrete gerningspersons forestillinger/uvidenhed om barnets alder ville have været lovlig.²⁷⁰ Efter *Straffelovkommissionens* fremgår det dog, at vurderingen af uagtsomhed må ske under forudsætning af, at der ikke skal udvises mere agtpågivenhed end, hvad der med rimelighed kan kræves ud fra den specifikke straffelovsbestemmelse.²⁷¹

Den strenge uagtsomheds vurdering kan belyses, jf. HR-2013.1072-A, hvor T blev dømt for overtrædelse af ls § 306 selvom T forlod mødestedet, da F fortalte, at hun rettelig var 15 år og ikke 16 år.²⁷² Højesteret fandt, at T havde udvist den fornødne uagtsomhed ift. F's alder, idet det fremgik af de tekniske beviser, at F i deres korrespondance havde oplyst, at hun var 15 år.²⁷³

Ls § 306 er omfattet af strafbortfaldsreglen i ls § 308.²⁷⁴ Såfremt gerningspersonen er lignende i alder og udvikling, vil der være mulighed for strafbortfald.²⁷⁵ Når gerningspersonen og barnet er jævnbyrdig i alder og udvikling, kan denne, jf. ls § 308,

²⁶⁴ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.9.1, side 21.

²⁶⁵ Ibid.

²⁶⁶ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.15.3, side 258.

²⁶⁷ NOU 2002:4 af 4. marts 2002, afsnit 7.5.2, side 169.

²⁶⁸ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, specielle bemærkninger til § 306, side 445-446.

²⁶⁹ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.1.5.3, side 258.

²⁷⁰ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, specielle bemærkninger til § 306, side 446.

²⁷¹ NOU 2002:4 af 4. marts 2002, afsnit 7.5.2, side 169.

²⁷² Norges højesteret, dom afsagt den 22. maj 2013, HR-2013-1072-A – Rt-2013-699, Præmis 24.

²⁷³ Ibid. Præmis 25-28.

²⁷⁴ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.17.1, side 259- 260 og afsnit 7.17.2, side 260.

²⁷⁵ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.10, side 21-22.

ikke siges at besidde det nødvendige forsæt til grooming. Vilkårene om alder og udvikling er kumulative.²⁷⁶

Spørgsmålet om, hvorvidt parterne kan anses for at være jævnbyrdige i alder og udvikling er en konkret vurdering af parternes fysiske og psykiske udvikling, jf. Højesteret i Rt. 2003, side 442, hvor Højesteret frifandt pga. en aldersforskel på 2 år og 10 måneder.²⁷⁷ Heroverfor var en aldersforskel på 3 ½ år for stor, jf. Rt-1974-746. Strafbortfaldsreglens anvendelsesområde er en konkret vurdering, men er intenderet til at være mindre aldersforskelle - særligt tillader domstolene mindre aldersforskel, når barnet er under 14 år.²⁷⁸

Yderligere anlægges en betinget sondring mellem, hvilken type af seksualforbrydelse, som gerningspersonen har begået. I de tilfælde, hvor barnet er udsat for en forbrydelse, som retter sig mod manglende frivillighed, herunder tvang eller lignende, taler dette imod anvendelse af ls § 308.²⁷⁹ Det samme gælder i konkurrencetilfælde mellem en tvangsbaseret seksualforbrydelse overfor en bestemmelse, som primært omhandler beskyttelsen af barnet pga. mindreårighed, sidstnævnte vil lettere kunne begrunde strafbortfald i jævnbyrdige relationer.²⁸⁰

Det kan konkluderes, at strafansvar efter ls § 306 forudsætter, at gerningspersonen besidder det fornødne forsæt til at udsætte et barn for en af de i ls § 306 beskrevne seksualforbrydelser, herunder skal denne særligt besidde et seksuelt forsæt ved sin ankomst til det konkretiserede mødested efter aftale med et barn. Gerningspersonen kan straffes for simpel uagtsomt, når denne ikke har udvist den fornødne agtpågivenhed iht. barnets alder, jf. ls § 307. Endvidere kan gerningspersonen ikke straffes for grooming over for en part, som er jævnbyrdig i både alder og udvikling, jf. ls § 308.

7.1.3. Det fysiske mødekrav

Idet ls § 306 ikke fuldstændig teknologineutral, omfatter denne ikke online grooming, som aldrig aktualiseres i den fysiske verden, hvorfor det findes relevant at belyse Norges begrundelse herfor. Det fremgår, at ls § 306 - daværende ls § 201 a - særligt pga. dens

²⁷⁶ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.17.1, side 259.

²⁷⁷ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.17.1, side 260.

²⁷⁸ Ibid.

²⁷⁹ Ibid, afsnit 7.17.3, side 260.

²⁸⁰ Ibid.

konstruktion og anvendelsesområde var udsat for en række kritik af forskellige høringsinstanser.

KRIPOS (Den Nationale Kriminaltjeneste) bemærkede, at seksuelle overgreb kan aktualiseres uden nødvendigvis at lede til et fysisk møde f.eks. ved brug af pressions, lokning eller tvang til at forcere børn til seksuel aktivitet online via kamera.²⁸¹ Justis- og politidepartementet afviste at lade daværende ls § 201 a omfatte udelukkende online grooming, idet departementet fandt, at andre straffebestemmelser griber de tilfælde, hvor der aldrig sker et fysisk møde, herunder den daværende ls § 200, 2. led, som blev videreført til andre paragraffer bl.a. ls § 305 om seksuel chikane.²⁸²

De mange forberedende handlinger og gerningsmomenter før, at der kan straffes, ledte også til en særlig kritik fra Rigsadvokaten, idet de var af den opfattelse, at selve stadiet for kontaktetableringen mellem gerningspersonen og barnet skulle kriminaliseres. Rigsadvokaten vil fremrykke fuldbyrdelsesmomentet, idet Rigsadvokaten ikke så nogen legitime grunde til, at en voksen - særligt anonymt - og uden forhenværende relation til et barn skulle have kontakt.²⁸³ Bestemmelsens opbygning var efter deres opfattelse "svag", idet dens udformning får nogle handlinger fra gerningspersonen til at fremstå legitime, men strafværdige på baggrund af gerningspersonens forsæt. Efter deres opfattelse skulle grooming defineres direkte som al aktivitet, der i sig selv er utilbørlig og udsætter børn for misbrug.²⁸⁴

Departementets svar hertil var, at det efter deres vurdering ikke forekom muligt at kriminalisere kontaktetableringen, idet der godt kan forekomme legitim kontakt mellem voksne og børn online.²⁸⁵ Internettet gør, at personer på tværs af aldersgrænser let og naturligt kan etablere kontakt, f.eks. ved en fælles interesse for computerspil. Der vil derimod være formodning for en utilbørlig kontakt, hvis den voksne bruger relationen til at ses med barnet uden dets værgers viden.²⁸⁶

²⁸¹ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.2, side 16.

²⁸² Ibid, afsnit 3.6.3.2, side 17.

²⁸³ Ibid.

²⁸⁴ Ibid, afsnit 3.4.1, side 11 og afsnit 3.6.2, side 15-16.

²⁸⁵ Ibid, afsnit 3.6.3, side 16-17.

²⁸⁶ Ibid, afsnit 3.6.3.2, side 17.

Endvidere foretog departementet en samlet vurdering af strafansvarets indtrædelse, herunder bevismæssige synspunkter, strafværdighed, forsøgsansvar og muligheden for at bevise gerningspersonens kriminelle forsæt, og valgte at fastholde, at fuldbyrdelsen af grooming først indtræder, når gerningspersonen foretager visse iværksættelseshandlinger.²⁸⁷

Med afsæt i ovenstående kunne der efter departementets vurdering ikke straffes allerede ved kontaktetableringen og alene online grooming, som ikke aktualiserede sig ved et fysisk møde.²⁸⁸

7.1.4. Ls § 305 om seksuel chikane

Det findes i specialet relevant kort at fremhæve Ls § 305, idet denne opfanger de tilfælde af grooming, som falder udenfor Ls § 306 pga. kravet om et fysisk møde. Her kan der henvises til 18-034648AST-BORG/02, hvor T over chatstedet *Badoo.com* havde flere seksuelle korrespondancer med profilen *Lillemyl8*, velvidende om, at modtageren af beskederne var 13-årige F, men hvori der ikke aktualiseres et fysisk møde eller blev foretaget fremmede foranstaltninger fra gerningspersonen.²⁸⁹

Ls § 305 har følgende ordlyd:

“Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som

- a. i ord eller handling utviser seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd i nærvær av eller overfor barn under 16 år.*
- b. tvinger eller forleder et barn under 16 år til å utvise seksuelt krenkende eller annen uanstendig atferd, med mindre forholdet rammes av strengere bestemmelser.”*²⁹⁰

Ls § 305 omhandler seksuel chikane og er en kriminalisering af den handling, hvor en gerningsperson på en nærmere beskrevet måde udviser en seksuelt krænkende adfærd overfor et barn under 16 år eller tilskynder dette til at udvise en seksuelt krænkende adfærd.

²⁸⁷ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.2, side 16-17.

²⁸⁸ Ibid, afsnit 3.6.3.1, side 16.

²⁸⁹ Borgating Lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 22. november 2018. 18-034648AST-BORG/02, side 4.

²⁹⁰ Lov om straff (den norske straffelov), LOV-2023-12-20-111 fra 08. april 2024, LOV-2023-12-20-113 fra 01. januar 2024.

Ls § 305 betinger, at adfærden fra gerningspersonen er seksuelt krænkende eller uanstændig, hvilket kan ske både i ord og handlinger.²⁹¹ Herved minder bestemmelsen om strfl. § 232 om blufærdighedskrænkelser. Lovforarbejderne angiver eksemplerne på en adfærd, jf. § 305 som blottende handlinger eller "*slibrigheter*", som kan oversættes til uanstændige, vulgære eller obscène udtalelser og handlinger.²⁹²

Udtrykket *tilskynder* skal forstås som alle former for psykisk påvirkning, herunder lokning eller beluring.²⁹³ Det fremgår af LE-2017-122181, at det strafbare efter ls § 305 er selve det, at tilskynde et barn under 16 år til at udvise en seksuel adfærd - uanset om gerningspersonen alene iagttager adfærden via en online platform.²⁹⁴ Bestemmelsen omfatter seksualforbrydelser, som udelukkende foregår i den digitale verden, og kan benyttes på groomingforbrydelser, når kravet om et fysisk møde, jf. ls § 306 ikke er opfyldt.²⁹⁵ Dette betinges af, at andre grovere seksualforbrydelser ikke finder anvendelse, jf. ls § 305, bogstav b, sidste led.

Det kan udledes af lovforarbejderne, at der iht. ls § 305, bogstav a, kræves - modsat ls § 306 om grooming - forsæt til barnets alder, hvorfor der ikke kan straffes for uagtsomhed hertil.²⁹⁶ Efter ls § 305, bogstav b, er det muligt at straffe for uagtsomhed til barnets alder, skyldkravet for hele ls § 305, ift. forsæt er herefter det samme som påkrævet efter ls § 306.²⁹⁷ Der henvises til afhandlingens *afsnit 7.1.2*.

Det kan konkluderes, at der kan straffes efter ls § 305, i de tilfælde gerningsmomenterne for grooming efter ls § 306 ikke er opfyldt, når groomingen udelukkende er sket i den digitale verden. Det kan konkluderes, at ls § 306 stiller samme forsætskrav som i ls § med den undtagelse, at der efter ls § 305, bogstav a, kræves forsæt til barnets alder.

²⁹¹ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.14.1, side 255.

²⁹² Ibid, afsnit 7.9.1, side 240 og 7.14.1, side 255.

²⁹³ Ibid, afsnit 7.14.1, side 255.

²⁹⁴ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.14.1, side 255.

²⁹⁵ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.2, side 16.

²⁹⁶ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, almindelige bemærkninger, afsnit 7.16.1, side 258.

²⁹⁷ Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008, specielle bemærkninger til § 305, side 445 og til § 306, side 445-446.

7.2. Sverige

Sverige kriminaliserede selvstændigt grooming i deres straffelov d. 1. juli 2009 ved bb § 10 a.²⁹⁸ Sveriges regering fremsatte lovforslaget om bb § 10 a d. 5. marts 2009 til *Riksdagen* vedrørende ændring af straffeloven, idet der var et stigende ønske om at udvide beskyttelsen af børn online i lyset af den teknologiske udvikling og det øgede spillerum tildelt seksuelle krænker.²⁹⁹

Sveriges groomingbestemmelse var i sin tid inspireret af norsk og britisk lovgivning på området, som før nævnt ved den norske daværende § 201 a og nuværende § 306 indgår der her et krav om, at gerningspersonen skal have udført visse fremmende foranstaltninger, herunder skal gerningspersonen være ankommet til mødestedet eller et sted, hvorfra dette kan iagttages.³⁰⁰ Af denne grund betingede Sverige anvendelsesområdet af bb § 10 a af, at gerningspersonen skulle foretage *enhver foranstaltning* før, at strafansvar for grooming kunne ifaldes, herunder skulle gerningspersonen ved sine handlinger bekræfte sin hensigt til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse.³⁰¹

Grooming blev kvalificeret, som værende en handling, hvor en gerningsperson etablerer kontakt til et barn under 15 år, og foreslår eller aftaler at mødes med denne, med henblik på at begå en lovovertrædelse, som foreskrevet i bb §§ 4, 5, 6, 8 eller 10.³⁰² De i bb § 10 a nævnte §§ 4, 5, 6, 8 eller 10 omhandler følgende forbrydelser: § 4 om voldtægt af barn, § 5 om seksuelt udnyttelse af barn, § 6 om seksuelt misbrug af et barn, § 8 om udnyttelse af et barn til seksuel posering og § 10 om seksuel chikane.³⁰³

Bestemmelsen blev revideret i 2016, idet dens anvendelsesområde og gerningsmomenter ikke havde den forventede funktion eller effekt.³⁰⁴ Baggrunden for revideringen af

²⁹⁸ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009.

²⁹⁹ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 4.1, side 5-6.

³⁰⁰ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 25.

³⁰¹ Ibid.

³⁰² Ibid, bilag 3, side 55.

³⁰³ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 4.2, side 7.

³⁰⁴ Ibid, afsnit 5.1, side 8-10.

daværende bb § 10 a skete, idet et ministernotat fandt, at bestemmelsens konstruktion var for kompliceret, ligesom dens gerningsmomenter fremkom uklare.³⁰⁵

Begrundelsen for revideringen var et tilsyn foretaget af *Brottsförebyggande Rådet* (herefter Brå), hvor det fremgik, at muligheden for at agere og gribe ind overfor grooming ved bestemmelsen var snæver.³⁰⁶ Kun få af de anmeldte groomingforhold opfyldte det påkrævede gerningsindhold i bb § 10 a før, at en seksualforbrydelse allerede var fuldbyrdet.³⁰⁷ Der var i alt undersøgt 265 politianmeldelser vedrørende bb § 10 a, hvor kun 13 opfyldte det objektive gerningsindhold i bb § 10 a. Kun 11 heraf ledte til dom. Brå henviste ligeledes til, at det var begrænset mulighed for overhovedet at opdage en groomingforbrydelse forinden, at barnet og gerningspersonen mødtes.³⁰⁸ Hertil havde Brå endvidere undersøgt, at det var problematisk, at bestemmelsen havde bevismæssige begrænsninger og reelt først fandt anvendelse i praksis, når der var begået et kontaktovergreb, hvorved den fuldbyrdede seksualforbrydelse absorberede bb § 10 a.³⁰⁹ Daværende bb § 10 a havde pga. dens fuldbyrdelsesmoment ikke et selvstændigt anvendelsesområde og var ikke effektivt ift. dens foreskrevne og forventede formål.

Bestemmelsen fik efter ændringsforslaget en ny ordlyd, og dens nuværende udformning trådte i kraft d. 1. januar 2018:³¹⁰

*“Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst två år.”*³¹¹

Fuldbyrdelsesmomentet for bb § 10 a blev ved ændringen fremrykket ved kravet om, at gerningspersonen skulle foretage enhver foranstaltning, der var egnet til at fremme et møde mellem gerningspersonen og barnet, blev fjernet.³¹² Gerningspersonen skal efter

³⁰⁵ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, bilag 1: (Ds 2015:49), side 20-21.

³⁰⁶ Brottsförebyggande Rådet (2015), Remissyttrande över Översyn av straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ds 2015:49), Ju215/07891/15, side 1.

³⁰⁷ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, bilag 1: (Ds 2015:49), side 20.

³⁰⁸ Ibid, bilag 1: (Ds 2015:49), side 20-21.

³⁰⁹ Ibid, bilag 1: (Ds 2015:49), side 19-20.

³¹⁰ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 6, side 16-17.

³¹¹ Brottsbalk (1962:700) (den svenske straffelov), SFS 2023:882, kapitel 6 § 10 a.

³¹² Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 2, side 4 og afsnit 5.2, side 11.

den nye udformning af bb § 10 a yderligere alene foreslå eller arrangere et møde, hvorfor der ikke længere er behov for en *egentlig* accept fra barnet, som var implicit påkrævet af den forhenværende ordlyd.³¹³ Initiativ fra barnet til kontakt vil være omfattet af bb § 10 a, jf. bl.a. B 9714-19, hvori F under 15 år på eget initiativ kontaktede de to T i sagen, som umiddelbart i forlængelse heraf udsatte F for kontaktovergreb.³¹⁴

Høringssvarene til ændringen, herunder *Solna tingsrätt* og *Malmö tingsrätt* kritiserede ændringen af fuldbyrdelsesmomentet, idet et tidligere strafansvar efter deres vurdering ville indebære bevisproblemer og kompromittere effektiviteten af bb § 10 a.³¹⁵ Regeringen afviste forhenværende og lagde vægt på, at der efter deres vurdering allerede tidligt i et groomingforløb er mulighed for at bevise gerningspersonens seksuelle forsæt. Fremrykkelsen af fuldbyrdelsesmoment vil ikke få en selvstændig betydning for muligheden for at føre bevis for gerningspersonens forsæt, idet et betydeligt antal af de Brå analyserede sager, havde et åbenlyst seksuelt indhold.³¹⁶

Det nuværende fuldbyrdelsesmoment af bb § 10 a mindsker gerningspersonens mulighed for at træde tilbage fra sin forbrydelse, idet gerningspersonen har svag mulighed for at annullere sin planlagte forbrydelse.³¹⁷ Dette var ligeledes det kritikken fra *Solna tingsrätt* og *Malmö tingsrätt* gik på, da bestemmelsens afledte effekt heraf var, at denne ikke kunne anses for effektiv, når den ikke havde en afskrækkende effekt.³¹⁸

Regeringen fandt, at ændringen af bb § 10 a i stor grad vil begrænse - i praksis fjerne - gerningspersonens mulighed for frivillig tilbagetræden.³¹⁹ En gerningsperson kunne forventes på et tilstrækkeligt tyndt grundlag at have overtrådt bb § 10 a. Regeringen anså ikke deres fremrykning af fuldbyrdelsesmomentet problematisk, idet domstolene kunne tillægge dette vægt ved straffastsættelsen.³²⁰ Gerningspersonens mulighed for at træde

³¹³ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 2, side 4 og afsnit 5.2, side 11.

³¹⁴ Hovrätten för Svea (Landsret), dom afsagt 18. november 2019, Mål nr. B 9714-19.

³¹⁵ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 5.2, side 11.

³¹⁶ Ibid, afsnit 5.2, side 11-12.

³¹⁷ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 5.2, side 11.

³¹⁸ Ibid.

³¹⁹ Ibid.

³²⁰ Ibid, afsnit 5.2, side 11-12.

tilbage måtte vige for, at der på et tidligere tidspunkt kunne gribes ind overfor grooming og forhindre faren for at børn udsættes for seksualforbrydelser.³²¹

Endvidere blev strafferammen for bb § 10 a forhøjet fra et års fængsel til to års fængsel, som de fandt i overensstemmelse med straffene for de øvrige seksualforbrydelser i Brotsbalken kapitel 6.³²² Regeringen begrundede dette i, at alle seksualforbrydelser - særligt forsøgslignende handlinger - mod børn ofte varierer i karakter og grovhed, hvorfor der forelå et behov for større variation i domstolenes straffastsættelse.³²³ Særlig kvalificeret grooming kan udledes til at et år bliver anset for en for lav straf.

Norrköpings tingsrätt og *Örebro Universitet* anførte i deres høringssvar, at bb § 10 a har karakter af en forberedende forbrydelse, og anså forhøjelsen af straffen for uproportional.³²⁴ Regeringen valgte ikke at efterkomme bekymringerne herom, idet de anså dette som formelle indsigelser uden materielt indhold, da domstolene i hvert enkelt sag dømmer en passende straf, og forhold der ikke berettiger en straf på mere end et år, vil ikke pådømmes strengere.³²⁵

7.2.1. Mødekravet

Bb § 10 a indlægger et krav om, at gerningspersonen skal foreslå et møde med et barn med det formål at udsætte dette for en af de i bestemmelsen foreskrevne forbrydelser.³²⁶

For at gerningspersonen skal opfylde det påkrævede mødemoment i bb § 10 a, skal denne foreslå et møde med et barn på et konkretiseret tid og sted. Gerningspersonen skal efter bb § 10 a *föreslår en träff eller stämmer träff*.³²⁷ Sondringen herimellem ses belyst i B 6694-18: *föreslår en träff* forudsætter, at gerningspersonen på en eller anden måde rejser spørgsmål om et konkretiseret møde overfor barnet og *stämmen träff* forudsætter, at gerningspersonen og barnet er “*enige*” om et konkretiseret møde.³²⁸ “*Vill du träffa mig*

³²¹ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 5.2, side 11-12.

³²² Ibid, afsnit 5.2, side 1.

³²³ Ibid, afsnit 5.4, side 15-16

³²⁴ Ibid, afsnit 5.4, side 16

³²⁵ Ibid.

³²⁶ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, afsnit 7.1, side 18.

³²⁷ Ibid.

³²⁸ Malmö Tingsrätt (byret), dom afsagt den 12. april 2019, Mål nr. B 6694-18, side 67-68

kanske” og *”Ska vi träffas*” er ikke nok til, at der foreligger et konkretiseret møde.³²⁹ Alt for generaliserede forslag om at mødes, som ikke er konkret underbygget af en hensigt eller yderligere konkretiseret i tid og sted, falder uden for anvendelsesområdet af bb § 10 a.

Et møde forstås efter bb § 10 a som teknologineutralt, idet mødekravet både kan aktualiseres ved et fysisk møde, men også ved et online møde via et teknisk hjælpemiddel, f.eks. på et bestemt online forum eller lignende i den digitale verden.³³⁰ Lovforarbejderne benævner det ikke yderligere, men det antages, at når et forum kan sidestilles med et fysisk møde, må *Facetime* og andre lignende platforme, hvori der fremgår kamera- eller chatfunktion med mulighed for direkte kontakt til et barn også være tilstrækkeligt som mødested, når kontakten ikke kan anses som en tilfældighed.³³¹

Dette udgangspunkt ses endvidere bekræftet i B 6694-18, hvori domstolene tiltræder anklagemyndighedens procedure om, at grooming kan aktualiseres både ved et fysisk møde, men også ved et virtuelt møde.³³² Domstolene henviste her endvidere til, at dette er understøttet i forarbejderne til bb § 10 a.³³³ Teoretisk vil gerningspersonen kunne straffes i det øjeblik, hvor gerningspersonen foreslår et møde, som er tilstrækkelig konkretiseret i tid og sted. Det er uden betydning om den pågældende kontakt fra gerningspersonen alene sker gennem online forums eller lignende, ligesom det antages at gælde for alle kontaktmidler, når beskeden er specifik og konkretiseret nok til at barnet modtager denne og ved, at den er rettet til dem.³³⁴

Et udtryk fra gerningspersonen om at bevare kontakten til barnet er ikke tilstrækkeligt til, at gerningspersonen kan straffes, jf. bb § 10 a.³³⁵ Såfremt gerningspersonens intentioner og hensigt er klart indforstået, kræves det ikke, at gerningspersonen direkte spørger barnet om at mødes. Mødet eller forslaget herom kan fremgå underforstået af korrespondancen mellem barnet og gerningspersonen, herunder vil det i disse konkrete tilfælde være

³²⁹ Malmö Tingsrätt (byret), dom afsagt den 12. april 2019, Mål nr. B 6694-18, side 68.

³³⁰ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, afsnit 7.1, side 18.

³³¹ Ibid.

³³² Malmö Tingsrätt (byret), dom afsagt den 12. april 2019, Mål nr. B 6694-18, side 67-68.

³³³ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, afsnit 7.1, side 18.

³³⁴ Ibid.

³³⁵ Ibid.

tilstrækkeligt, at gerningspersonen efterlader oplysninger f.eks. detaljer om tid og sted til barnet eller spørger om barnet er alene hjemme på en bestemt tid.³³⁶ Såfremt gerningspersonen alene skriver til barnet, at denne gerne vil have sex med barnet eller lignende foruden fastsættelse af tid og sted, vil dette ikke anses som omfattet af bb § 10 a, men derimod som seksuel chikane, jf. bb § 10.³³⁷ Samme gør sig gældende ved tilfælde af grooming, hvor mødet er spontant eller sporadisk, jf. f.eks. B 15418-11, hvori forholdet blev bedømt efter bb § 10 om seksuel chikane, idet mødet mellem F og T for landsretten forekom særdeles spontant og ikke-planlagt.³³⁸

Initiativet til at mødes kan komme fra gerningspersonen såvel som barnet. Det kræver ikke, at der er en fælles enighed mellem gerningspersonen og barnet for at mødes. Dette afspejles i ordlyden for ændringen i 2016 ved, at regeringen har fjernet, at der skal foreligge en aftale "*med barnet*" og i stedet påkrævet, at der blot foreligger en aftale "*om et møde*."³³⁹ Ordlyden af bestemmelsen er neutral, idet barnet ikke længere implicit anses for at være en del af aftalen med gerningspersonen. Gerningspersonen kan herved straffes, selv hvis barnet aldrig havde til hensigt at møde denne.³⁴⁰ Her kan der særligt henvises til B 3988-10, hvor T blev dømt, uanset at F aldrig havde til hensigt at møde T, idet retten fandt, at T ved sin kontakt og handlinger havde forsæt til at udsætte F for en seksualforbrydelse.³⁴¹

Det fremgår endvidere af retspraksis, at mødet mellem gerningspersonen og barnet heller ikke må være praktisk umuligt at gennemføre, jf. f.eks. B 2566-19, hvori T foreslog et møde med følgende formulering: "*Kiruna på torsdag*". Førnævnte er som udgangspunkt efter lovforarbejderne tilstrækkeligt fastlagt, men dette skal efter retspraksis sammenholdes med barnets reelle mulighed for at møde op. I sagen var det umuligt for F at møde op til det af T foreslåede møde, idet F var 8 år og boede cirka 241 kilometer væk.³⁴² Der forelå heller ikke beviser på, at T havde intentionen om faktisk at møde op, ligesom T ikke havde nogen tilknytning til Kiruna, hvorfor det ikke var hævet over enhver

³³⁶ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, afsnit 7.1, side 18.

³³⁷ Ibid.

³³⁸ Södertörns Tingsrätt (byrett), dom afsagt den 1. marts 2013. B 15418-11, side 6-7.

³³⁹ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 5.2, side 13.

³⁴⁰ Ibid, afsnit 5.1, side 9.

³⁴¹ Nacka Tingsrätt (byret), dom afsagt den 9. december 2010, Mål nr. B 3988-10, side 3-4.

³⁴² Hovrätten för Västra Sverige (landsret), dom afsagt den 25. september 2019, Mål nr. B 2566-19, side 7-8

rimelig tvivl, at T havde forsæt til en seksualforbrydelse. Dette var endvidere understøttet af, at T ikke havde foretaget nogle praktiske foranstaltninger f.eks. købt en togbillet til Kiruna.³⁴³

Såfremt gerningspersonen bor i samme by som barnet og foreslår et møde med samme formulering, vil dette udsagn formentligt være nok til at statuere strafansvar. Dette begrundes i, at der er aftalt et egentligt møde, hvori barnet har en reel mulighed for at møde op, selvom dette ikke er nærmere konkretiseret - forudsat at gerningspersonens forsæt er tilstrækkelig fastlagt. Når der ligeledes foretages foranstaltninger fra gerningspersonen, vil dette fremme dennes intention. Til yderligere illustration vil et forslag fra gerningspersonen med følgende ordlyd: *“torsdag d. 1. januar kl. 12 på stationen i Kiruna,”* hvortil gerningspersonen køber barnets togbillet, være omfattet. Uanset, at gerningspersonen her bor 241 kilometer væk, vil denne korrespondance og handling antages at være konkretiseret nok til at udløse strafansvar for gerningspersonen - forudsat det fornødne forsæt foreligger.

Ovenstående betragtning vedrørende praktisk umulighed, vil formentlig ikke have betydning for møder i den digitale verden, idet der her ikke foreligger samme geografiske begrænsninger, ligesom der let kan oprettes og fuldføres online møder. Der er efter lovforarbejderne ikke forskel på, om mødet foreligger fysisk eller online, hvorfor domstolenes vurdering må være ensartet.³⁴⁴ Betragtningen vil naturligt fylde mindre i de tilfælde, hvor møderne alene foregår online, men vil kunne få betydning, hvis barnets værger ikke tolererer, at barnet bruger digitale enheder på bestemte tidspunkter og endda har tekniske låsemidler på deres devices.

Ud fra ovenstående kan det udledes, at bb § 10 a finder anvendelse når grooming foregår udelukkende i den digitale verden, men også når gerningspersonen aktualiserer en seksualforbrydelse som led i en groomingproces i den fysiske verden, såfremt forslaget om et møde er tilstrækkelig konkretiseret i tid af sted, og barnet ved at det er beregnet til

³⁴³ Hovrätten för Västra Sverige (landsret), dom afsagt den 25. september 2019, Mål nr. B 2566-19, side 8.

³⁴⁴ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 5.2, side 14.

dette, og med en konkret vurdering af praktisk umulighed og gerningspersonens forsæt, vil bb § 10 a finde anvendelse.

7.2.2. Det kriminelle forsæt

Bb § 10 a kriminaliserer, at gerningspersonen forsætligt gennem kontakt til et barn opbygger et tillidsforhold med det formål at udsætte et barn under 15 år for en seksualforbrydelse efter de i bb § 10 a beskrevne seksualforbrydelser.

Efter strafferettens almindelige regler om tilregnelser omfatter dette både forsæt, jf. kapitel 1, bb § 2 og uagtsomhed til barnets alder, hvilket, jf. kapitel 6, bb § 13 gælder for alle seksualforbrydelser.³⁴⁵ Gerningspersonen kan straffes, hvis denne havde forsæt til at barnet var under 15 år eller ud fra de nærmere omstændigheder burde have været dette bekendt.³⁴⁶ Der skal udvises en høj grad af tilbageholdenhed med at straffe gerningspersonen for uagtsomhed for seksualforbrydelser generelt.³⁴⁷

Det fremgår af lovforarbejderne, at strafansvar indtræder ved kontaktetableringen og fasen efter, når gerningspersonen påviseligt har forsæt at udsætte et barn for en seksualforbrydelse.³⁴⁸ Kriminaliseringen er kontaktetablering og efterfølgende adfærd til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse.³⁴⁹ Regeringen var opmærksom på, at der ved denne type af kriminaliseringen muligt skabes en formodning om, at alt kontakt med børn uden en forhenværende relation har et seksuelt formål, og at gerningspersonen straffes for en handling, som nødvendigvis ikke på tidspunktet har voldt skade eller fare for beskyttelsesinteressen.³⁵⁰

Ved ændringen af bb § 10 a forblev den subjektive del af forbrydelsen forholdsvis uændret.³⁵¹ Den nuværende bb § 10 a stiller dog krav på et endnu tidligere stadie end før om, at der skal bevises gerningspersonens seksuelle forsæt.³⁵² Problemstillingen vedrørende, hvornår en gerningsperson kan anses for at have det fornødne forsæt til at

³⁴⁵ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 27.

³⁴⁶ Ibid, afsnit 6.1, side 27-28.

³⁴⁷ Prop. 2004/05:45 af den 11. november 2004, almindelige bemærkninger, afsnit 13.1, side 113-114.

³⁴⁸ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 3, side 5 og afsnit 4.1, side 6.

³⁴⁹ Ibid, afsnit 5.2, side 12-13.

³⁵⁰ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 23.

³⁵¹ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 5.2, side 12.

³⁵² Ibid, afsnit 5.1, side 9.

straffes for grooming, jf. bb § 10 a, blev i 2009 allerede rejst af flere høringsinstanser, herunder gjorde *Jämställdhetsombudsmannen* og *Sveriges Advokatsamfund* opmærksom på, at det var uhensigtsmæssigt at kriminalisere grooming, som en forberedelsesforbrydelse, idet det ofte er en forbrydelse, der er svært entydigt at definere i et tidligt stadie.³⁵³ Der foreligger bevismæssige vanskeligheder ved, at bevise den fornødne tilregnelse for handlinger, som endnu ikke er begået eller alene er i det forberedende stadie, ligesom det ses svært at fastlægge en entydig grænse mellem strafbar og ikke-strafbar kontakt.³⁵⁴

Der er behov for objektive beviser, som understøtter gerningspersonens forsæt gennem handlinger eller korrespondancer før, at der vil kunne føres bevis for, at gerningspersonen har den fornødne tilregnelse. Ofte i praksis vil dette være uproblematisk, da mange anmeldelser har den fornødne seksuelle karakter, når der er foreslået et møde af gerningspersonen, som kan påvises gennem korrespondancen i sagerne.³⁵⁵ Heroverfor findes der derimod tilfælde af ikke-seksuel kontakt, hvorved der ikke på baggrund af bevisernes stilling kan påvises en seksuel hensigt, men hvor de objektive gerningsmomenter for bb § 10 a objektivt er opfyldt.³⁵⁶

Gerningspersonen kan efter kapitel 6, bb § 13 straffes for sin uagtsomhed, når denne ikke har udvist den fornødne agtpågivenhed i relation til barnets alder. Om gerningspersonen efter svensk ret har den fornødne tilregnelse til barnets alder, skal vurderes ud fra de nærmere omstændigheder, herunder barnets udseende og kognitive udvikling. Endvidere skal disse momenter sammenholdes med de øvrige beviser, herunder korrespondancer i sagen.³⁵⁷ Kropsudvikling kan tillægges vægt ved domstolens vurdering, og skal der tages hensyn til, hvad gerningspersonen berettiget kan forvente om barnets alder.³⁵⁸

Lovforarbejderne anfører, at barnet kan vildlede gerningspersonen ved at oplyse en anden alder end dets retmæssige online.³⁵⁹ Barnet må ligeledes antages at kunne vildlede gerningspersonen f.eks. ved at redigere billeder eller anvende filtre, når barnet

³⁵³ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 22-23.

³⁵⁴ Ibid.

³⁵⁵ Ibid, afsnit 3, side 5 og afsnit 4.1, side 6.

³⁵⁶ Ibid, afsnit 6.1, side 23.

³⁵⁷ Ibid, afsnit 6.1, side 27-28.

³⁵⁸ Ibid.

³⁵⁹ Ibid, afsnit 6.1, side 28.

har kontakt med denne via et teknisk hjælpemiddel. Modsat forekommer der oplysninger afgivet af barnet, som taler for, at den voksne burde være bekendt med barnets reelle alder, f.eks. samtaler med barnets om dennes hverdag, herunder skolegang, lommepenge, fritidsaktiviteter og forhold til værger.³⁶⁰ Barnets sprogbrug og kommunikationsmønstre er også et moment, som har betydning, herunder hvis barnet bruger ungdommelige ordsprog, virker umoden eller uerfaren.³⁶¹ Ved at sammenholde flere af disse momenter med de nærmere omstændigheder burde den voksne have det fornødne grundlag til at antage, at barnet er under 15 år.³⁶² Herved pålægges den voksne et ansvar for ikke bare at lade situationen stå til, men afbryde den seksuelle kontakt med barnet.

Fra retspraksis henvises til B 3988-10, hvori T på baggrund af de nærmere omstændigheder blev dømt for grooming, idet T burde have været bevidst om F's reelle alder.³⁶³ T var i sagen bekendt med, at F gik i skole og var afhængige af lommepenge fra sine forældre for at købe en jakke.³⁶⁴ Endvidere overførte T penge til F's konto, hvoraf F's personnummer fremgik. T foreslog herefter et konkret møde, som T mødte op til og ventede i fem minutter på F, som ikke mødte op. T tog hjem og kontaktede F via sin telefon, som blev besvaret af F's far.³⁶⁵ F's far afgav - som vidne i sagen - en troværdig forklaring vedrørende hans samtale med T, hvorved han forklarede, at T var bevidst om F's alder.³⁶⁶ På baggrund heraf fandt landsretten, at farens forklaring, uanset hans familiære tilknytning til F ikke gjorde ham til et upartisk vidne, var understøttet af sagens øvrige omstændigheder på sådan en måde, at domstolene lagde hans forklaring til grund. T blev herefter dømt ud fra, at T var bevidst om, at F var under 15 år på baggrund af deres korrespondance, farens forklaring, og T's kendskab til F's personnummer.³⁶⁷

Såfremt barnet og gerningspersonen er lignende i alder og udvikling, vil bb § 10 a, jf. kapitel 6, bb § 14, stk. 2, ikke finde anvendelse.³⁶⁸ Gerningspersonen vil ikke straffes, når der ikke er nogen nævneværdig forskel mellem denne og barnet i alder og udvikling. Det fremgår endvidere, at domstolene er overladt et skøn til at lade andet indgå i deres

³⁶⁰ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 28.

³⁶¹ Ibid.

³⁶² Ibid.

³⁶³ Nacka Tingsrätt (byret), dom afsagt den 9. december 2010. Mål nr. B 3988-10, side 3.

³⁶⁴ Ibid.

³⁶⁵ Ibid, side 2.

³⁶⁶ Ibid, side 3.

³⁶⁷ Nacka Tingsrätt (byret), dom afsagt den 9. december 2010. Mål nr. B 3988-10, side 3-4.

³⁶⁸ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, side 48.

vurdering af, hvorfor gerningspersonen burde frifindes, jf. kapitel 6, bb § 14, stk. 2, sidste led.³⁶⁹

Modsat Norges ls § 308 ses Sverige at tillade en bredere aldersforskel mellem parterne, hvorved disse stadigvæk kan anses for jævnbyrdige, jf. bl.a. RH 2013:12, hvor den 19-årige T og den 13-årige F havde et seksuelt forhold til hinanden.³⁷⁰ T var i RH 2013:12 anklaget for børnevoldtægt, men domstolene afviste anklageskriftet, idet de fandt, at forskellen mellem parterne mht. deres alder og udvikling ikke var stor nok, ligesom forholdene i øvrigt ikke statuerede, at der var begået en seksualforbrydelse, idet parterne frivilligt indgik i samleje.³⁷¹

Det kan konkluderes, at strafansvar, jf. bb § 10 a, forudsætter, at gerningspersonen besidder det fornødne seksuelle forsæt til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse. Dette afhænger til dels af, hvor langt i groomingprocessen gerningspersonen antages at være, ligesom bevisernes stilling, herunder de tekniske beviser, er af afgørende betydning for forsætsvurderingen. Endvidere er der krav til, at gerningspersonen har forsæt til barnets alder, men gerningspersonen kan såfremt, han burde være bekendt med barnets alder, straffes for sin uagtsomhed i denne henseende, jf. f.eks. B 3988-10.

7.2.3. Objektivt ansvar?

Det findes i specialet relevant at fremhæve høringssvaret fra *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (herefter KPS)*, idet de var af den vurdering, at bevisbyrden iht. barnets alder altid bør ligge på gerningspersonen.³⁷² Gerningspersonen vil som udgangspunkt selv være ansvarlig for at afklare barnets alder, uanset om gerningspersonen havde grund til at antage om barnets alder. Forslaget blev afvist af regeringen, da denne form for kriminalisering vil muliggøre et strafansvar uanset forsæt eller uagtsomhed - et objektivt ansvar i praksis.³⁷³

³⁶⁹ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.2, side 35-36.

³⁷⁰ Prop. 2004/05:45 af den 11. november 2004, almindelige bemærkninger, afsnit 9.3, side 77.

³⁷¹ Göta appelret (landsret), dom afsagt den 22. februar 2013, Mål nr. B 1597-12.

³⁷² Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 28.

³⁷³ Ibid.

Ovenstående form for strafansvar blev af regeringen anført, som værende i strid med grundlæggende strafferetlige principper.³⁷⁴ Førnævnte vil være i strid med uskyldsformodningen, jf. EMRK art. 6 (2).³⁷⁵ Objektivt ansvar funderet i en “*allerede fordi*” formodning om, at en person har begået et strafbart forhold alene ved seksuel kontakt til et barn under 15 år, uanset forsæt til alderen, må antages efter Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis at gå videre end den af staterne tillagte ret til at kriminalisere objektive forhold uafhængigt af skyld, jf. EMD i Salabiaku mod Frankrig.³⁷⁶ I dommen blev det klarlagt, at såfremt domstolene ved en konkret vurdering kunne frifinde pga. “*force majeure*”, hvor gerningspersonen ikke havde nogen mulighed for at vide noget om det begåede forhold, så vil en regel, hvor der straffes alene ved en objektiv handling, ikke være omfattet.³⁷⁷ Forslaget fra KPS vil ikke overholde førnævnte, idet gerningspersonen altid vil straffes for manglende kendskab til barnets alder, og fjerne domstolenes konkrete vurdering af forholdene, idet gerningspersonen ikke vil kunne løfte det krævede præsumptionsansvar - i praksis objektive ansvar.

8. Udvalgte komparative problemstillinger

Der vil i dette kapitel foretages en retssammenligning af den norske ls § 306 og svenske bb § 10 a med den danske strfl. § 231. Idet grooming har været reguleret i Norge og Sverige i længere tid ved bestemmelse end i Danmark, kan den strafferetlige regulering i disse lande belyse, hvordan den danske retstilstand udvikler sig eller bør udvikle sig - særligt når det lægges til grund at medlemmer af *det nordiske retssamarbejde* burde have og stræber efter ligeartede retssystemer.³⁷⁸ Fremmed ret kan benyttes som inspirationskilde eller fortolkningsbidrag.³⁷⁹

8.1. Gerningsindhold og anvendelsesområde

Arbejdsgruppen om digitale krænkelse undersøgte bl.a. norsk og svensk ret. Det forekommer ikke direkte klart på hvilken måde, at arbejdsgruppens overvejelser udleder strfl. § 231's gerningsindhold fra svensk eller norsk ret. Det kan lægges til grund, at den

³⁷⁴ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 28.

³⁷⁵ LBK nr. 138 af 26. januar 2022 af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), art. 6 (2).

³⁷⁶ Werlauff, Erik (2006), Europæiske menneskerettigheder – en praktisk indføring, Gjøellerup/Gads Forlag, særligt vedrørende EMD i Salabiaku mod Frankrig, dom af 7. oktober 1988, side 191.

³⁷⁷ Ibid.

³⁷⁸ Munk-Hansen, Carsten (2018), Retsvidenskabsteori (2. udg., Bd. 1. oplag), Djøf Forlag, Side 78.

³⁷⁹ Ibid.

foreslåede bestemmelse fra arbejdsgruppen var næsten ensartet ift. den Justitsministeriet foreslog.³⁸⁰

Ved en egentlig retssammenligning af ls § 306 og bb § 10 a med strfl. § 231 forekommer det klart, at udformningen af strfl. § 231 afviger fra den norske og svenske bestemmelse, herunder særligt dens anvendelsesområde ved dens ordlyd og opbygning, men at der også forekommer ligheder.

Både Danmark, Norge og Sverige har tiltrådt *Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug*.³⁸¹ Konventionen giver en international retlig ramme for at styrke beskyttelsen af børn mod seksuelle overgreb. Ifølge art. 23 er landene forpligtet til at kriminalisere handlinger der sigter mod at forberede eller begå seksuelt misbrug af børn dvs. grooming. Dette betyder ikke, at landene selvstændigt skal kriminalisere grooming, blot at disse opfylder forpligtelsen inden for rammerne af konventionen.³⁸²

For så vidt angår opbygningen af landenes groomingbestemmelser, kan der henvises til at den overordnede forskel skal findes i landenes forskellige retssystemer - særligt deres forsøgsregler, hvilket har en afledt effekt på, hvordan landene kriminaliserer grooming.

Selvom landene begge må anses for at have et ensartet retssystem på baggrund af den fælles nordiske strafferetlige regulering, jf. den nordiske strafferetskomité og konventionen vedrørende det nordiske samarbejde art. 15, har Norge og Sverige mindre adgang til at straffe for forsøg modsat Danmark.³⁸³ Resultatet er, at Norge og Sverige har et andet behov iht. opbygningen og anvendelsen af deres groomingbestemmelser, idet de ikke uden en selvstændig lovgivning herom vil kunne straffe groomingforhold tilstrækkeligt ved deres forsøgsregler, jf. det i afhandlingen undersøgte om Norge og Sveriges begrundelse for deres respektive groomingbestemmelser.

³⁸⁰ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 65.

³⁸¹ BKI nr. 57 af 15/10/2010 af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

³⁸² Ibid. Afsnit 1.1.

³⁸³ Lorange Backer, Inge (2018). Styrket nordisk lovsamarbejde: Muligheder og udfordringer, Nordisk ministerråd, side 17.

Herved straffer Norges og Sveriges groomingbestemmelser materielt på en lignende måde, som kan anses at være, hvordan Danmark tidligere straffede grooming ved sine forsøgsregler. Groomingbestemmelserne anses dog ikke at være lige så vidtgående som forsøgsreglerne, jf. strfl. § 21. Ved indføring af strfl. § 231 har Danmark rykket sit fuldbyrdelsesmoment for grooming endnu længere frem end den undersøgte fremmed ret til en forberedende fase som ligger før, at der beviseligt kan straffes for forsøg.³⁸⁴

Strfl. § 231 adskiller sig til dels i sin ordlyd fra ls § 306 og bb § 10 a ved at indlægge flere eksplicitte krav til grooming, hvorimod bb § 10 a og ls § 306 alene henviser til, at gerningspersonens adfærd skal være omfattet af nærmere henviste seksualforbrydelser i deres straffelov.

Derudover indeholder bb § 10 a og ls § 306 et krav om et konkretiseret møde. Ls § 306 stiller yderligere som betingelse, at gerningspersonen skal være ankommet til mødestedet eller et sted, hvor det kan iagttages. Et eksplicit mødekrav fremgår ikke af strfl. § 231, men der foreligger en formodning om et møde af en art - fysisk eller online - finder sted, idet bestemmelsen kræver en kontaktetablering mellem gerningspersonen og barnet over en periode.³⁸⁵

Kriminalisering af grooming, jf. strfl. § 231, betinger eksplicit også, at grooming foretages af en person som ved systematisk eller manipulation gør brug af en på en alder og erfaring beroende overlegenhed, ligesom yderligere kræver en relationsopbygning til barnet funderet på tillid. Dette står i kontrast til bb § 10 a og ls § 306, hvori det samme ikke ses eksplicit.³⁸⁶

Der kræves forsæt til alle de undersøgte groomingbestemmelser med undtagelse af, at gerningspersonen kan straffes ved at have udvist uagtsomhed til barnets alder.³⁸⁷ Ls § 306 og bb § 10 a stiller større krav til konkretisering af gerningspersonens forsæt, idet disse begrænses til de henviste heri seksualforbrydelser, hvorimod strfl. § 231 ikke stiller krav

³⁸⁴ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 59.

³⁸⁵ Ibid, side 56-57.

³⁸⁶ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.10, side 21.

³⁸⁷ Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), Strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag). Djøf Forlag, side 174.

om et konkretiseret forsæt, men at gerningspersonen skal have forsæt ved sin relationsopbygning med barnet at udsætte denne for en eller flere øvrige seksualforbrydelser omfattet af straffelovens kapitel 24. Endvidere ligger ls § 306 og bb § 10 a større vægt på den objektive del af grooming, herunder at gerningspersonen skal have foretaget handlinger, som konkret underbygger dennes forsæt. BB § 10 a værende tættere på forsætskravet i strfl. § 231, idet denne ikke stiller krav om fremmende foranstaltninger.

Anlægges et kvantitativt perspektiv i retssammenligningen, strfl. § 231 til alle øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, hvori både bb § 10 a og ls § 306 forekommer begrænset, idet disse kun henviser til 5 hhv. 7 seksualforbrydelser. Strfl. § 231 dækker herved kvantitativt flere seksualforbrydelser og er ikke begrænset til nærmere bestemte seksualforbrydelser.

Med afsæt i ovenstående har alle bestemmelser samme beskyttelsesinteresse, idet disse beskytter børn mod den forberedende del af en seksualforbrydelse, ligesom de til dels har et ensartet groft anvendelsesområde, som ses ved, at alle bestemmelserne har karakter af iværksættelses- og forberedelseshandlinger.

Det kan konkluderes, at Danmarks strafferetlige regulering af grooming i grove træk er ens, men dog differentierer sig fra Norge og Sveriges, som ved deres udformning afspejler de danske forsøgsregler. Yderligere centrerer den undersøgte fremmed ret sig om et konkretiseret mødekrav. Modsat indlægger strfl. § 231 flere eksplicitte betingelser og har i dens udformning en karakter af en egentlig selvstændig - uafhængig af at forsættet skal kunne henledes til specifikke seksualforbrydelser - bestemmelse med dertilhørende indhold.

8.2. Forsøgsreglerne

I afsnittet foretages en retssammenligning af de undersøgte landes forsøgsregler, idet disse har betydning for de respektive landes nuværende retstilstand ift. grooming, jf. afhandlingens *afsnit 8.1*. Afslutningsvist opsamles ved et komparativt hypotetisk eksempel.

8.2. 1. Generelt

For så vidt angår dansk ret, er forsøg hjemlet i strfl. § 21. Forsøg er en handling der ikke fuldbyrder forbrydelsen, men er foretaget med forsæt hertil - en handling, som hverken kan anses for at udløse eller forårsage en fuldbyrdet forbrydelse.^{388 389} Forsøgsansvar forudsætter, at fire betingelser er opfyldt: 1) gerningspersonen har forsæt til at fuldbyrde en forbrydelse omfattet af straffeloven eller særlovgivningen, 2) gerningspersonen har enten ved handling eller undladelse påbegyndt sit forsøg, 3) forbrydelsen befinder sig stadigvæk i forsøgsstadiet og 4) forholdet er ikke omfattet af bagatelgrænsen om forhold med straf i fængsel under 4 måneder i strfl. § 21, stk. 3 eller andet er bestemt ved lov.³⁹⁰

Forsøgsreglerne efter strfl. § 21 er særligt vidtrækkende, idet disse stiller få krav til den objektive del af en forbrydelse.³⁹¹ Der lægges i dansk ret særlig vægt på gerningspersonens forsæt og det umoralske i dennes "*onde vilje*", hvorved almindelige hverdagshandlinger som foretages i øjemed for at fremme, forberede eller aktualisere en forbrydelse straffes.³⁹² Når en gerningsperson endnu ikke har fuldbyrdet sin forbrydelse, kan denne, jf. strfl. § 22 under visse betingelser, træde frivilligt tilbage fra sin forbrydelse.

For så vidt angår norsk ret, differentierer deres forsøgsregler, jf. ls § 16 sig særligt fra de danske. Herved kan der henvises til, at ls § 306 og dennes fuldbyrdelsesmoment anses at ligge i den forberedende fase, hvor bestemmelsen har en sådan karakter, at den kan anses for værende tættere på de danske forsøgsregler end Norges egentlige forsøgsregler. Norge benytter ls § 306 til at straffe grooming som forberedende handlinger, som ellers ikke vil være strafbar efter deres forsøgsregler, jf. ls § 16.³⁹³

Efter ls § 16 skal gerningspersonen have forsæt til at begå en seksualforbrydelse, ligesom gerningspersonen skal foretage handlinger, som viser, at denne var i færd med at realisere

³⁸⁸ Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag), Karnov Group Denmark A/S, side 214.

³⁸⁹ Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), Strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 295-296

³⁹⁰ Ibid. side 297.

³⁹¹ Cornils, Dr. Jur. Karin, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg i. Br. (2008), Juristen nr. 4, straffelovens § 21: Betragtninger om forsøgs strafbarhed, side 212-213.

³⁹² Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag, side 296.

³⁹³ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022, Justitsministeriet, side 50-52.

seksualforbrydelsen.³⁹⁴ Gerningspersonens handlinger skal lede “*direkte til udførelsen*” af forbrydelsen.³⁹⁵ Den Norske Højesteret har statueret, at der efter forsøgsreglerne skal foretages en sammensat vurdering af om gerningspersonen ved sine handlinger har påbegyndt en realisering af sit forsæt, herunder hvor umiddelbart handlingen er i tid til forbrydelsen, og hvilke dele af forbrydelsen, som endnu ikke er fuldbyrdet, jf. HR-2008-1043-A.³⁹⁶ Der skal påvises en konsekvent og konkretiseret forbryderisk vilje til en specifik forbrydelse.³⁹⁷ Når en gerningsperson endnu ikke har fuldbyrdet sin forbrydelse, kan denne, jf. ls. § 16, 2. led, under visse betingelser, træde frivilligt tilbage fra sin påtænkte forbrydelse. Det fremgår bl.a. af lovforarbejderne ift. ls § 306 for så vidt angår forsøg at:

*“Et grunnvilkår for forsøksstraff er at man finner bevist at tiltalte ønsket å gjennomføre handlingen som straffebudet retter seg mot. I dette tilfelle må tiltalte på forsøksstadiet ha forsett om å møte opp til avtalt tid og sted for å treffe barnet og forsett om å begå en handling som nevnt.”*³⁹⁸

Det kan iht. ls § 306 på ny fremhæves, at det alene være muligt at straffe gerningspersonen for forsøg, hvis denne er på vej til mødestedet, og der er udførligt bevis på, at denne havde seksuel hensigt.³⁹⁹ HR-2011-2105-A kan særligt fremhæves, idet denne belyser vurderingen af forsøgsreglerne over for en fuldbyrdet overtrædelse af grooming, jf. ls § 201 a (nuværende § 306).⁴⁰⁰ T og F fik kontakt til hinanden på den online platform *Nettby*. Deres aldre fremgik af deres respektive profiler. T kontaktede F og udtrykte, at T gerne vil mødes med F. F meddelte korrespondancen fra T til sin mor (M), hvorefter M overtog korrespondancen på platformen med T. Ved initiativ fra M blev der aftalt et konkretiseret møde med T. Dagene efter det aftalte møde blev T's hensigt belyst, idet T skrev flere beskeder med seksuelt indhold til F.⁴⁰¹

Det udslagsgivende i dommen var, at M overtog samtalen med T. Herved anså Højesteret, at der forelå et *utjenlig forsøk*, idet F ikke var udsat for en reel fare. Den private

³⁹⁴ Lov om straff (den norske straffelov), LOV-2023-12-20-111 fra 08. april 2024, LOV-2023-12-20-113 fra 01. januar 2024, Ls § 16.

³⁹⁵ Cornils, Dr. Jur. Karin, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg i. Br. (2008), Juristen nr. 4, straffelovens § 21: Betragtninger om forsøgs strafbarhed, side 210.

³⁹⁶ Norges Høyesterett, dom afsagt den 11. juni 2008. HR-2008-1043-A - Rt-2008-867, præmis 19-20

³⁹⁷ Ibid, præmis 19-20

³⁹⁸ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.3, side 18.

³⁹⁹ Ibid.

⁴⁰⁰ Norges Høyesterett, dom afsagt den 14. november 2011, HR-2011-2105-A – Rt-2011-1455.

⁴⁰¹ Ibid. Præmis 14-19.

provokation foretaget af M var ikke tilstrækkelig til, at T kunne frifindes, idet det ud fra sagens omstændigheder fandtes bevist, at T ville fuldbyrde et kontaktovergreb på F, såfremt det virkelig var F, som T skulle mødes med.⁴⁰² Det blev af Højesteret lagt vægt på, at T var af den overbevisning om, at denne havde kontakt til F, ligesom det foreslåede møde var på initiativ af T. T havde alle muligheder for at træde tilbage fra forbrydelsen.⁴⁰³ T blev dømt, jf. ls §§ 306, jf. § 16. Det samme ræsonnement ses i 18-034648AST-BORG/02.⁴⁰⁴

For så vidt angår svensk ret kan det bemærkes, at det fremgår, at bb § 10 a har karakter af en forberedende handling, hvilket efter Sveriges forsøgsregler er kriminaliseret som egenforberedelse.⁴⁰⁵ Det er den onde hensigt bag førnævnte, som godtgør straf, jf. bb § 10 a, i stedet for at afvente aktualisering af deres forsøgsregler. Det fremgår, at der efter svensk ret straffes for forsøg, såfremt gerningspersonen ved en handling anses for at have påbegyndt en forbrydelse, jf. bb kapitel 23, § 1.⁴⁰⁶ Gerningspersonen skal med sine handlinger påvise, at denne har forladt forberedelsesstadiet og påbegyndt forsøgsstadiet.⁴⁰⁷

Der kan opstilles følgende betingelser for, hvornår der kan straffes for forsøg: 1) såfremt en person har iværksat en bestemt forbrydelse og ikke fuldbyrdet denne, og 2) at der har været en reel risiko for at den pågældende handling ville kunne have ført til en fuldbyrdet forbrydelse, eller den førnævnte risiko alene blev afværget pga. en tilfældighed.⁴⁰⁸

Det er ikke tilstrækkeligt, at gerningspersonen alene flytter sig til gerningsstedet, uanset dette er en almindelig del af forbrydelsen, jf. B728-85.⁴⁰⁹ Dybdegående planlægning, en stor mængde forberedelse og lignende, som er tilstrækkelig konkretiseret, vil efter omstændighederne være strafbar som forsøg, jf. B728-85.⁴¹⁰ Når en gerningsperson endnu ikke har fuldbyrdet sin forbrydelse, kan denne, jf. bb kapitel 23, § 3 under visse

⁴⁰² Ibid, præmis 33-47.

⁴⁰³ Norges Høyesterett, dom afsagt den 14. november 2011, HR-2011-2105-A – Rt-2011-1455, præmis 27.

⁴⁰⁴ Borgating Lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 22. november 2018, 18-034648AST-BORG/02.

⁴⁰⁵ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 29.

⁴⁰⁶ Brottsbalk (1962:700), SFS 2023:882, Kapitel 23 § 1.

⁴⁰⁷ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 29.

⁴⁰⁸ Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse, København 2022. Justitsministeriet, side 54.

⁴⁰⁹ Högsta domstolen (Højesteret), dom afsagt 26. juni 1995, Mål nr. B 1469-95.

⁴¹⁰ Ibid.

betingelser træde frivilligt tilbage fra sin forbrydelse. Gerningspersonen har ikke mulighed for frivillig tilbagetræden, når denne har aktualiseret en fremmede foranstaltning f.eks. ift. bb § 10 a ved at gerningspersonen køber en billet til det aftalte mødested.⁴¹¹

8.2.2. Illustration af forsøgsreglerne ved et hypotetisk eksempel

Forskellen på forsøgsreglerne i landene kan belyses illustrativt ved følgende eksempel: *En gerningsperson og et barn har i en længere periode haft kontakt over sociale medier. Gerningspersonen har udgivet sig for at være jævnaldrende med barnet. En dag skriver gerningspersonen til barnet, at denne gerne vil indgå i seksuelle aktiviteter på Facetime med barnet, og angiver en tid for et online møde. Gerningspersonen ringer barnet op på den angivne tid, men barnet svarer ikke, idet kontakten er blevet blokeret.*

Ved eksemplet vurderes, hvorvidt de danske, norske og svenske forsøgsregler finder anvendelse på det ovenfor beskrevne.

Der knyttes ikke yderligere kommentarer til den konkrete strafudmåling i de respektive lande, men alene henvises til, at domstolene alt efter forbrydelsens karakter og grovhed kan udmåle straffen i formildende eller skærpende retning.

8.2.2.1. Dansk ret

Det kan indledningsvist bemærkes, at muligheden for at straffe, jf. strfl. § 231, jf. § 21 forekommer særdeles teoretisk, idet strfl. § 231 anvendelsesområde efter lovforarbejderne ligger bevismæssigt forud eller samtidigt med anvendelsen af Danmarks forsøgsregler.

Ovenstående eksempel vil allerede kunne straffes som forsøg på en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, idet gerningspersonen ikke har trådt frivilligt tilbage fra sin forbrydelse, jf. ovenstående, og eventuelt i sammenstød med fuldbyrdet grooming, når det forudsættes, at alle gerningsmomenterne i strfl. § 231 er opfyldt, såfremt der ikke kan føres bevis for forsøg på en seksualforbrydelse, vil forholdet skulle rejses, jf. strfl. § 231.

⁴¹¹ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, side 47.

8.2.2.2. Norsk ret

Efter norsk ret kan der først straffes for forsøg såfremt gerningspersonen er på vej til mødestedet, jf. ls 306, jf. ls § 16. Gerningspersonen har i ovenstående eksempel foretaget handlinger, som efter norsk ret kan antage at lede "*direkte til udførelsen*" af forbrydelsen, men idet ls § 306 ikke er tiltænkt anvendelse på kun online grooming, idet der skal være aftalt et fysisk møde, finder ls § 306 ikke materielt anvendelse. I stedet vil forholdet retteligt skulle subsummeres under ls § 305, jf. § 16.

8.2.2.3. Svensk ret

Efter svensk ret foretages en vurdering af, om gerningspersonen kan anses for at have foretaget de nødvendige *fremmende foranstaltninger* for at kunne straffes for sine forsøgshandlinger, jf. bb § 10 a, jf. kapitel 23, § 1. Gerningspersonens seksuelle forsæt og mødet må anses for tilstrækkelig konkretiseret, men der fremgår en praktisk umulighed, som særligt fremhævet i svensk retspraksis, jf. ovenstående eksempel, da kontakten er blokeret. Der ses ikke tvivl om gerningspersonen hensigt, ligesom betragtningen om praktisk umulighed, jf. ovenstående ikke her får betydning, idet gerningspersonen ved sine handlinger må anses for at have iværksat sin påtænkte forbrydelse og kan straffes, jf. bb § 10 a, jf. kapitel 23, § 1.

8.3. Grooming i den digitale verden

Ud fra de i specialet undersøgte retsregler, lovforarbejder og retspraksis vedrørende grooming ses et klart ønske om, at landene ved deres strafferetlige regulering vil beskytte børn mod seksualforbrydelser – særligt i den digitale verden, hvor det er lettere at opbygge relationer på tværs af aldersgrupper.

Alle lande anser deres groomingbestemmelse som teknologineutral, men deres fortolkning heraf differentierer sig, hvilket resulterer i en materiel forskel i anvendelsesområdet for landenes strafferetlige værn mod online grooming.

Her kan fremhæves, at den norske groomingbestemmelse ls § 306 ikke finder anvendelse på de tilfælde af grooming, som aldrig bringes ud af den digitale verden. Førnævnte tilfælde vil i stedet opfanges af ls § 305. Heroverfor anerkender Sverige og Danmark, at

grooming ikke behøver aktualiseres i den fysiske verden, og at grooming udelukkende kan foregå i den digitale verden. Særligt bemærkes, at Sverige ses i praksis at have modtaget kritik for at straffe digitale sexkrænkelser med lavere straffe end tilfælde med fysiske kontaktovergreb.⁴¹²

Forskellen på bestemmelseernes funktion kan illustreres, jf. 18-130781MED-NERO, hvori T blev dømt for bl.a. ls §§ 306, jf. § 16. I et tilfælde umuliggjorde distancen mellem en af de F og T et fysisk møde, ligesom F's værger forbød F at møde T.⁴¹³ T udgav sig for at være en pige ved navn "*Sandra*", som i flere måneder forsøgte at overtale F til at mødes fysisk og have samleje med sin mandlige ven, som belønning for samleje med den mandlige ven vil F få lov at have samleje med "*Sandra*". Der var i sagen ikke tvivl om T's forsæt, idet han udgav sig for at være jævnaldrende, tilbød F penge for rejsen til sig, gentagne gange forsøgte at få et møde i stand med F og generelt havde en seksualiserende adfærd. T begik endvidere også to yderligere groomingforbrydelser mod to andre F i sagen ved brug af samme fremgangsmåde. På baggrund af kravet om et fysisk møde, blev T dømt for forsøg herpå, jf. ls §§ 306, jf. § 16.⁴¹⁴

Såfremt gerningspersonen og barnet mødtes fysisk eller var på vej til at mødes, ville udfaldet muligt have været et andet.⁴¹⁵ Når der ikke foreligger tvivl om gerningspersonens forsæt, ligesom gerningspersonen har foretaget fremmende handlinger, som leder direkte til udførelsen af forbrydelsen, er der mulighed for at straffe for grooming, jf. ls § 306. Ofte vil der, når gerningspersonen alene er, på vej til mødestedet kunne straffes for forsøg, idet de objektive gerningsindhold i ls § 306 ikke er opfyldt før, at gerningspersonen er fremkommet eller kan iagttage mødestedet.⁴¹⁶

Såfremt vurderingen foretages efter den svenske bb § 10 a, vil det afgørende ikke være, hvorvidt der er sket et møde mellem gerningspersonen og barnet, men derimod, hvorvidt det er tilstrækkelig konkretiseret.⁴¹⁷ Ud fra retspraksis og lovforarbejderne til bb § 10 a, kan det udledes, at mødet efter bb § 10 a ligeledes må anses for at være tilstrækkelig

⁴¹² Brottsoffermyndigheten (31. januar 2023), Övergripp på nätet behöver tas på allvar, Om Oss, Aktuellt, Nyheter.

⁴¹³ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019. 18-130781MED-NERO, side 133.

⁴¹⁴ Ibid. Side 133-134.

⁴¹⁵ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.6.3.3, side 18.

⁴¹⁶ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, specielle bemærkninger til ny § 201 a, afsnit 7.1, side 30-31.

⁴¹⁷ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, afsnit 7.1, side 18.

konkretiseret i tid og sted i ovenstående dom. Da bb § 10 a finder anvendelse, når grooming alene sker i den digitale verden, må en situation som ovenstående dom straffes, jf. bb § 10 a.

Efter strfl. § 231 vil alle gerningsmomenter, jf. ovenstående dom være opfyldt, idet T manipulerede F ved at påtage sig en anden identitet og forsøgte at udnytte F seksuelt. Periodekravet vil ligeledes være opfyldt, idet T fra 14. december 2015 til 15. marts 2016 var i kontakt med F og i perioden forsøgte at mødes med F.⁴¹⁸ T's forsæt fremgår endvidere klart, idet der er et seksuelt motiv og formål med T's kontakt til F. T vil blive dømt, jf. strfl. § 231, idet denne anvendes på grooming alene i den digitale verden.

Det kan konkluderes, at grooming, der ikke forlader den digitale verden, kan straffes, jf. bb § 10 a og strfl. § 231. Grooming der aldrig aktualiseres i den fysiske verden, vil ikke kunne straffes, jf. ls § 306, men ville i nogle tilfælde straffes for forsøg på ls § 306, når der ikke aktualiseres et fysisk møde, jf. 18-130781MED-NERO, hvori groomingen var særdeles grov og omfattende.

8.4. Barnets alder

Det fremgår af den undersøgte fremmedret, at disses groomingbestemmelse ikke finder anvendelse, såfremt barnet er over den seksuelle lavalder.

Sverige og Norge har begge begrundet denne afgrænsning i, at børn over den seksuelle lavalder frit kan afgive et seksuelt samtykke.^{419 420} Herved vurderede landene, at der er lav til ingen mulighed for at bevise, at en gerningsperson i en relation med et barn over den seksuelle lavalder er skyldig i grooming. Heroverfor finder strfl. § 231 anvendelse på børn i alderen op til 18 år, men efter bestemmelsen skal kravet til beviserne være strengere i de tilfælde, hvor børn er over den seksuelle lavalder.

Det kan i denne anledning bemærkes, at flertallet i arbejdsgruppen anbefalede, at Danmark - ligesom i Sverige og Norge - begrænsede beskyttelsesinteressen til at være

⁴¹⁸ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019. 18-130781MED-NERO. Side 84-85.

⁴¹⁹ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 27.

⁴²⁰ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.8, side 20.

børn under den seksuelle lavalder.⁴²¹ Mindretallet anbefalede modsat, at beskyttelsesinteressen skulle anlægges til 18 år.⁴²² Justitsministeriet fastlagde her alderen til 18 år, idet parterne bag aftalen af 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelser var enige om aldersgrænsen på 18 år.^{423 424}

Det fremgår, at Sverige ved deres afgrænsning af barnets alder, jf. bb § 10 a, begrundede denne i, at børn over den seksuelle lavalder - 15 år - besidder en seksuel selvbestemmelsesret.⁴²⁵ *ECPAT Sverige* og den svenske *UNICEF-komité* anførte derimod i deres høringssvar, at det var deres vurdering, at bb § 10 a burde finde anvendelse på 15-18-årige, jf. art. 34 i *Børnekonvention*, idet der følger en forpligtelse til at beskytte alle mindreårige. I svar hertil begrundede departementet, at såfremt bb § 10 a omfattede 15-18-årige, vil vurderingen af, hvorvidt et barn var groomet eller ej være afhængig af barnets holdning og vilje, hvorfor kriminaliseringen af samvær med børn over 15 år vil være uforenelig med deres seksuelle selvbestemmelsesret.⁴²⁶ Norge anlagde en ensartede vurdering, jf. ls § 306, idet et barn, over den seksuelle lavalder besidder en seksuel selvbestemmelsesret og kriminalisering af, at en voksen ses seksuelt med et barn i denne aldersgruppe, vil ikke være foreneligt hermed.⁴²⁷

Ved at kriminalisere grooming mod børn op til 18 år har Danmark det bredeste anvendelsesområde og beskyttelsesinteresse for grooming. Danmark beskytter 15-18-årige, uanset disses seksuelle selvbestemmelsesret, idet denne aldersgruppe stadigvæk er mindreårige og ikke muligvis forstår konsekvenserne af deres samtykke pga. deres unge alder, ligesom børn ofte ikke er klar over, at de er udsat for grooming.⁴²⁸

Denne valgte afgrænsning må i specialet vurderes til at henlede til en evt. sikring af Danmarks internationale forpligtelser ift. kriminalisering af grooming ligesom Danmark i en længere periode har straffet grooming efter forsøgsreglerne over for børn i alderen

⁴²¹ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 65.

⁴²² Ibid.

⁴²³ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.3., side 7-8.

⁴²⁴ Regeringens aftale om initiativer mod digitale krænkelser af 29. juni 2022, side 2.

⁴²⁵ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, almindelige bemærkninger, afsnit 6.1, side 27.

⁴²⁶ Ibid.

⁴²⁷ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.8, side 20.

⁴²⁸ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.3., side 7- 8 og afsnit 2.1.4., side 8-9.

15-18 årige. Det må også anses at have en præventiv effekt på grooming generelt, når alle mindreårige er omfattet af beskyttelsen, jf. strfl. § 231.

Der må ud fra den analyserede fremmed ret anlægges et kritisk blik på, hvorvidt det er muligt at føre bevis for, at en gerningsperson uden enhver rimelig tvivl har udsat et barn over den seksuelle lavalder for grooming. Bevisvurderingen må antages at være vanskelig, når der inddrages den unges vilje, initiativ og holdning, ligesom alle disse parametre pga. samtykkeproblematikken vil gøre det svært, at føre det til domfældelses fornødne bevis for, at f.eks. en 17 årig er udsat for grooming.

Ovenstående understøttes yderligere af at det undersøgte fremmed ret har foretaget en revidering af deres groomingbestemmelse og ikke her fandt problematikker ved aldersbegrænsningen og anså et behov for at udvide beskyttelsesinteressen op til 18 år.

På baggrund af ovenstående kan det ikke afvises, at Norge og Sveriges begrundelse for at begrænse anvendelsesområdet til alene at gælde børn under den seksuelle lavalder, skaber en formodning for, at Danmark får svært ved at føre bevis for grooming i disse sager. Modsat har Danmark erfaring hermed gennem forsøgsreglerne og strfl. § 231 vil kunne fange særlige grove former for grooming, som er foretaget ved manipulation eller systematik selv overfor børn over den seksuelle lavalder, og vil ikke være afskåret af aldersbegrænsning.

8.5. Sammenstød

På baggrund af de danske lovforarbejder findes det relevant at undersøge Norge og Sveriges regler vedrørende sammenstød for i et komparativt øjemed, at undersøge hvordan der evt. skal håndteres straf i sammenstød efter strfl. § 231. For sammenstød med strfl. § 231 henvises til afhandlingens *afsnit 6.7*.

Af svensk ret fremgår det, at såfremt en forbrydelse er omfattet af både bb § 10 a og andre seksualforbrydelser i kapitel 6 benyttes de svenske regler om konkurrence.⁴²⁹ Heri fremgår det, at strafansvar efter bb § 10 a, absorberes af de øvrige seksualforbrydelser,

⁴²⁹ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 4.2, side 8 og afsnit 5.2, side 14.

når disse fuldbyrdes.⁴³⁰ Når en handling er omfattet af bb § 10 a, men ligeledes har ført til en forbrydelse efter §§ 4, 5, 6, 8 eller 10, vinder den senere begåede handling ret forud for det første begåede groomingforhold.⁴³¹ Det fremgår f.eks. af B 8886-19,⁴³² som stadfæstet i B 9714-19,⁴³³ at et forhold, som er omfattet af bb § 10 a, men samtidig har ledt til et kontaktovergreb, skal straffes efter den fuldbyrdede seksualforbrydelse.⁴³⁴

Lignende regelsæt fremgår af norsk ret, såfremt der er sket en fuldbyrdet overtrædelse af de i ls § 306 henviste ls §§ 299-304, 305 b eller 311 a, kan der ikke straffes i sammenstød med ls § 306.⁴³⁵

Ovenstående regelsæt anføres med forbehold for, at domstolene altid vil foretage en konkret vurdering, herunder om der i stedet er et kvalificeret behov for straf i sammenstød ved de bestemmelser, som ikke har helt sammenlignende beskyttelsesinteresser.^{436 437}

Ovenstående, hvis der sættes lighedstegn hermed og de danske forsøgsregler, forekommer logisk, idet forsøgsreglerne ikke længere finder anvendelse, når der er sket en fuldbyrdet seksualforbrydelse. Karakteren af strfl. § 231, jf. afhandlingens *afsnit 6.7* forekommer anderledes, hvorfor der ved retssammenligning ift. sammenstød kan lægges til grund, at strfl. § 231 har en sådan karakter, at denne formentlig ikke absorberes af de danske forsøgsregler eller øvrige seksualforbrydelser. Modsat såfremt en seksualforbrydelse er aktualiseret og efterfølgende kan rumme en fortsat groomingsproces taler dette for, at Danmark burde lade strfl. § 231 absorberes af en fuldbyrdet seksualforbrydelse.

Ud fra ovenstående vil retstilstanden om sammenstød kunne opsamles ved følgende eksempel: *gerningspersonen udsætter et barn for voldtægt som led i en groomingproces.*

⁴³⁰ Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017, almindelige bemærkninger, afsnit 4.2, side 8 og afsnit 5.2, side 14..

⁴³¹ Ibid, afsnit 4.2, side 7-8.

⁴³² Södertörns Tingsrätt (byret), dom afsagt den 26. august 2019, Mål nr. B 8886-19.

⁴³³ Hovrätten för Svea (landsret), dom afsagt 18. november 2019, Mål nr. B 9714-19.

⁴³⁴ Södertörns Tingsrätt (byret), dom afsagt den 26. august 2019, Mål nr. B 8886-19, side 20.12

⁴³⁵ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.12.2, side 22.

⁴³⁶ Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009, specielle bemærkninger til kapitel 6 § 10 a, afsnit 10, side 47-48

⁴³⁷ Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006, almindelige bemærkninger, afsnit 3.11, side 22.

Efter norsk og svensk ret absorberes deres respektive ls § 306 og bb § 10 a, af den nu fuldbrydede seksualforbrydelse, såfremt der skete en anden seksualforbrydelse end omfattet af de førnævnte groomingbestemmelser, vil der ud fra en konkret vurdering kunne straffes i sammenstød hermed.

Efter dansk ret vil der ud fra det i specialet formentlig straffes i sammenstød med strfl. §§ 216 og 231, samme vil gøre sig gældende, hvis seksualforbrydelsen ikke fuldbrydes og der skulle straffes, jf. strfl § 21.

9. Opsamling af den komparative ret ved et hypotetisk eksempel

Forskellen mellem de respektive landes retsregler vedrørende grooming kan illustreres ved et hypotetisk eksempel: *En 32-årig gerningsperson er kommet i kontakt med et barn på 13-år gennem Snapchat. Parterne har med hinanden haft en kontinuerlig seksuel korrespondance online i en periode på over to måneder, men har aldrig fysisk mødt hinanden. Gerningspersonen har igennem perioden anvendt lokkemidler i form af forskellige gaver til at overtale barnet til at mødes med denne. Barnet går til sidst med til at mødes med gerningspersonen næste lørdag aften klokken 18.00, idet barnets værger ikke er hjemme.*

Det vil i det følgende gennemgås, hvordan de respektive domstole i Danmark, Norge og Sverige vil pådømme ovenstående forhold.

Det bemærkes her, at der ikke knyttes yderligere kommentarer til den konkrete strafudmåling i de respektive lande, men alene henvises til, at domstolene alt efter forbrydelsens karakter og grovhed kan udmåle straffen i formildende eller skærpende retning.

9.1. Dansk ret

For grooming efter dansk ret vil der foretages en vurdering af, om forholdet er omfattet af strfl. § 231, eller om sagen ud fra bevisernes stilling, herunder gerningspersonens forsæt, skal rejses, som forsøg på en af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 - f.eks. §§ 216, stk. 1 eller 2, jf. 21.

Ved vurderingen af, hvad forholdet rettelig skal subsumeres under, vil karakteren af seksualforbrydelsen og de nærmere omstændigheder være udslagsgivende, herunder særligt om gerningspersonen har et tilstrækkelig konkretiseret forsæt, som kan henledes til en specifik seksualforbrydelse eller om strfl. § 231 i stedet skal anvendes, da denne ikke kræver et konkretiseret forsæt, men alene et seksuelt motiv. Endvidere bør det vurderes, hvorvidt der skal straffes i sammenstød med strfl. § 231 og forsøg på en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, når det forsøgte kontaktovergreb er sket som led i en groomingproces, jf. afhandlingens *afsnit 6.7.* om sammenstød.

Alternativt vil der kunne straffes, jf. strfl. § 232, hvis der er sket en eller flere blufærdighedskrænkelser i forbindelse med korrespondancen mellem gerningspersonen og barnet, ligesom anklagemyndigheden formentligt i deres overvejelser inddrager forskellen for strafferammen mellem strfl. § 231 og de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24.

9.2. Norsk ret

For grooming efter norsk ret vil der foretages en vurdering af om gerningspersonens seksuelle forsæt og handlinger kan henledes til at være omfattet af ls §§ 299-304, 305, bogstav b, eller 311, 1. led, bogstav a. Dette kan, jf. ovenstående eksempel, besvares bekræftende.

Herefter vil det undersøges om de objektive gerningsmomenter i ls § 306 er opfyldte, særligt kan der henvises til det fysiske mødekrav, hvori der i norsk ret stilles strenge krav til, at gerningspersonen kan anses for at have aktualiseret dette, såfremt gerningspersonen faktisk møder op til mødestedet vil der kunne straffes for grooming, jf. ls § 306, hvorimod der alene vil kunne straffes, jf. ls §§ 306, jf. 16, hvis gerningspersonen kun er på vej til mødestedet med et tilstrækkelig konkretiseret seksuelt forsæt.

Såfremt gerningspersonen ikke møder op, vil der efter norsk ret kunne overvejes om forholdet rettelig kan subsumeres under ls § 305 eller om en undtagelsessituation gør sig

gældende, hvis det viser sig, at gerningspersonen f.eks. har mange ofre, jf. 18-130781MED-NERO.⁴³⁸

9.3. Svensk ret

For grooming efter svensk ret foretages en vurdering af, om gerningspersonens seksuelle forsæt og handlinger kan henledes til at være omfattet bb §§ 4, 5, 6, 8 eller 10. Dette kan, jf. ovenstående eksempel, besvares bekræftende.

Herefter vil det vurderes om de objektive gerningsmomenter i bb § 10 a er opfyldt. Vurderingen vil bero på, om gerningspersonens forsæt er tilstrækkelig konkretiseret. Idet der ikke foreligger praktisk umulighed, mødet ud fra lovforarbejderne og retspraksis må anses for at være tilstrækkeligt konkretiseret i tid og sted, samt der foreligger en aftale mellem barnet og gerningspersonen, vil gerningspersonen kunne straffes for grooming, jf. bb § 10 a, når det forudsættes, at dennes forsæt er tilstrækkelig konkretiseret.

Såfremt mødet ikke havde været tilstrækkelig konkretiseret, ville gerningspersonen i stedet ifalde straf, jf. bb § 10 om seksuel chikane, ligesom forudsat gerningspersonen havde det fornødne forsæt, og der forelå praktisk umulighed, ville denne kunne straffes, jf. bb § 10 a, jf. kapitel 23, § 1.

10. Konklusion

Specialet har undersøgt online grooming, jf. strfl. § 231 ved en komparativ analyse med den svenske bb § 10 a og den norske ls § 306.

Strfl. § 231 betinger ved dens gerningsindhold, at gerningspersonen skal gøre brug af manipulation eller systematik, udnytte en alder og erfaring beroende overlegenhed, besidde et seksuelt forsæt til at udsætte et barn for en seksualforbrydelse, som kan henledes til en seksualforbrydelse i strfl. § 231, uanset forsættet er konkretiseret eller ej, og at gerningspersonen over en periode har opbygget en relation til barnet.

⁴³⁸ Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019, 18-130781MED-NERO.

Gerningspersonen kan udsætte et barn for manipulation eller systematik f.eks. ved at udgive sig for at være jævnaldrende eller benytte samme fremgangsmåde, *systematiske modus* overfor flere børn. Betingelserne er ikke kumulative, men begge forekommer ofte i en groomingproces.

Kravet om, at gerningspersonen skal benytte "*en på alder og erfaring beroende overlegenhed*," skal forstås i overensstemmelse med begrebet i strfl. § 223, stk. 2, og strfl. § 231 finder ikke anvendelse på jævnbyrdige seksuelle relationer, når parterne er tilsvarende i alder, erfaring og udvikling, hvilket udelukker strafansvar.

Strfl. § 231 betinger ikke, at gerningspersonen skal have et konkretiseret forsæt, og strfl. § 231 alene betinger et form for seksuelt motiv. Strfl. § 231 anses herved for at have et bredere anvendelsesområde, for så vidt angår dens tilregnelseskrav, da dens påkrævede forsætskrav ser bort fra forsøgsreglerne, jf. strfl. § 21.

Gerningspersonen skal opbygge en relation baseret på tillid under f.eks. den illusion af, at barnet tror, at denne er en "*nær eller fortrolig ven*." Grooming er en proces, hvor relationen og den heri opbyggede tillid udvikler sig over tid. Af denne grund eskalerer gerningspersonens adfærd sig langsomt, indtil den fornødne relation foreligger, hvorefter gerningspersonen kan nå sit *egentlige* mål - en seksualforbrydelse. Enkeltstående tilfælde af grooming vil kun være omfattet, hvis groomingen har en særlig grovhed og f.eks. et *systematisk modus*.

Barnets initiativ og vilje kan få betydning for, hvorvidt en relation kan anses for at være utilbørlig eller legitim. Om der anlægges en skærpet vurdering af relationens legitimitet baseret på barnets vilje og initiativ eller om relationen per definition er en seksualforbrydelse, afhænger af, om barnet er over eller under den seksuelle lavalder. Børn over 15 år har en seksuel selvbestemmelsesret og kan afgive et gyldigt seksuelt samtykke, hvilket børn under 15 år ikke kan.

Specialet har belyst det forventede anvendelsesområde for strfl. § 231, hvilket kan statueres som værende beskrevet og forventet til at være i den indledende fase af en

seksualforbrydelse. Dette forekommer umiddelbart heller ikke helt umuligt, når man ser på strfl. § 231 ikke stiller krav om et konkretiseret forsæt. Der kan oftest føres bevis på et tidligt stadie af en seksualforbrydelse baseret på f.eks. tekniske beviser i sagen, at gerningspersonen havde til hensigt at begå en specifik seksualforbrydelse, sammenholdt med at strfl. § 231 indlægger mange betingelser, særligt en tillidsrelation, som ofte udvikler sig over en periode. Det kan derfor formentlig konkluderes, at når der vil kunne føres bevis for strfl. § 231 formentlig samtidig kan føres bevis for f.eks. strfl. § 216, stk. 2, jf. § 21.

Yderligere forekommer det i nogle tilfælde vanskeligt at sondre med, hvornår en relation er utilbørlig eller legitim, især når strfl. § 231 straffer på et formodet tidligere stadie - evt. samtidig med - end forsøgsreglerne, som allerede er kritiseret for at være særdeles vidtrækkende pga. dennes vægt på den subjektive del af forbrydelsen. Strfl. § 231 kan indebære en risiko for, især når ikke-seksuel kontakt kan straffes, at legitime relationer online kan blive ramt, selvom der ikke har været en reel seksuel intention fra gerningspersonen til en seksuel relation med et barn. Endvidere kan det med forsigtighed bemærkes, at det uklare anvendelsesområde kan være i strid med legalitetsprincippet, når gerningspersonen ikke – muligvis - berettiget kan udlede, hvad der efter strfl. § 231.

Strfl. § 231 formodes ikke afskåret af, at der sker en fuldbyrdet seksualforbrydelse. Dette er ikke kommenteret i lovforarbejderne, men er heller ikke afvist. Specialet har pga. det analyserede udledt, at karakteren af grooming, som en proces gør, at denne godt kan rumme flere realisationer af en seksualforbrydelse, uagtet at dens intenderes anvendelsesområde foreligger i den forberedende fase. Rettens nr. 18-291/2024 nægtede heller ikke at strfl. § 231 i sagen ikke fandt anvendelse, hvor der var realiseret andre seksualforbrydelser.

Det kan konkluderes, at der, jf. lovforarbejderne kan straffes i sammenstød mellem strfl. § 231 og §§ 216, stk. 2, 222 eller 232, jf. § 21, hvis forsøg herpå er sket som led i en groomingproces. Retstilstanden forekommer mere usikker ift. sammenstød med forsøg på de øvrige seksualforbrydelser, men det formodes, at der kan straffes i sammenstød hermed og fuldbyrdede seksualforbrydelser, når disse er sket som led i en

groomingproces. Det må antages altid at være en konkret vurdering af de nærmere omstændigheder, idet sager, som før skulle straffes som forsøg, stadig skal straffes sådan. Det forekommer ikke yderligere beskrevet i forarbejderne, hvad der tipper skalaen i den ene eller anden retning.

Yderligere forekommer straf i sammenstød med strfl. § 231 og forsøg på en seksualforbrydelse betænkeligt med henvisning til, at grooming før blev straffet efter forsøgsreglerne - særligt da der er statueret et overlap af førnævntes anvendelsesområder. Dette rejser en problematik om, hvorvidt man ved sammenstød hermed straffer gerningspersonen dobbelt for samme handling.

Forældelsesfristen, jf. strfl. § 231 beregnes fra det tidspunkt, hvor groomingprocessen anses for ophørt, jf. strfl. § 94, stk. 1, ligesom strfl. § 94, stk. 4 finder anvendelse for børn under 15 år. Rettens nr. 18-291/2024 statuerer, at perioden efter seksualforbrydelserne i sagen ophørte, ikke skal tælles med. Dette har specialet til dels afkræftet pga. groomings særegen karakter om at være en længerevarende proces. Yderligere skal forældelsesfristen for grooming formentlig beregnes som en fortsat forbrydelse, ligesom strfl. § 93, stk. 4 alene ved en ordlydsfortolkning må antages at finde anvendelse på grove enkeltstående tilfælde af grooming.

Strfl. § 231 formodes at have et smalt egentligt selvstændigt anvendelsesområde. Dette begrundes til dels i, at grooming kan straffes ved de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 og forsøg herpå med en højere strafferamme, og til dels i, at strfl. § 231 kræver mange betingelser opfyldt.

Gennem den komparative analyse med Norge og Sverige kan det konkluderes, at Norge og Sverige regulerer grooming ved ls § 306 og bb § 10 a i deres respektive straffelove. Danmark straffer grooming, jf. strfl. § 231 på et tidligere stadie end den i specialet undersøgte fremmed ret og differentierer sig fra ls § 306 og bb § 10 a ved dens anvendelsesområde. Ls § 306 og bb § 10 a har baggrund i, at landene har mere restriktive forsøgsregler, som kræver iværksættelseshandlinger, og de afspejler herved de danske

forsøgsregler, idet disse har direkte henvisninger til andre seksualforbrydelser, som gerningspersonens forsøger at begå.

Ls § 306 og bb § 10 a forekommer mere restriktive end strfl. § 231, idet fremmed retten stiller krav om, at der foreligger et aftalt konkretiseret møde mellem barnet og gerningspersonen. Ls § 306 er mest restriktiv, idet denne ikke finder anvendelse, når gerningspersonen ikke har aktualiseret et fysisk møde, ligesom der af denne grund i praksis ses ofte, at der straffes for fuldbyrdet grooming, jf. ls § 306. Alene tilfælde af online grooming kan straffes, jf. ls § 305.

Den komparative analyse skaber en formodning for, at Danmark formentlig ikke har mulighed i praksis at straffe grooming, jf. strfl. § 231, når barnet er over 15 år med undtagelse af særligt grove tilfælde. Norge og Sverige begrænsede deres bestemmelser til ikke at finde anvendelse på børn over den seksuelle lavalder, når barnet har en seksuel selvbestemmelsesret, idet dommene i disse tilfælde altid vil være betinget af barnets vilje og initiativ. Dog har Danmark i retspraksis straffet grooming, når børn er over 15 år.

11. Retspolitiske overvejelser

Efter det i specialet konkluderede, forekommer strfl. § 231 begrundet overordnet i en faktor, at der i praksis, når bevisernes stilling ikke kan løftes for forsøg på en seksualforbrydelse, mangler et strafferetligt værn for grooming.

Der fremgår ikke andet end evt. at beskytte ofrene mod skyld og skam ift. til, hvorfor der i dansk strafferet var en egentlig mangel på et selvstændigt straffeværn mod grooming, særligt når de danske domstole i længere tid har straffet grooming gennem bl.a. forsøgsreglerne i straffeloven.⁴³⁹

Det burde overvejes om en selvstændig groomingbestemmelse i stedet for en arbejdsgruppe burde have været forelagt for *Straffelovrådet*, hvilket formentlig havde lidt til en anden ordlyd og udformning af strfl. § 231, særligt når Justitsministeriet tiltrådte

⁴³⁹ LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.4, side 9 og afsnit 2.1.2., side 7

flertallet i arbejdsgruppens overvejelser uden yderligere sondringer i forbindelse med dens teoretiske og praktiske anvendelsesområde.⁴⁴⁰

Selvom grooming ikke står eksplicit i straffeloven, er dette ikke et udtryk for, at dette ikke straffes - især i lyset af at strfl. § 231 betinger mange gerningsmomenter end mange af de øvrige seksualforbrydelser, som strfl. § 231 skal finde anvendelse før. Den formodede retstilstand er derfor, at strfl. § 231 rettelig finder anvendelse samtidig med, forsøgsreglerne. Strfl. § 231 efterlader endvidere nogle strafferetlige huller, hvorfor ens konkrete retsstilling og berettigede forventninger kan forekomme usikre.

Mindretallets overvejelser om, at der ikke var behov for en selvstændigt groomingbestemmelse burde være blevet taget til efterretning.⁴⁴¹ Herved kan der særligt henvises til, at groomingbestemmelserne fra hhv. Norge og Sverige "bekræfter", at en bestemmelse lignende med, hvordan vi i Danmark straffer gennem forsøgsreglerne, er "normen" for de strafferetlige værn mod grooming. Idet arbejdsgruppen har søgt inspiration herfra, burde dette have ledt til, at arbejdsgruppen evt. anbefalede grooming som en strafskærpende omstændighed f.eks. efter reglerne i strfl. § 81.

En anden løsning vil være ikke at betinge strfl. § 231 af så mange gerningsmomenter, - ligesom Norge og Sverige - men dette vil være uden den store materielle forskel, idet dette eksplicit vil kriminalisere forsøg på en seksualforbrydelse.

Strfl. § 231 kunne evt. også have fået sin egen og *egentlige* selvstændige plads ved en fuldstændig ligestilling med de seksualforbrydelser, der også beskytter integritet. Herved vil grooming eksplicit stå i straffeloven, og strfl. § 231 vil være en forbrydelse, som vil kunne stå alene i gerningsindhold og strafferamme, herunder rumme fuldbyrdede seksualforbrydelser.

⁴⁴⁰ Arbejdsgruppen om digitale krænkelser (2022), Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelser, København 2022, Justitsministeriet, side 7.

⁴⁴¹ Ibid, side 63-64.

12. Litteraturliste

12.1. Love og bekendtgørelser

BKI nr. 11 af 01/08/2014 af konvention af 11. maj 2011 til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet.

BKI nr. 20 af 15/11/2017 af FN-konventionen af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap.

BKI nr. 57 af 15/10/2010 af konvention af 25. oktober 2007 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

Den danske straffelov: LBK nr. L 434 af 25. april 2024 af straffeloven, strfl. § 231.

Den norske straffelov: Lov om straff. Med seneste ændring af LOV-2023-12-20-111 fra 08. april 2024, LOV-2023-12-20-113 fra 01. januar 2024 (<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=lov%20om%20straff>)

Den svenske straffelov: Brottsbalk (1962:700). Med seneste ændring af SFS 2023:882 (<https://lagen.nu/1962:700>)

LBK nr. 138 af 26/01/2022 af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK)

LBK nr. L 138 af 26. januar 2022 af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), art. 6 (2).

LFV nr. L 741 af 13. juni 2023: Folketingstidende 2022-2023, Tillæg C (2. samling), Lovforslag som vedtaget 2023-06-13 nr. L 741 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.).

12.2. Lovforarbejder

Dansk ret

Arbejdsgruppen om digitale krænkelse (2022). Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse. København 2022. Justitsministeriet. Lokaliseret den 1. februar 2024 på <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/06/Rapport-fra-arbejdsgruppen-om-digitale-krænkelser1.pdf>

BRB nr. 111 af 20. september 2007: Retsudvalget, samling 2006-2007, Beretning afgivet den 20. september 2007 over lovforslag til folketingsbeslutning nr. B 111 fremsat den 13. marts 2007 om beskyttelse af børn og unge mod seksuelle overgreb.

Justitsministeriet (maj 2021), Værn mod voksne, der krænker børn - Tiltag til bekæmpelse af seksuelle krænkelse mod børn. Lokaliseret den 1. februar 2024 på: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2021/05/Vaern-mod-voksne-der-krænker-boern.pdf>

KBET 2013 nr. 1424: Straffelovrådets betænkning om straffastsættelse og strafferammer.

LFF nr. L 50 af 22. februar 2023: Folketingstidende 2022-2023, Tillæg A (2. samling), lovforslag nr. 50: Lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelse, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.).

LFF nr. L 78 af 10. november 2021: Folketingstidende 2021-2022, tillæg A (2. samling), Lovforslag nr. 78: Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v. (Styrket indsats mod seksuelle overgreb mod børn og styrket rådgivning til ofre for seksuelle overgreb).

LFF nr. L 86 af 10. december 2008: Folketingstidende 2008-2009, lovforslag nr. 86: Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Gennemførelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug m.v.).

Regeringens aftale om initiativer mod digitale krænkelse af 29. juni 2022: Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Nye Borgerlige, Peter Skaarup (UFG) og Karina Adsbøl (UFG) om: Initiativer mod digitale krænkelse. Justitsministeriet. Lokaliseret den 3. februar 2024: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/06/Aftaletekst-initiativer-mod-digitale-krænkelser.pdf>

Retsudvalget 2009-10, REU Alm. Del, Bilag 667 af 23. august 2010, brev fra Justitsministeriet med Orientering om Rigspolitiets redegørelse vedrørende grooming.

Retsudvalget 2009-10, REU Alm. Del, Bilag 667 af 23. august 2010, Rigspolitiets redegørelse vedrørende grooming.

Norsk ret

Lorange Backer, Inge (2018), Styrket nordisk lovsamarbeid: Muligheter og utfordringer, Nordisk ministerråd: Lokaliseret den 1. april 2024 på: <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1183811/FULLTEXT01.pdf>

NOU 2002: 4 af 4. marts 2002: Høgetveit (leder), Einar m.fl. (2002). Ny straffelov. Straffelovkommisjonens delutredning VII. Norges offentlige utredninger. Lokaliseret den 26. april 2024 på: <https://www.regjeringen.no/contentassets/5c86f1ca015f4547a5a620ee8d80071e/no/pdfs/nou200220020004000dddpdfs.pdf>

Ot.prp. nr. 18 (2006-2007) af 15. december 2006: Det Kongelige Justits- og Politidepartementet. Om lov om endringer i straffeloven 1902 mv. (straffebud om å møte

et barn med forsett om å begå seksuelt overgrep mv.). Lokaliseret den 13. januar 2024 på:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-18-2006-2007-/id442635/>

Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) af 19. december 2008: Det Kongelige Justits- og Politidepartementet. Om lov om endringer i straffeloven 20. mai 2005 nr. 28 (siste delproposisjon - slutføring av spesiell del og tilpasning av annen lovgivning). Lokaliseret den 1. januar 2024 på: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-22-2008-2009-/id540219/>

Svensk ret

Prop. 2004/05:45 af den 11. november 2004: Regeringens proposition, en ny seksualbrottslagstiftning Lokaliseret den 13. april 2024 på:
<https://www.regeringen.se/contentassets/a0f8b372714a4377a1a507e50f0c3666/en-ny-sexualbrottslagstiftning/>

Prop. 2008/09:149 af 5. marts 2009: Regeringens proposition, Vuxnas kontakter med barn i sexuella syften Lokaliseret den 1. januar 2024 på:
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2009/03/prop.-200809149>

Prop. 2016/17:214 af 22. juni 2017: Regeringens proposition, Effektivare lagstiftning mot vuxnas kontakter med barn i sexuell syfte. Lokaliseret den 1. januar 2024 på:
<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2017/06/prop.-201617214>

12.3. Retspraksis

Dansk

AM2012.11.12Ø3

AM2021.02.04Ø

AM2024.03.01B

Byretten i Aalborgs dom afsagt den 12. februar 2024. Rettens nr. 18-291/2024

FED 2020.232 Ø

Retten i Glostrups dom afsagt den 30. maj 2023, SS-15270/2022-GLO

U 2003.1616 V

Norsk

Borgating Lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 22. november 2018, 18-034648AST-BORG/02

Eidsivating lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 3. november 2021, LE-2021-99912

Frostating lagmannsrett (landsret), dom afsagt den 25. november 2016, LF-2016-106879.

Hedmarken Tingsret (byret), dom afsagt den 26. juni 2017, 16-205538MED-HEDM

Nedre Romerike Tingrett (byret), dom afsagt den 28. juni 2019, 18-130781MED-NERO.

Norges høyesteret, dom afsagt den 22. maj 2013, HR-2013-1072-A – Rt-2013-699

Norges Høyesterett, dom afsagt den 11. juni 2008, HR-2008-1043-A - Rt-2008-867

Norges Høyesterett, dom afsagt den 14. november 2011, HR-2011-2105-A – Rt-2011-1455

Svensk

Göta appelret (landsret), dom afsagt den 22. februar 2013, Mål nr. B 1597-12

Hovrätten för Svea (landsret), dom afsagt 18. november 2019, Mål nr. B 9714-19

Hovrätten för Västra Sverige (landsret), dom afsagt den 25. september 2019, Mål nr. B 2566-19

Högsta domstolen (Højesteret), dom afsagt 26. juni 1995, Mål nr. B 1469-95
Malmö Tingsrätt (byret), dom afsagt den 12. april 2019, Mål nr. B 6694-18

Nacka Tingsrätt (byret), dom afsagt den 9. december 2010, Mål nr. B 3988-10

Södertörns Tingsrätt (byret), dom afsagt den 26. august 2019, Mål nr. B 8886-19

Södertörns Tingsrätt (byrett), dom afsagt den 1. marts 2013, Mål nr. B 15418-11

12.4. Spørgsmål og svar

Retsudvalget 2019-20, REU Alm.del, spørgsmål nr. 541 af 2. marts 2020.

12.5. Høringssvar

Brottsförebyggande Rådet (2015), Remissyttrande över Översyn av straffbestämmelsen om kontakt med barn i sexuellt syfte (Ds 2015:49). Ju215/07891/15. Lokaliseret den 15. april 2024 på: <https://bra.se/om-bra/remissvar/2016.html>

Retsudvalget 2022-23 (2. samling), LFF nr. L 50 af 22. februar 2023, Bilag 1 af 20. februar 2023, Kommenteret Høringsoversigt: Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Initiativer mod digitale krænkelser, herunder forbud mod grooming, sidestilling af tilsnigelse af samleje med voldtægt, religiøse lederes udnyttelse af religiøs afhængighed med henblik på at skaffe sig samleje m.v.). Lokaliseret den 21. marts 2024 på:
<https://www.ft.dk/samling/20222/lovforslag/L50/bilag/1/2664663/index.htm>

12.6. Trykt faglitteratur

Baumbach, Trine og Elholm, Thomas (2022), strafferettens almindelige del: Det strafferetlige ansvar (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag.

Blume, Peter (2020), Retssystemet og juridisk metode (4. udgave, 1. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag / Djøf Forlag.

Cornils, Dr. Jur. Karin, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg i. Br. (2008), Juristen nr. 4, straffelovens § 21: Betragtninger om forsøgs strafbarhed.

Elholm, Thomas m.fl. (2022). Kommenteret straffelov, almindelig del (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Elholm, Thomas m.fl. (2022). Kommenteret straffelov, specielle del (12. udgave, 2. oplag), Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Evald, Jens (2024), Juridisk teori, metode og videnskab (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten (2021), Den juridiske løsning: Introduktion til juridisk metode (2. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten (2022), Retsvidenskabsteori (3. udgave, 1. oplag), Djøf Forlag.
Werlauff, Erik (2006), Europæiske menneskerettigheder – en praktisk indføring, Gjellerup/Gads Forlag

Waaben, Knud. Revideret af Bo Langsted, Lars (2018), Strafferettens almindelige del, ansvarslæren (6. udgave, 3. oplag), Karnov Group Denmark A/S.

12.7. Videnskabelige artikler

Guldborg Olesen, Amalie (22. december 2020), Lovgivning: Børn skal per lov sikres mod seksuel manipulation, K-NEWS, Karnov. Lokaliseret den 3. februar 2024 på: <https://www.k-news.dk/artikler/b%C3%B8rn-skal-per-lovgivning-sikres-mod-seksuel-manipulation>

Toftegaard Nielsen, Gorm. U. 1990.B.329: Om at lære strafferet og/eller begreber.

Vestergaard, Jørn. U.2016B.238; Thygesen Vendius, Trine (2015), Europol & cyberkriminalitet – Proaktiv efterforskning og forbrydelser mod børn, Ex Tuto Publishing.

12.8. Cirkulære

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Digitale sexkrænkelser, CIR1H nr. 9607 af 1. juni 2023.

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Seksualforbrydelser, CIR1H nr. 9606 af 1. juli 2023.

12.9. Øvrigt materiale

Borrowmano, Helle og Djurhuus, Chili (5. april 2018), Debat: Danske domstole ser kærestelignende forhold mellem voksne og børn som formildende omstændigheder. Politiken. Lokaliseret den 23. januar 2024 på: <https://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art6418942/Danske-domstole-ser-k%C3%A6restelignende-forhold-mellem-voksne-og-b%C3%B8rn-som-formildende-omst%C3%A6ndigheder#:~:text=Luk-,Hvad%20er%20det%2C%20der%20f%C3%A5r%20en%20dommer%20til%20at%20mene,Aldrig.>

Brottsoffermyndigheten (31. januar 2023), Övergrepp på nätet behöver tas på allvar, Om Oss, Aktuellt, Nyheter. Lokaliseret den 31. marts 2024 på: <https://www.brottsoffermyndigheten.se/om-oss/aktuellt/nyheter/overgrepp-pa-natet-behoover-tas-pa-allvar/>

Heide Ottosen, Mai m.fl. (2022), Børn og unge i Danmark: Velfærd og trivsel 2022, København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Lokaliseret den 8. februar 2024 på: <https://www.vive.dk/media/pure/18610/14872861>

Hårbøl, Karl, m.fl. (red), systematik, Dansk Fremmedordbog (2. udgave), Gyldendal 1999, Den Store Danske. Lokaliseret den 23. januar 2024 på: <https://denstoredanske.lex.dk/systematisk>

Kulturministeriet (2021), Mediernes udvikling i Danmark: Overblik og perspektivering 2021. Lokaliseret den 8. februar 2024 på: https://kum.dk/fileadmin/_mediernesudvikling/2021/Overblik_og_perspektivering_2021.pdf

Per Schultz Jørgensen, Dr. Phil (11. maj. 2023), Manipulation (psykologisk begreb), Den Store Danske. Lokaliseret den 15. februar 2024 på: https://denstoredanske.lex.dk/manipulation_-_psykologisk_begreb

Schmidt-Nielsen, Johanne, Generalsekretær for Red Barnet (6. marts 2023). Grooming-loven er en retspolitisk milepæl, Men ligesom samtykkeloven må den ikke stå alene, Altinget. Lokaliseret den 6. februar 2024 på: <https://www.altinget.dk/artikel/grooming-loven-er-en-retspolitisk-milepael-men-ligesom-samtykkeloven-maa-den-ikke-staa-alene>

Socialstyrelsen (2022), Den professionelle tvivl: En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og ung. Lokaliseret den 30. februar 2024 på: <https://www.sbst.dk/Media/638143772735969252/Den%20Professionelle%20Tvivl%20-%20En%20h%C3%A5ndbog%20om%20tidlig%20opsporing%20af%20overgreb%20mod%20b%C3%B8rn%20og%20unge.pdf>

13. Vedlagte bilag

13.1. Excelark til overblik over aktindsigtsdomme

Der vedlægges et excelark til overblik over de aktindsigtsdomme, som ikke er offentligt tilgængelige.

Følgende domme er jf. Excelark til overblik over aktindsigtsdomme vedlagte med nedenstående titel.

- **Danmark**
- Rettens nr. 18-291/2024
- **Sverige**

- B 15418-11
- B 2566-19
- B 3988-10
- B 6694-18
- B 9714-19
- *Norge*
- 16-205538MED-HEDM
- 18-034648AST-BORG/02
- 18-130781MED-NERO
- LE-2021-99912

13.2. Samarbejdsaftale og procesafsnit

14. Skærmpoint

Ordoptælling

Statistik:

Sider 87

Ord 25.401

Tegn (uden mellemrum) 142.828

Tegn (med mellemrum) 167.917

Afsnit 380

Linjer 2.416

☐ Medtag fodnoter og slutnoter

Luk